

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA BİÇİMLERİ İLE ÇATIŞMA ÇÖZÜM
STİLLERİNİN ÇİFT UYUMLARINI YORDAMA GÜCÜ**

Nebahat GÜLSU GÜRKAN

(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul – 2019

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**EVLİ BİREYLERİN BAĞLANMA BİÇİMLERİ İLE ÇATIŞMA ÇÖZÜM
STİLLERİNİN ÇİFT UYUMLARINI YORDAMA GÜCÜ**

Nebahat GÜLSU GÜRKAN

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman

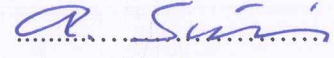
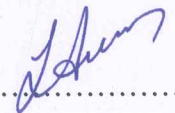
Dr. Meral SERTAĞIR

İstanbul – 2019

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2019**

ONAY

Nebahat GÜLSU GÜRKAN tarafından hazırlanan “Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri İle Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumlarını Yordama Gücü” konulu bu çalışma 31 Mayıs 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Dr. Meral SERT AĞIR	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN	
JÜRİ ÜYESİ	Doç. Dr. S. Armağan KÖSEOĞLU	

ÖZGEÇMİŞ

- 2009 Giresun Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı)
- 2013 Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalından mezun olma
- 2013 Kağıthane Tülin Manço İlkokulu'nda rehber öğretmenliği
- 2014 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim
Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans
Programına giriş

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum: Pendik Kavakpınar İlkokulu

E-Posta: nbhtgls@gmail.com

ÖNSÖZ

Öncelikle üniversite eğitim hayatım ve tez sürecim boyunca anlayışla, sabırla ve en değerlisi sevgiyle benden hiçbir konuda bilgisini, yardımını, desteğini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Dr. Meral SERT AĞIR'a teşekkürlerimi sunarım.

Ardından tezimi okuma sabrını gösteren, zaman ayıran ve değerli geri bildirimlerini sunan sevgili jüri üyelerim Sayın Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN'e ve Sayın Doç. Dr. Serhat Armağan KÖSEOĞLU'na desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Çok severek yaptığım Psikolojik Danışmanlık ve Rehber Öğretmenlik mesleğini en iyi şekilde yapmamı sağlayan, bu mesleğe ve hayata dair birçok soruma bilgileriyle ışık tutup yol gösterici olan, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen Marmara Üniversitesi RPD Bölümü'nde eğitim aldığım sevgili hocalarıma çok teşekkür ederim.

Sonsuz sevgileriyle, usanmadan verdikleri emekleriyle beni bugünlere getiren canım anneme, babama; ellerini hep omzumda hissettiğim, zaman zaman rolleri değiştiğim en yakın arkadaşım canım ablama; 8 senedir hayattaki her hüznümü, sevincimi paylaşarak hep yanımda olan çok sevdiğim ve sevildiğim canım eşime; her yorulduğumda destekleriyle yoluma devam etmeme yardımcı olan, benimle bu süreci paylaşan biricik arkadaşlarıma çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Son olarak ölçekleri içtenlikle cevaplayarak bu teze katkılarını sunan tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, evli bireylerin bağlanma stillerinin ve çatışma çözüm stillerinin çift uyumlarını yordamadaki rolünü test etmektir. Ayrıca, araştırmada evli bireylerin bağlanma stilleri, çatışma çözüm stilleri ve çift uyumu puanları cinsiyet, yaş, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre incelenmiştir.

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Araştırmada oransız eleman örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya, İstanbul ili Avrupa yakasında yaşayan 152 kadın, 139 erkek toplam 291 evli birey katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Çift Uyum Ölçeği ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği kullanılmıştır.

Bağlanma stilleri, çift uyumu ve çatışma çözüm stilleri puanlarının demografik değişkenlere göre farklılaşmasını incelemek amacıyla bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA); değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Son olarak, bağlanma stilleri ve çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu yordama gücünü belirlemek için regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, evli bireylerin bağlanma stilleri, çatışma çözüm stilleri ve çift uyumlarının bazı demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bağlanma stillerinin çift uyumunu %32; çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu %42 ve bağlanma stilleri ile çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu %50 düzeyinde yordadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma stilleri, çatışma çözüm stilleri, çift uyumu

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the prediction power of married individuals attachment styles and conflict resolution styles on dyadic adjustment. In the study, the married adults' levels of attachment styles, dyadic adjustment and conflict resolution styles have been examined according to gender, age, marital period, number of children, as well.

The research has been structured in the relational screening model. Simple random sampling method was used in the study. The study was carried out with a total of 291 married individuals, 152 female and 139 male living in the European Side of İstanbul. As data collection tools, personal information form, Relationship Scale Questionnaire, Dyadic Adjustment Scale, Conflict Resolution Styles Scale has been used.

Independent groups t test and one-way ANOVA analysis have been used in order to examine differences the attachment styles, dyadic adjustment and conflict resolution styles scores of the married adults according to demographic variables; and Pearson correlation analysis has been used to determine the relationship between variables. Finally, Regression analysis was performed for the levels of dyadic adjustment to the attachment styles and conflict resolution styles.

As a result of the study, it has been found that the married adults' attachment styles, dyadic adjustment and conflict resolution styles differ according to some demographic characteristics. It was determined the attachment styles predicted the dyadic adjustment at 32%; the conflict resolution styles predicted the dyadic adjustment at 42%; the attachment styles with the conflict resolution styles predicted the dyadic adjustment at 50%.

Key Words: Attachment styles, conflict resolution styles, dyadic adjustment

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTES	xiv
KISALTMA VE SEMBOLLER	xv
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	4
1.3. Önem	5
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Sayıtlar	7
1.6. Tanımlar	7
BÖLÜM II: ALANYAZIN	8
2.1. Bağlanma Kuramı	8
2.1.1. Yetişkinler Ve Bağlanma Kuramı	11
2.1.2. Dörtlü Bağlanma Kuramı	11
2.1.3. Bağlanma İle İlgili Araştırmalar	13
2.2. Çift Uyumu	17
2.2.1. Çift Uyumu Üzerinde Etkili Olan Faktörler	20
2.2.1.1. Kişisel Etkiler	22
2.2.1.2. Çiftin İlişki Dinamikleri.....	22
2.2.1.3. Dışsal Etkenler	22
2.2.2. Çift Uyumu İle İlgili Araştırmalar	24

2.3. Çatışma Çözüm Stilleri	26
2.3.1. Çatışma	26
2.3.2.Çatışma Çözüm Stilleri	29
2.3.3. Çatışma İle İlgili Araştırmalar	33
BÖLÜM III: YÖNTEM	39
3.1. Araştırma Modeli	39
3.2. Evren ve Örneklem	39
3.3. Veriler Toplama Araçları	40
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	40
3.3.2. İlişki Ölçekleri Anketi	40
3.3.3. Çift Uyum Ölçeği	41
3.3.4. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği	41
3.4. Verilerin Toplanması	42
3.5. Verilerin Çözümlemesi	42
BÖLÜM IV: BULGULAR	44
4.1. Demografik Değişkenlerin Frekans Ve Yüzde Tablosu	44
4.2. Bağlanma Stilleri, Çift Uyumu Ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Anlamlı Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular	45
4.2.1. Bağlanma Stilleri, Çift Uyumu Ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi	45
4.2.2. Çift Uyumu Ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Yaş Değişkenine Göre İncelenmesi	48
4.2.3. Çift Uyumu Ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi	53
4.2.4. Çift Uyumu Ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre İncelenmesi	58
4.3. Bağlanma Stilleri, Çift Uyumu Ve Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	63
4.3.1. Bağlanma Stilleri İle Çift Uyum Ölçeği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	63

4.3.2. Bağlanma Stilleri İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	65
4.3.3. Çift Uyum Ölçeği İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	67
4.4. Bağlanma Stilleri Ve Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücüne İlişkin Bulgular	70
4.4.1. Bağlanma Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücünün İncelenmesi	70
4.4.2. Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücünün İncelenmesi.....	72
4.4.3. Bağlanma Stilleri İle Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücünün İncelenmesi	72
BÖLÜM V: SONUÇ	74
5.1. Yargı	74
5.2. Tartışma	76
5.2.1. Cinsiyete Göre Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri, Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulguların Tartışılması	76
5.2.2. Yaşa Göre Evli Bireylerin Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulguların Tartışılması	79
5.2.3. Evlilik Süresine Göre Evli Bireylerin Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulguların Tartışılması	81
5.2.4. Sahip Oldukları Çocuk Sayılarına Göre Evli Bireylerin Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulguların Tartışılması	82
5.2.5. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri İle Çift Uyumları Arasındaki Anlamli İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması	83
5.2.6. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki Anlamli İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması	84
5.2.7. Evli Bireylerin Çift Uyumları İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki Anlamli İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması	86
5.2.8. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimlerinin Çift Uyumlarını Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışılması	87
5.2.9. Evli Bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri Çift Uyumlarını Yordamasına Ait Bulguların Tartışılması	88

5.2.10. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri Ve Çatışma Çözüm Stilleri Birlikte Çift Uyumlarını Yordamasına Ait Bulguların Tartışılması	86
5.3. Öneriler	90
5.3.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	87
5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	89
KAYNAKLAR	92
EKLER	105
Ek 1- Kişisel Bilgi Formu	105
Ek 2- İlişki Ölçekleri Anketi	106
Ek 3- Çift Uyum Ölçeği	107
Ek 4- Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği	108

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. Örneklem Grubuna İlişkin Demografik Değişkenlerin Frekans Ve Yüzde Değerleri	44
Tablo 4.2. İlişki Ölçeği Anketi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	45
Tablo 4.3. Çift Uyumu Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	46
Tablo 4.4. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	47
Tablo 4.5. Çift Uyumu Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	48
Tablo 4.5a. Çift Uyum Ölçeğinin Uyum ve Bağlılık Alt Boyutları İle Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları	49
Tablo 4.5b. Çift Uyum Ölçeğinin Sevgi Gösterme Ve Doyum Alt Boyutları Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları	50
Tablo 4.6. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	51
Tablo 4.6a. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları	52

Tablo 4.7. Çift Uyum Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	53
Tablo 4.7a. Çift Uyum Ölçeğinin Uyum Ve Doyum Alt Boyutları İle Toplam Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları	54
Tablo 4.7b. Çift Uyum Ölçeğinin Sevgi Gösterme Ve Doyum Alt Boyutları Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları	55
Tablo 4.8. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	56
Tablo 4.8a. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları	57
Tablo 4.9. Çift Uyum Ölçeği Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	58
Tablo 4.9a. Çift Uyum Ölçeğinin Toplam Ve Uyum Alt Boyutu Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları	59
Tablo 4.9b. Çift Uyum Ölçeğinin Doyum Ve Bağlılık Alt Boyutları Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları	60
Tablo 4.10. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	61
Tablo 4.10a. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları	62

Tablo 4.11. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanı Arasındaki İlişkiler	63
Tablo 4.11a. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Uyum Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	63
Tablo 4.11.b. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Sevgi Gösterme Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	64
Tablo 4.11c. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Doyum Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	64
Tablo 4.11d. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Bağlılık Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	65
Tablo 4.12a. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	65
Tablo 4.12b. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumsuz Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	66
Tablo 4.12c. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin İtaat Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	66
Tablo 4.12d. İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Geri Çekilme Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	67
Tablo 4.13a. Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	67
Tablo 4.13b. Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumsuz Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	68
Tablo 4.13c. Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin İtaat Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	68
Tablo 4.13d. Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Geri Çekilme Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler	69
Tablo 4.14. İlişki Ölçekleri Anketinin Çift Uyumu Toplam Puanı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	70
Tablo 4.15. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Alt Boyutlarının Çift Uyumu Toplam Puanı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	71

Tablo 4.16. İlişki Ölçekleri Anketi ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Alt Boyutlarının Çift Uyumu Toplam Puanı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	72
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Evlilikte Üçgen Modeli	21
---------------------------------------	----

KISALTMA VE SEMBOLLER

İÖA: İlişki Ölçekleri Anketi

ÇUÖ: Çift Uyum Ölçeği

ÇÇSÖ: Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde evli bireylerin bağlanma stilleri, çift uyumları ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkiler ile ilgili problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar, sayıtlılar ve araştırmada kullanılacak olan terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem

Aile kurumu, toplumun varlığını ve insanların onun içinde yaşamını sürdürebilmesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Türk Dil Kurumu (1945) aileyi, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik olarak tanımlamaktadır. Bu ifadeden anlaşılacağı gibi, ailenin oluşması ve varlığının devam ettirilmesi için evlilik ilişkisinin kurulması ve sürdürülmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle, aile kurumu evlilik ile güvence altına alınmaktadır.

Birbirinden bağımsız iki kişi, çift olmaya karar verdikleri andan başlayarak birlikteliklerinden önceki yaşam şekillerini farklılaştırmaya ve böylelikle yeni iletişim süreçleri deneyimlemeye koyulurlar. Yine bu farklılığın ve deneyimlemenin birbirine ne kadar uyum sağladığı sonucunda iki kişiden oluşan bir ruhsal yapı (Gülerce, 1996) ve yapının iyi biçimde sürmesiyle evlilik ilişkisi meydana getirirler. Bireylerin bu ilişkiye başlarken daha önceden getirdikleri dinamikler yeni ilişkinin sağlıklı olup olmayacağını belirler. Yeni ilişkinin sağlıklı şekilde sürmesini sağlayan dinamikler ise, çiftlerin birbirlerini sevip saymaları, destekleyici ve birbirlerine karşı hoşgörülü olmaları, sadık kalmaları, geleceğe ilişkin ortak ideallere sahip olmaları, birbirlerine duygularını açık ve net bir şekilde söyleyebilmeleri, çatışmaları çözmeyi başarabilmeleri olarak sıralanabilir (Canel, 2012).

Evlilik ve çift olma ile meydana gelen ruhsal yapının olumlu ya da olumsuz seyrini etkileyecek farklı nedenler olduğu görülmektedir. Bradbury ve Karney (2004), çiftlerin evlenmeden önce yaşadıkları zorluklar ve ilk evlendikleri zamanlar oluşabilecek krizlerin evliliklerinin seyrini etkileyebileceğini belirtmiştir. Kişilerin evlenmeden önceki ön bilgileri ve bunlar doğrultusunda beklentileri ilişkilerinin nasıl ilerleyeceği

konusunda referans olmaktadır. İlişkideki döngüsel dinamik dikkate alındığında da, beklentilerin farklılaşmasının çatışmanın kaynağı olacağı ön görülmektedir.

Çatışma durumunda, bireyin içine doğduğu toplumun, aile yaşamının, ebeveynlerinin etkisiyle evlenene kadar edindiği çeşitli yaşam deneyimlerini ve bunların kendisini ne şekilde etkilediğini farkına vararak eş olarak seçtiği kişiye bunları içten ve net biçimde söyleyebilmesi evlilik ilişkisinin sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Farklı bir ifadeyle, çift olan bireylerin evliliklerinde görülen bir durumun sonrasında buna neden olmuş olabilecek birbirlerinden kaynaklanan veya kaynaklanmayan duygularını, düşüncelerini açık biçimde birbirlerine söyleyebilmeleri ilişkilerinde olumlu bir havayı solumalarını sağlayacaktır. Evlilikte uyumun gerçek manada olabilmesi için eşlerden her ikisinin de ilişki içinde hakikaten yaşananın ve var olanın farkında olması gerekmektedir (Günay, 2000).

Evlilikte yaşanan çoğu sorunların kaynağı evli bireyler arasındaki uyumsuzluğun varlığıdır. Evli çiftler arasında uyumun sağlanması için öncelikli olarak uyumsuzluğa neden olan faktörlerin araştırılıp ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bireylerin uyumsuzluğa sebep olan faktörlerin farkında olmaları, hem eş seçimi sürecinde olan bireylerin eş seçiminde sağlıklı karar almalarına yardımcı olabilecek hem de evli olan çiftlerin evlilik ilişkisini olumsuz etkileyen çatışmaları çözmelerine destek olacaktır.

Ailedeki tüm fertlerin fiziki ve psikolojik iyi oluşunu etkileyen oldukça önemli bir etmen olan çift uyumu iyi bir evlilik yapısı için mutlaka olması gerektiği kabul edilen kavramlardandır (Soylu ve Kağnıcı, 2015; Ersanlı ve Kalkan, 2008; Tuncay, 2006). Eşlerin uyumlu olabilmeleri ve bunu sürdürebilmeleri de şüphesiz ki, iletişimlerine yani sorun, çatışma yaşadıkları durumlarda bunu çözebilme becerilerine bağlıdır. Çiftlerin çatışma çözme becerilerindeki eksiklik de evlilik problemlerinin ana sebebi olarak kabul edilmektedir (Soylu ve Kağnıcı, 2015). Çiftler, olumlu iletişim ve çatışma çözüm tepkilerinden haberdar değilse uyumsuzluk halinde olmamalarının imkansız olduğu düşünülmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Bu sebeple, çift uyumuyla ilişkili etmenlerden diğeri de, çatışma çözüm stilleridir.

Evlilikte çatışma çözüm stilleri, çiftlerin ilişkilerinde yaşadıkları sıkıntıları ele alış biçimleri olarak tanımlanmaktadır (Cann, Norman, Welbourne ve Calhoun, 2007). Çatışma çözüm stillerinin, çiftlerin ilişkilerinde uzun vadede olumlu iklimi bulma ve

devamını getirmedeki rolü, evliliğin kalitesiyle olan ilişkiyi göstermektedir (Soylu ve Kağnıcı, 2015).

İnsan, diğer varlıklara muhtaç biçimde yaşamını devam ettiren ve kişilerarası süreçlerden etkilenen bir canlıdır (Sullivan, 1953). İnsanoğlunu diğer varlıklara ihtiyacı olmasına rağmen, insanlar ile iletişim kurması ve kurulan iletişimi dolayısıyla ilişkiyi devam ettirebilmesi onu diğer canlı varlıklardan ayıran önemli bir nedendir. İnsan ise birinci ve en samimi bağı, annesiyle, babasıyla ya da ona bakım verip onu büyütenlerle kurar (Perry, 2001). İnsan bu kurduğu bağ ile hayatını sürdürür; hissettiklerini, davranışlarını şekillendirerek (Sümer, 2012) iletişim kurma, duygular ve bilişsel süreçler açısından farklılaşır (Bowlby, 1969, 1973). Bowlby, insanın ruhsal durumunun üzerinde ona bebeklikten itibaren birincil bakımı sağlayan kişiye karşı geliştirdiği bağlanma türünün etkili olduğunu ortaya koymuştur. Şöyle ki, bağlanma türleri (güvenli-güvensiz) insanın yaşamının her aşamasında, 'kendim' ve 'diğeri' şeklinde ona eşlik ederek dünyayla kurduğu ilişkileri açıklar.

Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall (1978) yürüttükleri çeşitli araştırmalarla bebeklerin bakım aldıkları kişilerden ayrılışları ve bakım aldıkları kişilerle tekrar karşılaşmaları sonrasındaki tepkilerini, tutumlarını, davranışlarını ele almışlar ve sonucunda güvenli, dirençli/ kararsız, korkulu/ kaçınan şeklinde 3 tür bağlanmanın varlığını belirlemişlerdir. Bu bağlanma türlerini şöyle açıklamışlardır: Güvenli bağlanmayla annelerin, bebekler tarafından güvenli bir sığınak biçiminde algılandıkları ifade edilmektedir. Güvenli biçimde bağlanan bebeklerin, anneleri ortamda bulunduğu, herhangi başka birinin de olmasından rahatsız olmadıkları, etrafında yer alanları güvenlik hissi ile keşfettiklerini; anne ile ayrı kaldıklarında ise biraz ağlayıp huzursuz olsalar da, anne yeniden ortama dahil olduğunda kolayca sakinleşip annenin olmasından hoşlanma, anneye yakınlık gösterme gibi davranışlar gösterdiklerini belirlemişlerdir. Dirençli/kararsız biçiminde bağlanan bebeklerin, anneye birlikteken ısrarla onunla ilgilendiklerini; anne ortamdan ayrıldığında ağlayıp, hırçınlaştıklarını, kızdıklarını, hayal kırıklığına uğrayarak mutsuzluk içeren davranışlar sergilediklerini gözlemlemişlerdir. Bununla birlikte bu tarz bağlanan bebeklerin anne ortama dahil olduklarında mutlu, memnun gibi davranışlar sergileseler de anneye yönelik hırçın ve öfke dolu davranışlar gösterdikleri görülmüştür. Korkulu/ kaçınan tarz ile bağlanan bebeklerin, annenin ortamda olup olmaması ile ilgilenmedikleri, anneye yönelik

herhangi bir tepkide bulunmadıkları, anneden ayrıldıklarında kızgınlık, hırçınlık, sinirlilik davranışlarını gözlemlemişlerdir. Bu bebeklerin anne ile yeniden bir araya geldiklerinde, anneye bakmama, oyuncaklarla ilgilenme, anneye karşı bedensel ya da ruhsal bir yakınlıkta bulunmama gibi davranışlar gösterdiklerini söylemişlerdir. Bu çalışmaların ardından, Main ve Solomon (1990) bu araştırmaları geliştirmiş ve bazı bebeklerin bakım verenin (annenin) ortamda var olması, ayrılması ve tekrar dahil olması sürecinde bu üç tip bağlanma türüne tayin edilemeyecek yönde farklı davranışlar gösterdiklerini bulmuş ve ‘tanımlanamayan’ olarak dördüncü tip bir bağlanma belirlemiştir. Bu grupta yer alan bebeklerin, bakım aldıklarında anneye karşı sakin ve uyumlu tepkilerde bulunurken, alamadıklarında tanımlayamadıkları, mantık dışı davranışlarda bulduklarını söylemişlerdir.

Sonuç olarak bağlanma kuramı, bebeğin ona bakım veren/anne ile kurduğu ilişkiye bağlı olarak belirlenen bağlanma türlerinin, yetişkin olduktan sonra da, kurduğu her ilişkiyi biçimlendirdiğini ve iyi veya kötü şekilde etkilediğini savunmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987). Haliyle, kişinin bakım verenine/annesine bağlanma biçimi, onun romantik ilişkilerini yani evlilik ve çift ilişkisini de iyi veya kötü şekilde etkileyecektir (Davila, Karney ve Bradbury, 1999).

Bu sebeple bu çalışmada, bireylerin ilişki kurma biçimleri üzerinde etkili bağlanma türleri, toplumun yapı taşlarından olan aile kurumunun kurulması ve insanın yaşamında birçok alanın sağlıklı devam etmesini sağlayan evlilik- çift uyumu ve çiftlerin ilişkilerin iyi biçimde sürmesi için oldukça kıymetli olan çatışma çözüm stilleri değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenecektir. Araştırmanın ana problemini ise “evli bireylerin bağlanma biçimleri ile çatışma çözüm stilleri çift uyumlarını anlamlı biçimde yormakta mıdır?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın temel amacı yaşamımızı şekillendiren değişkenlerden olan bağlanma biçimlerinin, bireylerin evlilik uyumlarının ve çatışma çözme stillerinin yordayıcı olup olmadığını ortaya koymaktır. Aynı zamanda bireylerin bağlanma biçimleri, çift uyumları ve kullandıkları çatışma çözme stilleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Bununla birlikte araştırmanın amaçlarından biri de Kişisel Bilgi Formu aracılığı ile elde edilen demografik bilgilere göre bireylerin bağlanma biçimlerinde, çift uyum

puanlarında, çatışma çözme stillerinde fark olup olmadığını belirlemektir. Araştırma ile bu ana problem durumu çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Evli bireylerin bağlanma biçimleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Evli bireylerin çift uyumları çeşitli demografik değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, evlilik süresi, sahip olunan çocuk sayısı) anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri çeşitli demografik değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, evlilik süresi, sahip olunan çocuk sayısı) anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile çift uyumları arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin çift uyumları ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin bağlanma biçimleri çift uyumlarını yordamakta mıdır?
- Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri çift uyumlarını yordamakta mıdır?
- Evli bireylerin bağlanma biçimleri ve çatışma çözüm stilleri birlikte çift uyumlarını yordamakta mıdır?

1.3. Önem

Bireylerin kendilerine göre değerli olduğunu düşündükleri, bakım aldıkları insanlara yönelik oluşturdukları duygusal bağlar biçiminde açıklanan bağlanmanın, uzun zamandır araştırmacılar tarafından çeşitli değişkenler aracılığıyla araştırma konusu olarak tercih edildiği görülmektedir. Bağlanma kuramına göre, insanların yaşamlarının ilk dakikalarından başlayarak geliştirdikleri bağlanma şekilleri içsel çalışan zihinsel temsiller ile kişinin hayatının ileriki yıllarında ciddi değişim geçirmeden aktarılmaktadır. Bu konuda yapılan pek çok çalışma, kişinin doğumuyla birlikte biçimlenmeye başlanan bağlanma örüntülerinin kişinin yetişkin yaşamında var olan yakın ilişkilerinde biliş, duyuş, davranış üçlemesi aracılığıyla etkisini gösterdiğini yani

ilk deneyimlerinin yetişkinlik yaşamında da devam ettiğini ortaya koymuştur (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Hazan ve Shaver,1987).

Kişinin yetişkin olduğu dönemde kurduğu yakın ilişkilerden toplumda en küçük olarak kabul edilen ve toplumun değerlerini, geleneklerini, göreneklerini, beğenilerini, inandıklarını daha yalın bir ifadeyle kültürünü ortaya koyan (Yörükoğlu, 2000) aileyi var eden çiftlerin evlilik içindeki uyumları oldukça önemli kabul edilmektedir. Çünkü, çiftlerin evliliklerindeki uyumları onların evlilik yaşamları ile birlikte birey olarak da hayatlarının farklı alanları üzerinde etkili olmaktadır (Özden, 2013). Evlilik uyum düzeyinin az olduğu eşler tartışmaları esnasında birbirlerine çok daha olumsuz tutum göstermekte ve uzlaşmaya yatkın tavırları daha az sergilemektedir. Evlilik uyum seviyesi fazla eşler ise, birbirleri ile etkileşimlerinin kalitesinin yüksek olduğu, birbirlerinin fikirlerine karşı daha ılımlı ve destekleyici baktıkları ve bu nedenle daha az çatışma yaşadıkları görülmektedir (Janicki, Kamorck, Gwaltney, Shiffman, 2006).

Çiftler eşleri ile çatışma yaşadıkları durumlarda çeşitli sebepler ile farklı çözüm stilleri tercih etmektedirler. Literatürde ayrı ayrı ve çeşitli değişkenler ile kombinasyonları olarak çalışılan bu değişkenlerin ikili ilişkisi evli bireyler örnekleminde bir arada ele alınıp, birbirlerinin yordayıcısı olup olmadığına dair bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada da, çiftlerin uyumlarının ve sorun yaşadıkları durumlarda hangi çatışma çözüm stillerini kullandıklarının bağlanma biçimleri ile ilişkileri ortaya koyularak hem evlilik ilişkisinin daha iyi anlaşılabilmesi hem de aile kurumunun sürmesi amacıyla çiftleri destekleyecek önleyici çalışmalar yapılabilmesi, aynı zamanda aile ve çift danışmanlığı alanına da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bildiği üzere evlilik içerisinde problemlerin olması, mutsuz ve sağlıklı insanların dolayısıyla böyle bir toplumun oluşması anlamına gelir (Stack ve Eshleman, 1998). Bu konuda yapılan çalışmalarında önleme ve müdahale anlamında çalışacak kişilere ihtiyaç duydukları bilgiyi sunma niteliğini taşımaktadır. Bununla birlikte, araştırmacıların konu ile ilgili yapacağı yeni çalışmalara ışık tutacağı ve resmi kurumlar (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi) tarafından aile-çift-evlilik danışmanlığı alanında geliştirilecek destek programları hazırlanmasında yardımcı olacağı umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma İstanbul ili Avrupa yakasında yaşamakta olan evli bireyler ile sınırlıdır.

2. Araştırma eğitim durumu üniversite ve üzeri olan ve ekonomik durumunu iyi olarak algılayan evli bireyler ile sınırlıdır.
3. 21 yaş ve üzerinde bulunan evli bireyler ile sınırlıdır.
4. Zaman açısından 2016-2017 yılı ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

1. Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Katılımcıların ölçme araçlarına verdikleri cevaplar onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.
3. Kullanılan ölçme araçları araştırmanın amacına uygundur.

1.6. Tanımlar

Araştırmanın konusu ile ilişkili kimi kavramların tanımları araştırmacının kullandığı biçimiyle aşağıda açıklanmıştır:

Bağlanma: Kişilerin kendileri adına önemli olduğunu düşündükleri başka kişilere yönelik oluşturdukları güçlü bağlardır (Bowlby, 1973).

İçsel Çalışan Modeller: Kişinin yaşamının ilk yıllarından başlayarak devamlı biçiminde kullanılması ile oluşan, kendi, diğerleri ve sosyal ilişkileri ile ilgili bilgileri örgütleyen ve işlemiden geçiren zihinsel temsillerdir (Sümer ve Güngör, 1999).

Çift Uyumu: Evlilik ilişkisi içerisinde çiftlerin uyumlu olması, tarafların günlük yaşam içerisinde farklılaşan durumlara birlikte uyum sağlamaları ve belli bir vakit içerisinde birbirlerine uygun olacak biçimde değişim göstermeleridir (Spanier, 1976).

Çatışma: Birbiri ile uyuşmayan iki ya da daha çok güdünün eş zamanda bireyi veya bireyleri etkilediği anlarda yaşanan ve güdülerin türüne, şiddetine, içinde bulunulan ortama göre farklılık gösterebilen bir durumdur (Bozoğlan, 2010).

Çatışma Çözme Stili: Çatışmanın gerçekleştiği durumlarda kişilerin belirli davranış biçimleri ile kendilerini -hissettiklerini, düşündüklerini- ortaya koyma eğilimleridir (Bozoğlan, 2010).

BÖLÜM II: ALANYAZIN

Bu bölümde bağlanma stilleri, çift uyumu ve çatışma çözüm stilleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Bağlanma Kuramı

İnsanlar dünyaya gözlerini açtıkları andan başlayarak anne-babalarının her daim kendileriyle ilgileniyor olmasını beklerler. Yenidoğan gereksinimlerini karşılayamayacağından karnı acıktığında onu besleyecek, ilgi ve sevgiye ihtiyaç duyduğunda kendisi için bunu karşılayacak anne-babaya (bakım verene) ihtiyaç duyar. Bebeğin gereksinimlerinin her ihtiyaç hissettiğinde giderilip giderilmemesi durumuna göre bu durum döngü biçimini alır ve gereksinimler birer beklenti formuna dönüşür. Bebeğin beklentileri sonucunda karşılaştıkları, kendisi ve başkaları ile ilgili ilk farkındalıklarını oluşturur. Bu ilk farkındalıkların (içsel modellerin), kişinin ilerideki ruh sağlığında payı büyüktür. Bu sebeple “bağlanma stilleri” dediğimiz bebeğin anne-baba (bakım veren) ile oluşturduğu ilk farkındalıklara göre gelişen ilişki kişilerin hayatlarını sürdürürken oldukça etkili olmaktadır (Crittenden, 1990).

İnsanın yaşamına başladığı ilk seneler doğru ve sağlıklı ilişkiler oluşturabilmesi için önemli bir dönemdir. Bu dönemde insanlar, karşısındakinin duygusunu anlama, öfkeyi engellenme, endişeyi paylaşma, sevebilme-sevilebilme gibi farkındalıklarla birlikte yaşamlarının ileriki yılları üzerinde payı olacak bağlanma ilişkisini de oluştururlar. Bu nedenle, insanların hayata ilk gözlerini açtıklarını andan başlayarak ilk birkaç sene içinde oluşturdukları bağlanma biçimleri gelecekteki psikolojik sağlıkları üzerinde yaşamsal değere sahiptir. Bağlanma, bebeklerle kendilerinin ihtiyaçlarını karşılayanlar arasında ruhsal olarak olumlu, sağlıklı etkileşim içinde gelişen ve bebeklerin bu ihtiyaçlarının doyum ile karşılanması sonrasında kendilerinin güvende olduklarını hissetmeleri ile oluşturulan bir süreçtir (Atkinson ve ark., 1999'dan akt. Kayahan, 2002).

Bağlanma kuramı şüphesiz ki, bebeklikte yaşananlarla kişinin karakter sınıflandırması arasındaki yapıyı etkili biçimde ortaya koyan bir teoridir. Kurama göre, kişilerin başka kişilerle olan yerleşmiş ilişki biçimleri, kendilerinin ilk ihtiyaçlarını karşılayan bireylerle olan paylaşımlarının benzeri olarak oluşur (Shorey ve Snyder, 2006). Kişiler,

kendilerine bakım veren kişi ile olan etkileşimlerini devam ettirecek süreci sağlayan şemalar ya da bağlanma biçimleri kurarlar (Bowlby, 1973).

Öncelikle bağlanma teorisi, John Bowlby ve Mary Ainsworth tarafından 1991 senesinde ortaya koyulmuştur. John Bowlby ve Melanie Klein nesne ilişkileri ile ilgili araştırmalarını yürütürken Bowlby kurama eleştirilerde bulunarak farklı bir yol tercih etmiş ve teoriyi geliştirmek amacıyla çeşitli önerilerde bulunmuştur (Bretherton, 1992).

Bowlby nesne ilişkileri kuramının çokça 'ben' e vurgu yaptığını, aslında çevremizde bizden başka insanların olduğunu bu yüzden kuramın onları da içine alması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bowlby kuramında, yenidoğanın ihtiyaçlarının bakım veren tarafından tam anlamıyla karşılanması hissine göre değişiyor olması durumunu eleştirmiş ve birçok çocuk ile araştırmalarını yürütmüştür. Bunların sonucunda, bir araştırmada çalma davranışında bulunan çocukların bebeklik dönemlerinde bakım verenden mahrum kalarak büyüdüklerini belirlemiştir (Bowlby, 1979). Psikanalitik kuramı temel alan ve ilk adımları Bowlby ile atılan bağlanma teorisi; bebek ile ona bakım veren kişi arasında olan ilişkideki bozuk ve dağınık yapının, yoksunluk, kaybetme, ayrı kalma ve yas tutma gibi etkilere neden olduğuna vurgu yapar.

Yürütülen çalışmalar sonucunda bazı araştırmacılar tarafından bağlanma teorisinin bebeğin hayata gözlerini açtığı ve sonrasında onu takip eden birkaç yıl içinde kurduğu zihinsel modellerin çok değişim göstermeden yetişkin olduğu yıllarda da başka kişilerle olan ilişkilerinde istekleri olarak görüleceği düşüncesinden (Bowlby, 1969; 1973) yola çıkarak ilk adımları yenidoğan döneminde atıldığı savunulan farklı yetişkin bağlanma modelleri belirlemiştirler (Main, Kaplan ve Cassidy, 1985; Hazan ve Shaver, 1987). Yetişkin bağlanma modeli öneren bu araştırmacılar, bebeklikteki bağlanmanın tek taraflı ve doyurucu durumundan farklı olarak yetişkinlikteki bağlanmanın çift yönlü olması (Fraley ve Shaver, 2000) ile birlikte yetişkinlerin temelde bebeklikteki bağlanmaya benzeyen yakın ilişkiler kurduklarını ortaya koymuşlardır.

Bağlanma kuramının temelini atan Bowlby olmasına rağmen Ainsworth'ün teorisinin bilim ışığında desteklenmesi, geliştirilmesi konusunda katkıları oldukça fazla olmuştur (Bowlby, 1979).

Ainsworth (1978), yürüttüğü araştırmalar sonrasında 3 tür bağlanma olduğunu söylemiş; Bartholomew ve Horowitz (1991) bu türleri geliştirmiş ve yetişkinlikte 4 tür

bağlanma tipini ortaya koymuştur. Ainsworth'ün açıkladığı bağlanma türleri “güvenli, kaygılı-kararsız, kaçınmacı bağlanma stilleridir. Horowitz de, çift boyutlu olan benlik ve başkaları modelini belirtmiştir. Buna göre, kişiler yenidoğdukları andan başlayarak hayatlarının ilk yıllarında kendilerine birincil bakım veren kişilere karşı zihinsel ifadeler oluştururlar; bu zihinsel ifadeler de, kendilerine birincil bakımı veren kişiler ile kurdukları doyurucu ve olumlu-olumsuz biçimde geliştirdikleri ilişkilerin biçimine göre şekillenir. Kişinin burada kendine yönelik şekillenen algısı benlik modeli, birincil bakım vereni temel alarak başkalarına yönelik şekillenen algısı başkaları modelini oluşturur (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bağlanmanın bireyin kişiler arası ilişkileri ile bağlantılı olabilecek temel kavramlardan olan bir tür davranış biçimi olduğunu ifade Bowlby (1973), insanın bir nevi sosyal hayatını kuran ve ilişkilerini şekillendiren bir davranış olduğunu da eklemiştir. Çalışmalarında bağlanmanın herkeste olan biyolojik bir içgüdü olduğunu ifade eden Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ (2011), bunun bir gereksinim olduğunu ve insanın sosyal bir varlık olması için güvenmek, sevmek gibi bağlanılmasının da gerektiğini belirtmişlerdir.

Hazan ve Shaver (1987), bağlanma biçimlerinin ile romantik yakınlıkların birbiri ile alakalı olabileceğinden yola çıkarak bunun ile ilgili çeşitli araştırmalar yapmışlardır. Yürüttükleri bu araştırmalarda bireysel farklılığın, bağlanma ile romantik yakınlıkları üzerinde etkisi olduğunu belirlemişlerdir ve bağlanma stillerini ortaya koymuşlardır. Onların, Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) geliştirdiklerinden sonra ortaya koydukları bağlanma türleri güvenli, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stilleridir. Kısaca bu stillere sahip olan kişilere bakıldığında, güvenli bağlanan kişilerin başkalarına güvenmelerinin ve duygusal ilişkiler kurmalarının daha rahat olduğu; kaygılı bağlanan kişilerin kendilerinin sevmeye değer oldukları konusunda şüphe duydukları, yakınlık kurdukları kişiler tarafından sürekli desteklenmeye ihtiyaç duydukları; kaçınmacı bağlanan kişilerin odak noktalarının kendileri olduğu, önemli bir olay görülmedikçe yakınlık kurdukları kişilere ihtiyaç duymadıkları ve onların yardımlarını istemedikleri gözlenmiştir (Hazan ve Shaver, 1987).

2.1.1. Yetişkinler Ve Bağlanma Kuramı

Bağlanma teorisinin kendine özgü en değerli özelliği insanın yaşamı boyunca devam ediyor olması (süreklilik) durumudur (Ainsworth, 1982).

Yaşamın ilk yıllarında kişinin kendisine bakım veren ile oluşturduğu yapılar, gelecekteki yıllarında oluşturacağı yakın ilişkileri etkileyen ana kaynak olmaktadır (Bowlby, 1973, 1980). İnsanlar yaşamlarının yetişkin oldukları dönemde dışsal etkileri göz önünde bulundurup bebeklik dönemlerindeki (birincil bakımı veren kişiler ile kurdukları) zihinsel modellerini tekrar değerlendirerek kendi ve başkalarıyla alakalı farkındalıkları ile yakınlıklarını sürdürürler. Yani, çocuğun ona birincil bakımı sağlayan kişi ve kendisi ile ilgili oluşturduğu zihinsel modeller, onun hayatı boyunca kurduğu yakın ilişkiler ve sosyal çevresini etkiler niteliktedir.

Bowlby (1980), kişilerin yetişkinlik dönemlerinde sıkıntı yaşadıkları durumlarda tıpkı bebekliklerindeki gibi kendilerine birincil bakım veren kişiyle yakınlık içinde olmak istediklerini ve bu yakınlık ilişkisi içinde rahat olma ve güven ihtiyacı içinde olduklarını belirtmiştir. İnsanların bağlandıkları kişinin kendilerine özgür olarak etraflarını fark etme olanağı tanınmasından dolayı kişiler bu ilişkide istemedikleri ayrılmalar ile karşılaştıklarında tıpkı bebekliklerinde olduğu gibi çeşitli tepkiler gösterirler; karısını ya da kocasını kaybeden insanların yas içinde olmaları gibi.

Bowlby'nin bağlanma kuramını Bartholomew ve Horotiwtz (1991) geliştirerek yenidoğan döneminden başlayarak yetişkinliğe uzayan Dörtlü Bağlanma Kuramını ortaya koymuşlardır. Bowlby'nin kuramındaki çalışma modellerine bireyin kendi ve başkalarına ait içsel modellerini de katmışlardır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bebeğin bağlanma biçimi ve kuramın içsel temsilleri başkalarına yönelik kurduğumuz güçlü ilişki bağlarını da oluşturma meyilimizi açıklar niteliktedir.

2.1.2. Dörtlü Bağlanma Kuramı

Bowlby tarafından ortaya koyulan bağlanma teorisi, insanların aralarında güveni temel alan bir bağ kurma gereksiniminde olduklarını söyler (Bowlby, 1979).

Bartholomew tarafından ortaya koyulan bağlanma teorisi ise, Bowlby'nin teorisinin devamı biçiminde, yetişkinlerin bağlanma biçimlerini açıklar. Bartholomew, yetişkin bağlanmalarını kişinin kendi ve diğerlerine yönelik algısını temele alan dörtlü bir model

üzerinden açıklamıştır. Şöyle ki model de, kişinin kendine yönelik algısının olumlu ya da olumsuz oluşu ile başkalarına yönelik algısının olumlu ya olumsuz oluşunun ikili olacak biçimde bir araya gelmesiyle yetişkin bağlanma biçimi oluşur. Model de, bireyin kendine yönelik ‘sevilmeye değerim, ilgi görmeye, desteklenmeye değerim ile değersizim’ ve başkalarına yönelik ‘güvenebilirim ile tutarlı olmayan, reddedici davranan’ algıları, zihinsel temsilleri aracılığıyla oluşan bağlanma biçimleri mevcuttur. Buna göre ortaya çıkan dört ayrı bağlanma biçimi, kişinin kendi ve başkasına ilişkin iki boyutlu algısı ile belirlenir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bartholomew ve Horowitz (1991)’in çalışmalarını destekler –öncü- nitelikte, Hazan ve Shaver (1987) romantik ilişkilerdeki aşkla ilgili yaptıkları araştırma sonucunda, aşkın bağlanma süreçleri ile ilgili olduğunu açıklayan ve bunun üzerine yetişkinleri üçe ayıran bir rapor ortaya koymuşlardır.

Bartholomew ve Horowitz (1991)’in geliştirmiş olduğu biçimiyle yetişkin bağlanmaları güvenli, korkulu/kaygılı, saplantılı ve kayıtsız olmak üzere dört gruba ayrılır. Bunlardan güvenli bağlanma biçiminde kişinin kendisine ve başkalarına yönelik algısının olumlu oluşu söz konusudur. Güvenli bağlananlar, diğer insanların ulaşılabilir ve destekleyici olduklarına inanmalarından dolayı yakın ilişkiler kurma konusunda cesaretlidirler ve tercih ederler. Kendilerinin sevilmeye, ilgi görmeye ve desteklenmeye değer olduklarını düşündüklerinden dolayı başkalarından olan istekleri de buna göre şekillenir.

Korkulu/ kaygılı bağlanma tarzına sahip olan kişiler, kendilerine yönelik ve diğerlerine yönelik olumsuz bir algıya sahiptirler. Bu nedenle diğer insanlar ile ilişki kurma konusunda uzak durmayı tercih ederler. Başkaları ile kurdukları ilişki sonrasında olumsuz deneyimler yaşayarak umutsuzluk hissetmemek için yakın ilişki kurmaktan çekinirler. Bununla birlikte korkulu/ kaygılı bağlanan kişiler özgürlüklerine de düşkünlerdir; başkaları ile ilişkilerinde bunun tehdiide uğradığını düşünürlerse kaçınan tavırları yoğunlaşabilir.

Saplantılı bağlanma tarzına sahip olan kişiler, olumsuz kendilik ve olumlu diğerleri algısına sahiptir. Kendilerinin değerli olmadığını, sevilmeye layık olmadığını düşündüklerinden olumsuz bir kendilik algısı vardır. Bu bağlanma tarzına sahip kişilerin değersizim hislerinden dolayı, bundan sıyrılabilme amacıyla yaşadıkları ilişkilerinde kendilerini ispat etmeye çalışırlar; böylece ilişkide kabul görerek değersizlik hislerinden

kurtulmaya çabalarlar. Bu davranışları kısır bir döngü içinde sürerken takıntılı bir halde olurlar.

Kayıtsız bağlanan bireyler, kendilerine yönelik olumlu fakat diğerlerine yönelik olumsuz bir algı içerisindedirler. Kendilerini sevmeye, desteklenmeye değer bulurken, diğer insanların güvenilmez ve destek göstermeyen kişiler olduğunu düşünürler. Bu sebeple de, yakın ilişkiler içinde olmaktan uzak dururlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Genel anlamda bağlanma davranışı, kişinin doğumundan başlayarak hayatını devam ettirdiği diğer yıllarda sosyal ve içsel gelişimlerini, değişimlerini kapsayan çoklu bir yapı olarak kabul edilebilir. Bağlanma tarzları, insanın diğerleriyle oluşturduğu ilişkilerle biçimlenmesinin yanı sıra, sonrasında diğerleriyle oluşturulan ilişkiler üzerinde de etkisini gösterebilmektedir. Bağlanmanın özünde güvenlik hissinin olması nedeniyle de insanın diğer insanlarla kuracağı ilişkiler için oldukça önem taşımaktadır.

Kişinin bebeklikteki bağlanma figürü olan anne (bakım veren), yetişkinlikte yerini çift, eş olarak seçilen kişiye bırakır. Şöyle ki, kişi nasıl bebeklikte annesinden ayrıldığında ağlama, onu göremediğinde arama, huzursuzlanma gibi tepkiler geliştirebiliyorsa, yetişkinliğinde de eşiyse benzer durumlar yaşadığında aynı tepkileri verir (Çelik, 2009).

Bağlanmanın ele alındığı çalışmalar incelendiğinde, evliliğin bebeklikteki bağlanma ilişkisi biçiminde ele alınabileceği söylenmektedir. Evlilikteki bağlanma, çift olma, çocukları büyütme, sosyal ilişkileri birlikte geliştirme gibi yeni deneyimler edinilirken güvenli alan olarak görülür. Bunun yanı sıra çiftlerin çatışmaları ve evliliklerinde duydukları kaygıdan, kaygılı bağlanma stiline sahip bebekler gibi bir güven duygusu ediniyor olabilecekleri açıklanmaktadır (Collins, 1996). Kişinin yaşamının ilk yıllarından son gününe kadar etkili olduğu kabul edilen bağlanmanın, bireyin yaşamının çoğunu geçirdiği evlilik kurumu, eş seçimi, çift olması üzerinde etkili olduğu kabul edilmektedir. Haliyle, eş olarak yaşanan bağlanma ilişkisi, çiftlerin birbirlerine olan tepkilerini ve ilişkilerinde kendileri ve eşleri ile ilgili hislerini, düşüncelerini bağlanma tarzlarına göre etkileyecektir.

2.1.3. Bağlanma İle İlgili Araştırmalar

Psikoloji bağlamında yrtlen araştırmaların birçoğu anne-baba ve çocuğun ilişkisi üzerine ve bu ilişkinin diğer kişiler ile olan ilişkileri ve kişinin karakterini nasıl etkilediği üzerine yoğunlaşmıştır. Bu yoğunlaşmanın da, çocuğun erken dönemlerinde ebeveyni ile kurduğu ilişki biçiminin yetişkinlikteki sonuçları üzerine olduğu görülmektedir.

Bağlanma teorisini benimseyerek çalışmalarını yürüten araştırmacılar, kişinin bebeklik döneminde kendisine bakım veren (ebeveyni, çoğu zaman anne) ile güven temelli bir bağ kurduğu ve bu bağlanmanın da bireyin yaşamı boyunca tüm ilişkileri ve etkileşimleri üzerinde etkisi olduğunu dşnmektedir (elik, 2009). Bu bağlamda bağlanma ve çift ilişkisi, evlilik uyumu ya da romantik ilişkileri konu alan araştırmalar aşağıda verilmektedir:

Tutarel-Kışlak ve avuşoğlu (2006), tarafından çiftlerin evlilik uyumlarının, bağlanma tarzlarının ve benlik saygılarının ele alındığı araştırma sonucunda en fazla evlilik uyum puanının güvenli bağlanan kişilere ait olduğu saptanmıştır.

Bal (2007)'ın bağlanma stili ve evlilik uyumunu arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, kadınların evlilik uyumları ile bağlanma biçimleri arasında ilişkiye ulaşmamışken; erkeklerin kaygı ve kaçınma puanlarının evlilik uyumları ile doğrusal bir ilişki gösterdiğini bulmuştur. Ayrıca, bağlanma biçimleri ve evlilik uyumu arasında da evlilik uyumunun bağlanma biçimlerine göre bir farklılık göstermediğini bulgulamıştır.

Işınsu (2003)'nun açık, nişanlı, beş senedir evli ve beş seneden daha uzun süredir evli olan çiftlerin ilişki Şekilleri, bağlanma tarzları ve uyumları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla yaptığı araştırma sonucuna göre ayırdığı kategorilerdeki çiftlerin ikili ilişkileri üzerinde güvenli bağlanma açısından anlamlı farklılığa rastlanılmıştır. Söz konusu farklılık nişanlı çiftlere göre beş seneden daha uzun süredir evli olan çiftlerin daha güvenli bağlandıkları biçiminde belirlenmiştir.

Yıldız (2005)'ın depresyon ve anksiyete tanılı çocuklarla yrttğu araştırmasında çocukların ebeveynlerinin bağlanma tarzlarına göre evlilik uyumlarını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda güvenli bağlanan ebeveynlerin evlilik uyumlarının saplantılı, korkulu/ kaygılı ya da kayıtsız bağlanan ebeveynlerin evlilik uyumlarına göre daha

yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Bunun yanı sıra araştırma sonucunda, güvenli ya da kayıtsız bağlanma tarzına sahip ebeveynlerin korkulu ya da saplantılı bağlanma tarzına sahip ebeveynlere göre ilişki içerisinde yaşanan olumsuz durumların eşlerinden kaynaklandığını daha az düşündükleri bulunmuştur.

Simpson (1990) romantik yakınlıklar ile bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında her iki cins içinde güvenli bağlanma tarzına sahip olan kişilerin, kaçınan ve endişeli bağlananlara göre ilişkide daha çok birbirlerine güvenme, bağlılık kurma ve memnun olma davranışı içinde olduklarını belirlemiştir.

Kobak ve Hazan (1991), tarafından bağlanma ile evlilik doyumu arasındaki ilişkilerin incelenen çalışmada eşlerin ikisinin de güvenli bağlanması ile evlilik doyumu arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Çalışmaya göre güvenli bağlanan kişilerin aynı zamanda sorun çözüme gibi iletişim becerilerinde daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Lopez, Melendez ve Rice (2000) yürüttükleri araştırma sonucunda da, kaçınmacı bağlanma tarzına sahip kişilere göre güvenli bağlanan kişilerin ilişki içerisinde daha çok samimi ve memnun davrandıklarını ortaya koymuştur.

Lussier, Sabourin ve Turgeon (1997), tarafından eşlerin baş etme stratejileri, bağlanma biçimleri ve evlilik doyumları arasındaki bağlantıları belirlemek amacıyla 263 çift ile yürütülen çalışma sonucuna göre kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip eşlerin güvenli bağlanan eşlerden evliliğe ilişkin daha çok gerginliklerini ifade ettikleri bulunmuştur.

Pistole ve Clark (1995) yaptıkları araştırma sonrasında, kaçınan ve kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip yetişkinlerden güvenli bağlanma stiline sahip yetişkinlerin kurdukları yakınlıklarında daha çok güven, bağlılık, dayanışma ve doyum hissettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra güvenli bağlanma tarzına sahip yetişkinlerin evlilik uyumlarının daha fazla olduğunu bulmuşlardır.

Kirkpatrick ve Davis (1994)'in ilişkide istikrar ve bağlanma stillerini cinsiyet değişkenini göz önünde bulundurarak yaptıkları boylamsal çalışmaları neticesinde güvenli bağlanan kişilerin güvensiz bağlanan göre ilişkide daha istikrarlı oldukları görülmüştür. Kaçınmacı bağlanan erkekler ile kaygılı bağlanan kadınların ilişkilerinde güvenli bağlananlar gibi istikrarın yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte güvenli

ve kaygılı bağlanan kadınlara göre kaçınan bağlanan kadınların ilişkilerini devam ettirme güdülerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Feeney (2002) yürüttüğü araştırması sonucunda çiftlerin davranışlarının onların bağlanma tarzları ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Bağlanma, evlilik etkileşimi ve ilişki memnuniyeti ile ilgili yürütülen bu çalışmada uzun süredir evli olan kişilerde çiftlerden birinin olumsuz bir davranışta bulunması arttıkça diğersinin ilişkide yakınlık oluşturma konusunda kendini rahat hissetmediği bulunmuştur. Bunun yanı sıra yine çiftlerden birinin olumsuz bir davranışta bulunması ile çiftlerin her ikisinin de endişeli olması arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Yine uzun süreli evliliklerde kaygılı bağlanma tarzına sahip kadınların ilişkide yüksek oranda olumsuz çift davranışlarında buldukları ortaya koyulmuştur.

Sümer ve Cozzarelli (2004) romantik ilişki içerisinde olan kişilerin bu ilişkiye yönelik algıları ve ilişkilerinin niteliği ile bağlanma tarzlarının ilişki üzerine araştırma yapmışlardır. Araştırmada katılımcılara bağlanma, yükleme ve ilişki kalitesini ortaya koyacak ölçekler uygulanmış ve sonucunda güvensiz bağlanan kişilerin güvenli bağlanana göre daha uyumlu yüklemeler ifade ettiklerini bulmuşlardır.

Hamarta (2004) üniversite öğrencileri ile yürüttüğü çalışmasında öğrencilerin yakın ilişki içerisinde bağlanma tarzları ile benlik saygısı, depresyon gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin ilişki benlik saygılarının, ilişki depresyonlarının ve ilişki saplantılı düşüncelerinin yüksek seviyede bağlanma biçimleri tarafından açıklandığını bulmuştur.

Trinke ve Bartholomew (1997) bağlanma biçimleri ve yakın ilişkiler ile ilgili ergenlerle yürüttüğü çalışma sonucunda, çift ilişkisi içindeki ergenlerin birincil olarak bağlandıkları kişinin çiftleri olduklarını, daha sonra anne, baba, kardeş ve yakın arkadaşları olduğunu gözlemlemişlerdir. Yakın ilişki içinde olmayan ergenlerinde çift oldukları kişi çıkarıldıktan sonra aynı biçimde sıralamanın olduğunu gözlemlemişlerdir.

Yapılan romantik yakınlık ve bağlanma çalışmalarının incelenmesinden sonra birçoğunda güvenli bağlanan kişilerin hem evlilik hem romantik ilişkiler hem de diğer yakın ilişkilerinde diğer bağlanma tarzına sahip olan kişilere daha olumlu ilişkiler kurduğu görülmektedir. Çalışma sonuçlarını genel olarak ifade etmek gerekirse, evlilik ile eşlerin davranışlarının bağlanma stilleri ile ilişkisine bakıldığı çalışmalarda

(Feeney, 2002; Bal, 2007; Yıldız, 2005) güvenli bağlanan kişilerin, korkulu, kayıtsız, saplantılı bağlanma tarzına sahip olan kişilere göre olumlu davranışlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bunun yanın sıra çift ve evlilik ilişkisine yönelik bazı değişkenler ile bağlanma tarzları arasındaki ilişkiye bakılan araştırmalarda da (Lopez, Melendez ve Rice, 2000; Pistole ve Clark, 1995; Sümer ve Cozzarelli, 2004; Simpson, 1990) güvenli bağlanan kişilerin diğer gruplarda bağlanan kişilere göre ilişkilerinde güven, memnuniyet duygusunu daha çok hissettikleri ve ilişkilerini daha olumlu algıladıkları bulunmuştur. Romantik ilişki ve bağlanma stilleri çalışmaları evlilik ilişkisi dışında üniversite öğrencileri ve ergenler üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda (Hamarta, 2004; Trinke ve Bartholomew, 1997) ergenlerin bağlanma temsili olarak önce yakın ilişkide oldukları kişiyi seçtikleri, sonra sırayla anne, baba, kardeş ve en iyi arkadaşlarını tercih ettikleri bulunmuştur. Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada da depresyonun saplantılı düşünmenin bağlanma tarzları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Buradan yola çıkarak, araştırma sonuçlarının da ortaya koyduğu gibi kişinin doğduğu anda itibaren başlayarak oluşan ve zaman içinde değişebilen gelişen bağlanma tarzları kişinin yakın ilişkilerinden, arkadaşları ve ailesi olan ilişkilerine kadar birçok kişilerarası durumu etkilemektedir.

2.2. Çift Uyumu

Bir insanın psikolojik ve sosyal olarak yaşamı boyunca içinden geçtiği dönemlere bakıldığında, başta ebeveynleri takiben arkadaşları ve sonrasında romantik ilişki içinde olacağı bir kişi ile iletişimde olma gereksiniminde olduğu görülmektedir. İnsanın başka insanlar ile iletişim halinde olmak, kendi dışında birileri için önemli olduğunu hissetmek; fiziksel ihtiyaçları gibi yerleşmiş bir gereksinimdir (Akar, 2005). Bu gereksinimin doğrultusunda da birey, önce ergenlik ile olsa da o dönemde her adımı kimlik çözümlemesini tamamlamak amacı ile olması nedeniyle bunu olumlu ya da olumsuz hallettikten sonra tam manasıyla romantik yakınlıklar kurmaya başlar. Ve sonrasında romantik yakınlığı kurduğu kişi ile çift olması, isterlerse evlenmeleri biçiminde bir süreç başlar.

Araştırmacılar, evlilik ilişkisinin işlevinin ne olacağı ile ilgili çeşitli ifadeler kullanmışlardır. Bunlar evliliğin sürengiği altında toplanan iptal, ayrılma, boşanma

kararları, terk durumu ile evlilik ilişkisinin sürdüğü hallerdeki evliliğin kalitesi kavramlarıdır. Bir çift ilişkisi içerisinde uyum, doyum, mutluluk, bütünlük o ilişkinin niteliğini ortaya koyan ifadelerdir (Spanier, 1979).

Evlilik, çift uyumu kavramları hem aile hem çift ilişkilerini konu alan araştırmaların önemli değişkenlerindedir. Çift uyumu, belirli bir dönem içerisinde ilişkideki baskın veya güçsüz uyumu ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, çift uyumunu, değişmeyen bir yapıyı ifade etmek değil süreci ortaya koymak olarak değerlendirmek gerekir (Spanier, 1976). Evlilikteki uyumu da, evlilik ilişkisinin eşlerin tek başlarına istedikleri, beledikleri, ihtiyaçlarının yerine gelmesi ve bunlara yönelik düşünceleri kapsamında, tüm açılardan kendine özgü biçimde ele almak gerekir (Demiray, 2006).

Evlilik, Fowers (1993)'ın açıkladığı üzere insanın duygusal olarak doyumunu yaşadığı, insana duygusal olarak doyumunu sağlatan bir ilişkidir. Evlilikle ilgili ortaya koyulan bu tanımdan da anlaşılacağı gibi çift ilişkisi içerisinde evliliğin uyum ve doyum arasında anlamlı bir ilişki olmasından dolayı, bu iki ifade çoğunlukla birbiri için kullanılmaktadır. Buna rağmen evlilik uyum ve doyum ifadeleri aynı kavramlar değildir.

Evlilikte doyum, bireyin evliliğine yönelik algısı, evliliğiyle ilgili düşünceleri ve evliliğini nasıl gördüğüdür. Bireyin çift oluşundan dolayı hissettiği tatminlik ve mutluluk durumudur (Nichols, 2005). Doyum kavramından kasıt, bireyin yaşadığı evlilikteki ihtiyaçlarının ne kadarını yerine getirebiliyor olduğuna yönelik düşüncesidir (Tezer, 1986). Kişilerin evlilik ilişkilerinden dolayı bireysel memnunluk ve mutluluk hisleridir.

Evlilikteki uyum ise, doyumdaki kişilerin bireysel hislerinden ziyade çift oluşları ile oluşan ilişkinin kalitesine bakılmasıdır. Evlilikte uyum kavramıyla çiftlerin ilişkilerini kaliteli hale getirme çabaları belirginleşmektedir. Bir çiftin uyumlu bir evliliğe sahip olduğunu anlamak için birbirleriyle iletişimlerine, kendileri, ilişkileri ve aileleri ile ilgili konulardaki paylaşımlarına, sıkıntı yaşadıkları durumların sonunda uzlaşmaya varıp varmadıklarına bakılabilir. Evlilikte uyum kavramıyla çiftlerin evlilik ilişkilerinde mutlulukları ve memnunluk durumları da ifade edilmektedir (Erbek, Beştepe, Eradamlar ve Alpkan, 2005). Bu sebeplerle evlilikte uyum, çiftlerin evlilik hayatlarındaki başarılı

olma durumunu ve evliliğin işlevsel oluşunu açıklayarak evlilikteki doyum ve mutluluk ifadelerini de kapsamaktadır (Kalkan, 2002).

Yapılan bazı araştırmaların neticesinde çift uyum ve doyumunun orantılı biçimde biri yüksekse diğerinin de yüksek olduğu bulunduğundan bazı araştırmacılara göre bu iki kavram farklılaşmamaktadır. Fakat bu çıkarımın doğru olmadığını ortaya koyan araştırmalarda mevcuttur. Bunun nedeni, uyumlu bir çift kavramında çift ilişkisinin niteliğine bakılırken doyum sağlanan bir ilişki derken bireyin kişisel algıları ortaya koyulmaktadır. Bu yüzden bir çiftin uyumlu olabilmesi için eşlerin ikisinin de bir ilişkiyi iyi biçimde devam ettirme yeterliliğinde olması önemlidir (Kışlak-Tutarel ve Çabukça, 2002). Evlilikte doyum kavramı çiftten her ikisinin de bireysel olarak ilişki ile hissettikleri doyumunu açıklarken, çift uyumunda çiftin arasında geçen ilişkinin nasıl olduğu açıklanır. Johnson, Amazola ve Booth (1992)'un çiftlerin uyumlarının kaynağını ve süreğenliğini anlamak amacıyla sekiz senede üç kez görüşme yaparak yürüttükleri boylamsal çalışmaları neticesinde, çiftlerin uyumlarının ölçülen biçimden bağımsız olarak kişilik özelliği gibi değişmeyen bir yapısı olduğunu ortaya koymuşlardır.

Spanier'e göre (1976) evlilikte uyum, çiftlerin rutin yaşamlarına ve bu yaşamları içinde değişikliğe uğrayan durumlara adapte olmaları ve belli bir zaman diliminde birbirleriyle uyumlu olacak biçimde değişim göstermeleridir.

Sabatelli'ye (1988) göre evlilikte uyum, çiftlerin kolaylıkla iletişim kurmaları, evlilik hayatlarının kritik zamanlarında çokca anlaşmazlık yaşamamaları, anlaşılamayan konuların da eşlerin ikisinin de memnun olduğu biçimde sona ermesi ile açıklanmaktadır.

Coleman (1977) romantik bir ilişkideki gelişimi beş aşamada açıklamıştır: birincisi tanımak, ikincisi bağlanmak, üçüncüsü uyum, dördüncü çatışmak ve beşinci çözmektir. Tanımının ardından gelen ikinci ve üçüncü aşamada ideallik bulunur. Dış görünüşü çekici bulmak gibi tutku dolu bir ilişkide yer alan tüm özellikler en üst seviyede yaşanır. Dördüncü aşamada yaşanan çatışma durumu, beşinci evrede yerini dostca bir aşka, çift olmaya bırakır (akt. Hatfield ve Sprecher, 1986). Bu aşamalara bakıldığında iyi bir çift olmanın sağlanabilmesi için eşlerin yaşadıkları çatışmalarını uyumlu biçimde çözebiliyor olmaları gerekmektedir. Çiftler arasında çatışmanın yaşanması ilişkinin

gelişim aşamalarındandır, bu nedenle uyumlu bir ilişki için çatışmalardan uzak durmak yerine, çatışmayı çözmek işe yarayacaktır.

Kişilerarası ilişkilerin başlama, gelişme, sürme ve sonlanma biçiminde yaşandığı göz önüne alındığında; uyum seviyesi yüksek olan bir romantik ilişkide sonlanma durumu sadece eşlerden birinin kaybıyla olabilir. Sürme basamağı ancak uyum seviyesi fazla olan bir ilişkide, evlilikte görülmektedir (Nelson-Jones, 1986). Uzun yıllar devam eden bir birliktelik için çiftler arasındaki uyumun yüksek olması gerekmektedir. Çift uyumu ile süren ilişkinin ne durumda olduğunu ve nereye gittiğini de anlaşılmaktadır. Bu nedenle evlilik ilişkisindeki uyum, süreç içinde esnekliği olan iyi- kötü biçimde adlandırılabilir bir kavram olarak açıklanabilmektedir (Fıfıloğlu, 1992).

Çiftlerin uyumu, eşler arasında yaşanan soruna sebep olan farklı düşünceler, endişeler, gerginlikler, çiftlerin ilişkilerinden sağladıkları doyum, birbirlerine olan bağlılıkları ve çift olmaya yükledikleri anlamların benzer olması gibi durumların sonuçlarının değerlendirilmesi ile anlaşılabilir bir süreç olduğu ifade edilebilir (Spainer, 1976). Bir çiftin iki ayrı bireyken bir araya gelerek bir ilişki yaşamaya başlamaları ile ayrı iki bireyken ki hayatlarında bazı değişikliklerin yaşanması ve yeni ilişki ile yeni etkileşimlerin başlaması söz konusudur. İşte bu değişim ve etkileşimlerin çiftlerde paralel gitmesi durumunda tam olarak çift olma durumundan söz edilebilir. Bu nedenle bu durum, kişilerin dış çevreleri, içsel yaşamları, aile öğretileri gibi ilişkilerinin de tekrar oluşturulması anlamına gelir (Gülerce, 1996). Bağlanma teorisine göre de, kişinin ona bakım veren ilk kişi ile oluşturduğu bağ yetişkinlik hayatındaki çift ilişkilerini olumsuz-olumsuz biçimde şekillendirmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Haliyle, insanların bebeklikteki ilk ilişkileri onların yetişkin yaşamlarındaki ilişkilerinin yapısını oluşturmaktadır.

Bir çiftin uyumlu olup olmadığını anlayabilmek için aşağıdaki ölçütler kullanılabilir (Fidanoğlu, 2007):

- ✓ Eşler arasında soruna neden olan farklılıklar
- ✓ İnsanlar kurulan ilişkilere yönelik endişeler, gerginlikler
- ✓ Eşler arasındaki doyum düzeyi
- ✓ Eşlerin birbirine olan bağlılığı
- ✓ Çift olmanın gerektirdikleri konusunda benzer düşüncelere sahip olma

Genel manada, çiftlerin mutlu olma, iletişimde olma, ilişkileri ve aileleri ile ilgili konularda ortak görüşlerde bulunmanın ve bunu paylaşabilmenin, sıkıntılarını olumlu bir hava içinde çözüme kavuşturmanın yaşandığı ilişkilerde uyumlu bir çiftten, evlilikten söz edilmektedir (Erbek ve arkadaşları, 2005).

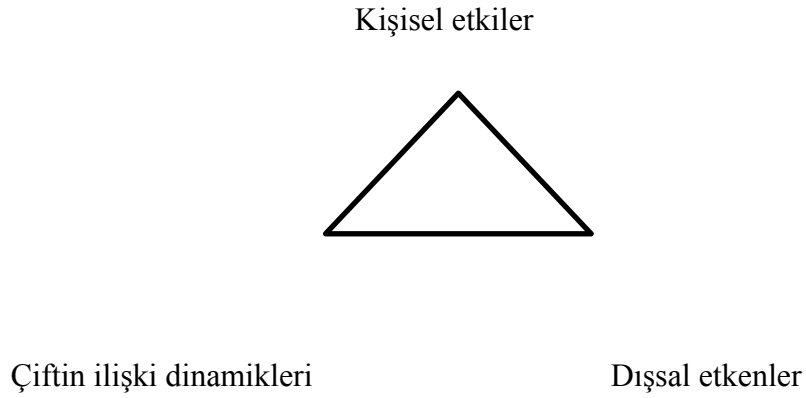
2.2.1. Çift Uyumu Üzerinde Etkili Olan Faktörler

Çift ilişkisi içerisinde eşlerin arasında iletişim kanallarının olduğu ve bu kanallar aracılığıyla birbirleri arasında etkileşimin bulunduğu bir yapıdır. Eşlerin uyum içerisinde huzurlu bir ilişki yaşamaları için kişisel özellikleri, iletişimleri, değerleri, inançları, hedefleri, bir konu hakkında karar vermeleri, diğer insanlarla ilişkileri, boş vakitlerini nasıl geçirdikleri, gelirleri gibi konularda da uyumlu olmaları beklenmektedir (Şener ve Terzioğlu, 2002).

Uyum sağlanmış bir ilişki, evlilik yanında iyi bir aile yaşamını sağlayacaktır. Aile içerisinde bütünlüğün olabilmesi eşlerin gelir durumları, hayata bakışları, kültürleri ve ruh sağlıkları gibi alanlarda anlaşabilmeleri, uyum sağlamalarına bağlıdır. Böyle bir çift ilişkisinde her iki tarafında birbirine sorumlu olduğu hissettiği, kendi dışlarındaki yaşamlarında da birbirlerini desteklerini, birbirleri ile vakit geçirmek istedikleri, iletişimlerinin açık olduğu ve ciddi sıkıntılar yaşadıkları durumlarda birbirlerine daha sıkı sarıldıkları görülmektedir (Çelik ve Tümkiye, 2012).

Evlilikteki uyum üzerinde etkili olan etmen olarak öncelik sırasında iletişimdeki ve etkileşim problemler gelmektedir. Bunu temele alarak kişinin kendi varlığını ortaya koyarak onu zedelemeyen diğer kişinin (eşinin) kendilik durumuyla kaynaşması gibi bir çiftin uyumu üzerinde etkili olan birçok yapı söz konusudur. Çiftlerin uyumunda ilişkilerindeki başarı ve mutluluğun paylaşılmasının etkili olmasının yanı sıra çatışmaların doğru bir yolla çözülmesi, sorunları çözebilme becerisi de belirleyici olmaktadır (Fıfıloğlu ve Demir, 2000).

Evlilik uyumu üzerinde etkisi olan etmenler evlilik yaşantısı içerisindeki üçlü bir model üzerinden ele alınabilmektedir (Larson, 2002).

Şekil 1. Evlilikte Üçgen Modeli

2.2.1.1. Kişisel Etkiler

- Problemler
- Stres durumunda onu yönetememe sorunu
- İşlevsiz fikirler
- Fazla tepkili olma
- Fazla kızgın olma ve saldırganca davranma
- Aşk
- Esnek olma
- Teslim olma
- İddialı olma
- Aşırı özgüven
- Dışa dönük olma
- Çözülmemiş depresif davranışlar
- Utangaç olma
- Pozitif özelliklere sahip olma

2.2.1.2. Çiftin İlişki Dinamikleri

- Problemler
- Olumsuz ilişkiler
- Pozitif özelliklere sahip olma
- İletişim şekilleri
- Çatışmayı yönetebilme

- İlişki mesafesi
- Bütün olma
- Gücün paylaşılması ya da kontrol edilmesi
- Uzlaşabilme

2.2.1.3. Dışsal Etkenler

- Ailenin kökeninden kaynaklanan etkiler
- Aile yaşamının etkileri
- Aileden bağımsızlaşmanın sağlanabilmesi
- Anne ve babanın ilişkisi
- Anne, baba ve arkadaşlarından görülen destek
- İş yaşamındaki sıkıntılar
- Ebeveynliğin oluşturduğu sıkıntılar
- Çeşitli sıkıntılar (borçlar, sağlık problemleri, eşlerin akrabaları v.b.)

Reuben Hill (1966) de, evlilikteki uyumla alakalı olabilecek erkekleri dayanak alan çeşitli durumlar belirlemiştir (akt. Akar, 2005).

- Erkeğin anne ve babasının evlilikteki mutlulukları
- Erkeğin kendi babasıyla yakınlık durumu
- Erkeğin çocukluk yıllarını geçirdiği mekan
- Erkeğin kaç yaşında evlendiği
- Erkeğin eğitim durumu

Çift ilişkisi kurup evlilikten önceye kadar eşlerin birbirlerinden bağımsız biçimde oluşturdukları hayatları, ilgileri, iletişimleri evlilikten sonra yeni ve farklı bir hal almaktadır. Eşlerin evlilik ilişkisi ile başlayan yeni yaşamlarında uyumu ve mutluluğu yakalayabilmeleri için doğru iletişim yollarını kullanmaları, birlikte amaçları için çabalamaları ve akabinde iyi bir aile yaşamı kurabilmeleri için bütüncül biçimde birbirlerini tamamlayabilmeleri gerekir.

Uyum sağlanmış bir ilişki, evlilik yanında iyi bir aile yaşamını sağlayacaktır. Çiftlerin birbirleri ile uzlaşmacı, paylaşımcı olmayı sağlayabildiği, ilişkideki rolünü, sorumluluğunu kabullenerek devam ettirdiği bir ilişki, çift arasında sağlam, olumlu bir

etkileşim ve iletişim sağlayarak evlilikteki mutluluk, başarı dolayısıyla uyum üzerinde etkili olacaktır (Şener ve Terzioğlu, 2002).

İyi bir romantik ilişki içinde olmak, çiftlerin hem ruh sağlıkları hem de anne-baba olarak görevlerini yerine getirmeleri gibi hayatlarının birçok alanı üzerinde etkilidir. Çiftlerin anlaşamadıkları durumlarda bununla başa çıkabilme yetenekleri, ilişkilerinin sürmesi için oldukça önemlidir. (Cummings ve Davies, 1994).

İlişkilerini daha iyi hale getirmek ve evlilikte sıkıntılarını çözmek amacıyla çift danışmanlığına başvuran kişiler arasında en sık rastlanan ve ilişkiyi en çok yıpratıcı sorunun eşlerin iletişimden dolayı yaşadıkları sorunlar olduğu görülmektedir (Fidanoğlu, 2007). Bu nedenle bir ilişkide sorun, anlaşmazlık, yaşanan durumlarda eşlerin hangi iletişim yollarını seçtiği ve çatışmaya hangi tavrı benimseyerek yaklaştığı uyumlu bir ilişki için oldukça önemlidir. Bununla birlikte, çift ilişkisi içerisinde eşlerin birbirlerine olan sevgileri saygıları uyumlu bir romantik yakınlığın ana koşulu olmaktadır. Çiftlerin birbirlerinin ve ilişkilerinin hakkında bilinçli biçimde farkındalıkta bulunmaları, birbirlerine hissettiklerini rahatça söylemeleri ve karşı tarafında onları dinlemeleri bir evlilikte uyumu yakalamak için şarttır. Nesne ilişkileri teorisine göre, çiftlerin romantik yakınlıkları onların hem çocukları ile hem de özellikle kendi ebeveynleri ile kurdukları yakınlığın bir yansımasıdır. Bir bebeğin anne ve babası ile kurduğu yakınlık, onlara hissettiği bağlılık, gelecekteki yetişkin yaşamında diğerleri ile kurduğu ilişkinin şeklini belirlemektedir. Dolayısıyla çiftlerin ebeveynleri ile oluşturdukları bağlanma biçimleri ve bir çatışma durumunda tercih ettikleri çözüm stili onların, evlilikteki ilişkilerinin bir sonucu olan uyum durumları üzerinde etkili olacaktır.

2.2.2. Çift Uyumu İle İlgili Araştırmalar

Yapılan araştırmalar neticesinde, ilgili alanyazında evlilik uyumunun ölçülebilmesi ile ilgili farklı fikirler olduğu görülmüştür. Çeşitli araştırmacılar evlilikteki uyumu ölçümlemek için çiftlerin evlilikleri ile ilgili ne hissettiklerine odaklanmışlar ve çiftlerin uyumlarının belirleyicisini onlardan edindikleri evlilik doyumları ile mutlulukları bilgilerinden yola çıkarak değerlendirmişlerdir (Locke ve Wallece,1959). Çeşitli araştırmacılar ise, çiftlerin uyumunu, eşlerin birbirinden farklı olarak hissettiklerinden ziyade, eşlerin ilişkilerinin bir özelliği biçiminde ele almışlardır. Bu nedenle, eşlerin

uyumlarına bakarken ilişkinin içerdiği diğer özelliklerden olan iletişim, çatışma gibi öğeleri de dahil etmişlerdir (Spainer, 1979).

Bir ilişki içerisinde mutluluk, ilişkiden doyum hissetme ve ilişkiye yönelik beklentiler çiftlerin birbirleri ile uyumlarının ışığında gelişebilmektedir. Yapılan araştırmalar neticesinde, bir problemi çözebilme yeteneği, iletişim yollarının etkin kullanımı, çiftler arasındaki bağlanma, sevgi ve yakınlık kurma ihtiyaçlarının çiftlerin uyum durumlarını üzerinde etkili olduğu ortaya koyulmuştur (Erbek ve arkadaşları, 2005). Bu ifadeyi destekler nitelikte, Terry ve Kottman (1995) yürüttükleri bir araştırma sonucunda, işlevsel bir evliliğe sahip olan çiftlerin aralarındaki ilişkinin uyum ve doyum seviyelerini açısından yüksek olduğunu söyleyerek çiftlerin etkili biçimde iletişim kurmalarının, çift olmanın gerektirdiği sorumlulukları ve onay verme, destekleme gibi ihtiyaçları karşılamanın, birbirlerine saygılı olma, önemseme, birlikte sorunları çözüme kavuşturma konusunda çaba sarf etmenin, eşlerin çalışıyor olmalarının ve çift ilişkisine ekonomik olarak destek veriyor olmalarının ilişkiden alınan doyum üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Gottman ve Krokoff (1989) yürüttükleri çalışmalar sonrasında evlilikteki doyum ve iletişim kurmaya yönelik olarak mutlu bir evlilik hayatı olan eşlere göre mutlu bir evlilik hayatı olmayan eşlerin ilişkilerinde negatif etkileşimin daha sık olduğunu ortaya koymuşlardır. Kendi yaptıkları araştırmalarında, çiftlerin yaşanan çatışmaların üzerinde durmalarının evlilik ilişkilerinde işlevsel sonuçlar doğurduğunu bulmuşlardır. Bunun yanı sıra çiftin o an ilişkisinden yaşadığı doyum ile pozitif etkileşime kıyasla negatif etkileşim arasında daha sağlam bir ilişki bulunduğunu belirlemişlerdir. Aynı zamanda erkeklerin negatif etkileşim durumları, ilişkide o dönem varolan sorunları yordadığı bulunmuştur. Fakat evlilik doyumunun zamanla birlikte bir değişerek artma yoluna gittiği görülmüştür. Benzer biçimde, çiftlerin yaşanan çatışmaların üzerinde durmalarının her işi eş için de o an varolan evlilikteki doyumsuzluğu yordadığı, fakat buna rağmen geçen zamanla birlikte evlilikteki doyumda ilerle olabileceği bulunmuştur. Evlilikte varolan sorunların ve zamanla ortaya çıkan doyumun sarsılmasının savunmada olma, inat etme ve etkileşimden kaçınma, geri durmanın yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ilişkide erkeğin şikayet etmesi, evlilikteki zamanla değişen doyumunu ve hem kadının hem erkeğin doyumlarındaki gerilemeyi yordadığı görülmüştür.

Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002) tarafından empati ve bazı demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile olan ilişkilerini belirlemek amacıyla 150 evli kişiye uygulanarak yürütülen çalışma sonucunda yaş, cinsiyet, evlilik yılı, evdeki işleri üstlenme, çocuk sayısı gibi değişkenlerin evlilik uyumunu yormadığına ulaşılmıştır. Evli kişilerin empati düzeylerinin ise evlilik uyumunun yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

Evlilikteki uyum çiftin evlilik yaşamlarının yanı sıra onların tekil hayatlarını da farklı biçimlerde yönlendirmektedir. Tabi ki evlilikteki uyum kişilerin önce evlilik hayatlarını ardından, birey olarak tek başına yaşadıklarını etkilemektedir. Yürütülen çalışmaların neticesinde, ruh sağlığının, duygusal stres kaynaklı yaşanan sıkıntıların, eşe karşı hissedilen samimiyetin çiftlerin uyumları ile direkt olarak bağlantılı olduğu görülmektedir. Evlilik uyumunun artması kişilerin hem ruh sağlıklarına olumlu biçimde katkı sağlamakta hem de duygusal stres sebepli belirtilerin düşmesine neden olmaktadır (McClure ve Loden, 1982).

Janicki, Kamorck, Gwaltney ve Shiffman (2006) yaptıkları araştırma neticesinde, evliliklerindeki uyum düzeyi düşük çiftlerin anlaşılmadıkları durumlarda olumsuz davranışları daha çok gösterdikleri; olumlu tutumlarının ise daha az olduğunu bulmuşlardır. Evliliklerindeki uyum düzeyi yüksek çiftlerin de, birbirleriyle aralarında olan etkileşimin daha iyi seviyede olduğu, karşılıklı fikir alış-verişinde ve ortak noktada buluşmaya daha eğilimli oldukları; bununla birlikte çatışmalarının daha nadir olduğu görülmüştür.

Feeney (2002), bağlanma, evlilikte etkileşim ve evlilik doyumu arasındaki bağlantıları ortaya koymak amacıyla 193 evli çift ile yaptığı araştırma sonucunda, güvensiz bağlanan kişilerin aynı zamanda olumsuz davranışlarda bulunmaları arasında anlamlı ilişkinin varlığını belirlemiştir. Güvensiz bağlanan kişiler, eşlerinin davranışlarını daha tepkili değerlendirmeye meyillilerdir. Güvenli bağlanan kişiler, eşlerinin davranışlarını daha olumlu değerlendirmekte ve onları kabul etme, ilişkide problemi çözme, çatışma olduğunda uzlaşmaya daha yatkın olma gibi davranışlar göstermektedir.

Evlilikteki uyuma bu denli önem verilmesinin nedeni, etkisini aile yaşamının yanı sıra aile dışındaki yaşam ve etkileşimde de göstermesidir (Fışiloğlu, 1992). Çünkü evlilik kurumunda görülen problemler eşlerin ve aynı zamanda varsa çocuklarının hem fiziki

hem ruhi sağlıklarında olumsuz etkilerle varlığını göstermektedir (Tutarel-Kışlak, 1997).

2.3. Çatışma özüm Stilleri

2.3.1. Çatışma

İnsanların birbirleri ile iletişim halinde olma gereksinimleri olduğunu düşündüğümüzde, bu iletişim ve kişilerarası ilişkinin bir sonucu olarak çiftler arasında çatışmalarda yaşanmaktadır.

Çatışma, kişilerin ilişki içinde olmalarından kaynaklanan, anlaşamadıkları, uyuşamadıkları ya da birbirlerinin beklentilerini karşılayamadıklarında meydana gelen bir durumdur. Deutsch'a (1994), çatışmanın insan hayatında olması gereken ve olmama durumunun söz konusu olmadığını ifade etmektedir. atışmanın çift yönlü olan bir yapısı söz konusudur; hem yapıcı hem yıkıcı olabilir. Eğer çatışma yapıcı yönüyle değerlendirilirse geliştiren, öğreten, olgunlaştıran; eğer yıkıcı yönüyle değerlendirilirse kişilere zarar veren durumdadır. atışmanın bu iki yönlü özelliği kişilerin çatışmaya nasıl yaklaştığı, ona nereden baktığı ve nasıl algıladığıyla ilgilidir.

Yakın ilişkilerle ilgili yürütölen çalışmaların birçoğunda çift uyumu ve doyumunun yanı sıra çatışma kavramı da araştırılmıştır (Tezer, 1996; Creasey, 2002; Fincham, Beach ve Davila, 2004, 2007; Bahadır, 2006). Bunun yakın ilişkiler içinde kişilerin beden ve psikolojik sağlıklılıklarının yanı sıra aile içindeki iletişimlerine de çatışmanın ciddi etkilerinin olması (Fincham ve Beach, 1999) sebebiyle olabileceği düşünebilir.

Evlilik –çift- çatışmasını Tezer (1986), çiftlerden birinin diğerinin isteklerinin önüne ket vurduğunu veya vuracağını düşünmesiyle her iki eşin hislerini, davranışlarını, düşüncelerini ve bunun sonucunda elinde olanları kapsayan bir süreç biçiminde tanımlamıştır. Tümer (1998), benzer biçimde evlilik –çift- çatışmasını, birbiri ile uyuşmayan veya ters olan ihtiyaç, amaç ve beklentilerin sonucunda ortaya çıkan bir bütün biçiminde açıklamıştır.

İlgili alan yazındaki taramalardan da yola çıkarak çift çatışmasını çiftlerin birbirleri ile olan iletişim süreçlerinde yer alan anlaşmazlık, uzlaşamama, geinememe gibi durumlardan dolayı yaşandığı anlaşılmaktadır. atışmanın genel yapısıyla alakalı olan

genel yargı, ilişkilerde kesinlikle uzak durulmasının, olmamasının gerektiği çünkü ilişkiye zarar verecek nitelikte olmasıdır (Bahadır, 2006). Fakat ilişki içerisinde gerçek bir ahengin, uyumun ortaya çıkabilmesi için çatışma durumunun gerekli olduğunu düşünen araştırmacılarda söz konusudur (Gottman, 1993). Bu görüşten yola çıkarak çatışmanın insanın ilişkileri aracılığıyla her yönden gelişmesinde, ilişkide ortaya çıkan etkileşim sonucunda çatışma ile olumlu bir fark yaratma ve ortak bir paydada gönüllüce buluşabilme, böylece ilişkide pozitif bir hava yaratma anlamında katkılarının olduğu düşünülmektedir.

Acitelli, Douvan ve Veroff (1993), çiftlerin birlikteliklerinin gelişmesi için çatışmanın önemli olduğunu belirtmişlerdir. Romantik ilişki bağlamında uzun seneler devam eden birlikteliklerde çiftlerin ikisinin de bir şekilde ilişkiye yönelik çatışmayı çözümlenebilme yeteneği geliştirdikleri anlaşılmaktadır. İlişki içerisinde çatışma durumunun nasıl sürdürüldüğü, nasıl sona erdirildiği de ilişkinin çatışmadan nasıl etkilendiğini ortaya koymaktadır (Reese-Weber ve Bartle-Haring, 1998). Bu sebeple, bir ilişkinin uzun ömürlü ve sağlıklı biçimde sürmesi çatışma yaratan durumların yok sayılması ya da çatışmaya girilmemesi değil; çatışma yaşayan çiftin bunu nasıl çözdüğü, baş etmek için nasıl yollar ürettiğidir. Bu yüzden, çatışmanın genelde çatışmanın kendinden daha büyük problemlere yol açacağını düşünmekten ziyade çatışmayı doğru ele alıp pozitif bir yaklaşım izleyerek çiftlerin yakınlıklarını ve ilişkilerini sağlamlaştırması olması gerektir.

Çift ilişki içerisinde olan kişilerle yürüttükleri araştırma sonrasında Mackey, Diemer ve O'Brien (2000) ilişkide yaşanan çatışma, eşlerin birbirleri ile olan farklılıklarının ve uyuşamama durumlarının bir kademesi biçiminde açıklanmaktadır. Buradan hareketle, çift ilişkisi içerisinde çatışma uzak durulamaz bir durum ise, çiftlerin çatışma yaşanırken ki yaklaşımları evlilik uyum ve doyumları üzerinde etkili bir olay olarak ifade edilebilir (Özen, 2006). Gottman ve Levenson (1992) yaptıkları araştırma sonrasında ilişkilerinde başarılı olarak nitelendirilebilecek bireylerin sorunlarını yapıcı yaklaşımları kullanarak hallettiklerini ve problemlerini halletmeleri ile ilgili konuşabildiklerini bulmuşlardır. Ayrıca, Vuchinich (1987) yaptığı çalışmalar ile konuşarak çatışıyor olmanın sağaltıma imkan verdiği için işe yaradığını; konuşmayı başlatarak çift olarak karar almayı sağlayan aşamaları belirtmesi gibi faydaları olduğunu

ifade etmiştir. Hatta doğru bir çatışma gidişatı izleyerek bu faydaları sağlayacak çatışmaları ortaya çıkarmak gerekliliğini belirtmiştir.

Çatışmanın yapısına bakıldığında, çevresel, psikolojik ve fizyolojik her sorun gibi bir sarmal içindedir. Çatışma ile ve sonrasında ortaya çıkan durumlar, aslında yine çatışmaya sebep olur hatta sonrakiler için yeni sebepleri oluşturur. Çatışmanın sonuçları ve kaynaklarına bakıldığında her ikisinin de çoğu zaman aynısı olduğu anlaşılır (Wall ve Callister, 1995). Bir evlilikte çatışma yaratan konular eşlerin birbirlerinden istedikleri iletişim biçimleri, bekledikleri roller, maddi konular, bireysel sıkıntılar ve bunun gibi farklı sorunların birinin ya da aynı anda birkaçının yaşanması olabilir (Özen, 2006).

Evlilik ilişkisi içerisinde sıkça görülen ve çatışma yaratan çeşitli problemlerle olduğunu ifade eden Weiten (1986), bunları şöyle sıralamıştır: Evliliğe karşı gerçek dışı yüklemeler, çiftlerin birbirlerinden bekledikleri rollerin ayrı olması, maddi problemler, iletişim sıkıntıları, akrabalarla ilgili problemler, cinsellikle ilgili problemler, çocuklarını nasıl büyütüleceklerine karar vermeleri ile ilgili ayrı düşünceler, çiftlerden birinin yeni hobi edinmesi ve kıskanma, aldatma gibi konulardır.

Terman ve arkadaşlarının (1938) yaptıkları araştırma sonrasında, çiftlerden erkek olanların eşlerini daha fazla şikayet ettiklerini, eleştirdiklerini ve çok duygusal olmalarından yakındıklarını; kadın eşlerinse erkeklerin duygusal olarak uzak durmalarından yakındıklarını bulmuşlardır (akt. Gottman ve Levenson, 1988).

İnsanların birbirleri ile ilişki içinde oldukları her durumda görüldüğü gibi çiftler arasında da çatışma yaşanması imkansızdır. Bununla ilgili olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırmacıların çiftlerin yaşadıkları çatışma konularının ne olduğuna ve çatışmayı nasıl çözdüklerine yoğunlaştıkları görülmüştür (Ünal, 2016; Hacı, 2011; Sullivan, Pasch, Johnson ve Bradbury, 2010; Cann, Norman, Welbourne ve Calhoun, 2007; Özen, 2006; Cramer, 2000).

2.3.2. Çatışma Çözüm Stilleri

Çatışma konusunda çözüm yöntemleriyle alakalı fikirlere bakıldığında ikili ve beşli olmak üzere farklı modellerin olduğu görülmüştür. Bunlardan ilki Deutsch (1949) 'ın önerdiği işbirliği ve rekabet olan kolay ikili çatışma çözüm modelidir. Deutsch ve

arkadaşları bu model ile birlikte bir ilişki içerisinde rekabetçi tutum yerine işbirlikçi tutumun daha faydalı olduğunu ve olumlu durumlar yarattığını belirtmişlerdir (akt. Rahim, 2011).

İlerleyen yıllar içerisinde ise, kişilerarası çatışma çözüm modellerinin, çatışmayı çözme tercihinde bireyin kişisel yararına ve bireyin diğerlerinin yararına odaklanan bir yönelim izlediği görülmüştür. Çatışmanın az ya da çok olmasına bağlı olarak iki yönlü boyutundan yola çıkılarak beş tarz ortaya koyulmuştur. Bu tarzlar; çatışma ile yüzleşme, anlaşmazlık yaratan durumları en aza indirme, karşdakine rağmen kendi isteklerinde diretme, çatışmadan kaçınma ve çatışma yaşanan tarafların çıkarları konusunda ortak bir yerde buluşması biçimindedir (Moberg, 2001).

Çatışmayla alakalı Blake ve Mouton (1964)'un (üstüne gelme, geri durma, sorun çözme, anlaşma ve sakinleştirme) ve Thomas (1976)'ın geliştirdiği modeller beşli modeller arasında yerini alır. Bir çatışma durumunu yönetme davranışı dayatma-kendine güven ve dayanışma-işbirliği olarak iki boyutta yer alır. Bunlar dikkate alınarak beş temel çatışma ifadesi söylenmiştir: anlaşma, işbirliği, uzak durma, uyma ve rekabet.

Blake ve Mouton (1964), kişinin çatışmaya neden olacak bir olay ile karşı karşıya geldiğinde insanlara ait ve üretime ait olan iki boyuttan meydana gelen beş tür arasından tercihte bulunarak tepkide bulunduğunu savunmaktadır. Ve bu beş türden birini seçerek tepkide bulunmada, temel bilişsel yapı aracılığıyla olmaktadır.

Blake ve Mouton'un fikrini yorumlayarak ortaya koyan Thomas (1976), girişimde bulunmak ve işbirlikçi olmak üzere iki ana boyutu kaynak olarak beş tarz ile çatışma çözüm stillerini açıklamıştır:

1. Rekabette bulunma: Girişimde bulunulan fakat işbirliğinde olunmayan tarzdır.
2. Birlikte davranma: Çatışma durumunda girişken ve işbirlikçi tutumun bir arada yer aldığı tarzdır. Sorun yaşama durumunda bununla karşı karşıya gelme ve çözüm yolları bulmaya çalışma vardır.
3. Anlaşma: Çatışma durumunda girişken ve işbirlikçi tutumun bir arada yer aldığı tarzdır. Ortak bir alanda bir araya gelme amacı vardır.
4. Uzak durma: Çatışma durumunda girişken ve işbirliğine açık tutumların olmadığı tarzdır. Kaçma ve bir sorun yaşandığında bir tarafta bulunmama durumu vardır.

5. Uyumlu olma: çatışma durumunda girişken olunmayan fakat işbirliğine yatkın olan tarzıdır. Sorun yaşandığında karşı tarafı yumuşatma ve dengeyi bulma söz konusudur.

Thomas (1976)'ın ortaya koyduğu bu çatışma anında devreye giren çözüm tarzları, bir evliliğin uyumlu biçimde devam etmesi ya da evlilikten doyum alınması konusunda oldukça önemlidir. Thomas (1976) yaptığı araştırmalar neticesinde çatışma durumunda birlikte davranma, yol izleme çözüm tarzının bir evlilikteki doyumunu sağlayan en etkili tarz olduğunu, takiben de anlaşma, uzlaşma tarzının geldiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, çatışma çözüm tarzlarından uzak durmanın evlilikteki doyumunu sağlamada etkili olmayan bir tarz olduğunu söylemiştir. Buradan yola çıkarak, çiftlerin problem yaşadıkları durumlarda bunu çözmek amacıyla sorundan kaçmayıp onunla yüzleşmeleri ve birlikte davranış geliştirmeleri ilişkilerindeki uyum ve doyuma önemli ölçüde pozitif katkı sağlayacaktır.

Thomas (1976)'ın açıkladığı çatışma çözüm tarzlarına daha detaylı bakılacak olursa, rekabette bulunma tarzı, kişinin kendi isteklerini yerine getirme çabasının fazla, karşıdaki kişinin isteklerinin yerine getirme çabasının ise az ya da hiç olmadığı stildir. Rekabette bulunma stilini tercih eden eş, kendisine ait görüşlerin, tutumun, duygunun doğru olduğunu, kendisinin haklı olduğunu düşünür ve karşısındaki kişinin ne düşündüğünü önemsemeden kendi dediği oluncaya kadar tartışmayı devam ettirir.

Çatışma durumunda anlaşmayı tercih eden birey kendine ait istekler ile eşine ait istekler arasında bir denge kurmaya çalışır ve kendi istediklerinden taviz verirken aynıını karşısındakinin de yapmasını ister.

Uzak durma, kaçınma tarzı ise çatışma anında ortak bir yol bulmayı kapsamamanın yanı sıra tarafın karşısındakine karşı herhangi bir zorlamasının olmadığı, çatışmaya neden olan soruna hiç değinmemeyi ya da onu atlamayı içerir. Böyle bir davranış içinde olan kişinin kendisinin istediklerini ve karşısındakinin isteklerini yerine getirme gibi bir çabası yoktur ya da düşüktür.

Bu çatışma çözüm tarzı, yaşanan çatışmanın çözülmemesine ve ya çatışmayı diğer eşin kendine göre halletmesi sonucunu doğurur.

Çatışma esnasında işbirlikçi tarzı kullanan kişi, hem kendine ait isteklerden cayar, hem de karşısındaki kişiyi isteklerinden caydırarak birlikte mutlu olacakları yeni bir fikir,

sorun çözüme yolu bulmaya çalışır. Bu tarz da eşin kendine ait beklentilerinin yanı sıra karşısındakinin de beklentilerini yerine getirme amacı vardır.

Çatışma durumunda uyma, uyumlu olma tarzını tercih eden birey, tam manasıyla katılmasa da karşısındakinin düşüncelerini ve beklentilerini kabullenir. Bu çatışma çözme tarzlarından uyumlu olma, uzak durma ve rekabette bulunma ilişkide olumsuz bir hava yaratmasından dolayı yıkıcı yollar olarak görülmektedir. Çatışmalar esnasında bu tarzlardan birinin tercih edilmesi durumunda tarafların ya ikisi ya da ikisinden birisi çatışma sonucundan memnun olmaz ve olumsuz hisler taşır. Bunlar yerine çatışma da anlaşma, uzlaşma ve işbirlikçi tarzın kullanılması çatışma sonrasında iki tarafında olumlu hisler taşımasını sağlayan yapıcı çözüm stillerindedir (Deutsch,1994).

Çatışma çözüm tarzlarının meydana gelmesinde katkısı olan çeşitli etkenler söz konusudur. Bu nedenle Deutsch (1994), çatışmanın nasıl yönetildiği ve çözümünde hangi yolların kullanıldığı üzerinde etkisi olan farklı sebepler ortaya koymuştur. Bu sebepler, çatışmanın nedeni, içinde olunan durumlar ve kişisel özellikler biçiminde isimlendirilmiştir.

Rahim ve Bonoma (1979), kişinin kendisine yönelik ilgisi ve başkalarına yönelik ilgisini temel alarak beş tür çatışma çözüm tarzı açıklamışlardır. Bu tarzlar; baskın, kaçınımacı, bütünleştirici, uzlaşmacı ve yardımsever biçimindedir.

Çift ve evlilik ilişkisi içerisinde tercih edilen çatışmayı çözme tarzları çeşitli araştırmalar aracılığıyla araştırma konusu yapılmıştır. Burman, Margolin ve John (1993) yaptıkları araştırmalar ile çiftlerin fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık ve geri durma biçiminde üç ana çatışma çözme tarzına sahip olduklarını belirlemişlerdir. Bu çalışmada fiziksel saldırganlık tarzını tercih eden çiftlerin problemlerini halletme konusunda düşük becerilere sahip oldukları bulunmuştur. Mackey, Diemer ve O'Brien (2000), bütün çiftlerin evlilik ilişkilerinde problem yaşamalarından kaynaklı çatışmalar olduğunu belirtmişlerdir. Çatışma yaratan sorunların çiftlerin karşılıklı istekleri, birbirlerinden bekledikleri roller, maddi yönetimler, kişilik farklılıkları gibi çeşitli nedenler olabileceği ifade edilmiştir.

Gottman (1993)'ın yürüttüğü boyamsal araştırma neticesinde, problem yaşadıkları durumlarda küçük görme ve tartışmacı tutumlar içinde olan çiftlerin, olumlu tarz

kullanarak problemlerini çözen çiftlere kıyasla boşanma olasılıklarının daha fazla olacağını açıklamıştır.

Greef ve De Bruyne (2000), çatışmaları yapıcı ve yıkıcı olmak üzere iki boyutta açıklamışlardır. Yapıcı çatışmanın kişi üzerine yoğunlaşması yerine ilişkiye yoğunlaştığı ve daha geçirgen bir yapıda olduğunu; sıradan bir ilişkiden ziyade gelişmeye, büyümeye, değişmeye açık bir ilişki biçiminde olduğunu belirtmişlerdir. Buna rağmen halledilip halledilmediğine bakılmaksızın çatışmaların yaşanması sonrasında çiftlerin engellenmiş olduklarını düşünmelerinden kaynaklanan olumsuz duygular bırakmaktadır.

Çiftlerin birbirleri ile olumlu, uzlaşmacı bir iletişimi benimsememeleri ve çatışmayı çözümlene yollarını bilmemeleri ilişkileri zora sokacağı ve yaşanan sıkıntıların artmasına neden olacağı düşünülmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Bu nedenle çift uyumu üzerinde önemli etkisi olacağı düşünülen değişkenlerden biri de çatışma çözüm stilleridir.

Bu araştırmada kullanılacak Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği'nin olumlu, olumsuz, geri çekilme ve itaat olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır. Özen (2006), bu stillerden olumlu çatışma çözüm stilini, problem durumunda çiftlerim olumlu bir hava içinde tartışarak birbirleri için en uygun çözüm yolunun bulunduğu stil olarak tanımlamaktadır. Olumsuz çatışma çözüm stilini, çatışmanın yaşandığı durumlarda hem sözel hem fiziksel saldırganlığın devreye sokulduğu, yıkıcı davranışları içeren stil olarak açıklamaktadır. Geri çekilme çözüm stilini, çatışma yaşandığında onu kabul etmeme, bunun üzerine konuşmama ya da konuşmayı erteleme olarak ifade etmektedir. İtaat çözüm stilini ise, kişinin ne düşündüğünü önemsemeden karşısındakinin isteğini yerine getirme ve karşısındakinin kararına uyulması biçiminde açıklamaktadır.

2.3.3. Çatışma ile İlgili Araştırmalar

Çift ilişkisi içerisinde çatışma ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Fincham (2003) tarafından çatışmanın yaşandığı zamanlarda stres altında olan çiftlerin uyum sağlayan çiftlere oranla daha çok yıkıcı ve daha az yapıcı kelimeler kullandıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra stres altında olan çiftlerin karşısındakinin olumsuz biçimde söylediklerini benzer şekilde olumsuz olarak yanıtladıkları görülmüştür.

Ayrıca, Fincham (2003) uyumlu olmayan çiftlerin uyumlu çiftlere göre çatışmayı yaşadıkları durumlarda hangi yolları izleyeceklerini önceden kestirmenin daha basit olduğunu ifade etmektedir. Bu yollar genel manada, çatışmayı daha da zora sokan ifadelerin yer alması ve taraflar tarafından sonlandırılmamasını içeren olumsuz davranışlardır.

Gottman, Markman ve Notarius (1977) yürüttükleri çalışma sonrasında, stres altında olan çiftlerin sorunlarını çözebilmeye yoğunlaşma ve birbirlerine karşı suçlayıcı tutum göstermelerinde, stres altında olmayan çiftlere göre daha olumsuz; stres altında olmayan çiftlerin bu durumlarda daha olumlu yollar tercih ettiklerini bulmuşlardır.

Özen (2006)'in eşlerin ve çiftlerin çatışma çözüm stillerinin uyumları üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında erkeklerin tercih ettikleri çatışma çözüm stilinin çiftlerin uyumlarında anlamlı bir etkisinin olduğu görülmesine karşın, kadınların tercih ettikleri çözüm stillerinin erkeklerin uyumlarına bir etkisi olmadığı görülmüştür. Çiftlerin genel olarak olumsuz çatışma çözüm stilini tercih etmelerinin kadınların evlilik uyumları üzerinde olumsuz etkisi olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda çiftlerin olumsuz çatışma çözüm stilleri de düşük uyumlarının bir yordayıcı olarak bulunmuştur.

Malkoç (2001) 200 evli bireyin iletişim biçimleriyle evlilik uyumları arasındaki bağlantıları incelediği araştırmasında, evlilik uyum düzeyi yüksek olan kişilerin, evlilik uyum düzeyi düşük olanlara göre ilişkilerinde yıkıcı yerine yapıcı iletişim tarzını daha çok kullandıklarını belirlemiştir.

Eğeci (2005), romantik ilişki içerisinde olan elli sekiz çift ile yürüttüğü çatışma yaşamaktan dolayı duyulan hoşnutsuzluk, algılanan çatışma davranışları gibi konulardaki araştırması sonucunda, çatışma nedeniyle ortaya çıkan memnuniyetsizliğin fazla olması ile algılanan çatışma davranışının farklı olmasının düşük ilişki doyumunun yordayıcısı olduğunu bulmuştur.

Uğurlu (2003) tarafından 112 evli çift ile cinsiyet ayrımına yönelik tutumlar, çatışma yönetimi ile evlilik uyumu arasındaki bağlantıları incelemek amacıyla yapılan çalışma sonucuna göre, kadınlar ile erkeklerin farklı çatışma çözüm stillerine sahip oldukları belirlenmiştir. Erkeklerin olumsuz aktif çatışma stilleri ile eğitim seviyelerinin azalması, çatışmalarının sıklığı, çatışmayı karşı tarafın başlatması, düşmanca cinsiyetçiliğin artması arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Kadınların pasif çatışma çözüm

stilleri ile çatışmayı karşı tarafın başlatması, çatışmanın karşı tarafın isteği şekilde sonlanması, gelir seviyesinin azalması ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Polat (2006) evlilik uyumu ve çatışma eğilimi arasındaki ilişkiyi incelediği tezinde uyumu yüksek olan her iki cinsinde çatışma eğiliminin düşük olduğunu bulmuştur. Bununla birlikte araştırma sonucunda, maddi durumu arttıkça kadınların evlilik uyumlarının arttığı, çatışma eğilimlerinin azaldığı bulunmuştur.

Hünler ve Gençöz (2003)'ün evlilikte problem çözme becerilerinin boyun eğici davranışlar ile evlilik doyumu üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla 92 evli ile yürüttüğü araştırma sonucuna göre, eşlerin boyun eğici davranışlarının artmasıyla algıladıkları problem çözme becerilerinin düştüğü ve buna bağlı olarak evlilik doyumlarının azaldığı bulunmuştur.

Hatipoğlu (1993)'nin çeşitli demografik değişken ve evlilikte yaşanan çatışmanın yaygınlığı ve sıklığı ile çiftlerin evlilik doyumu ile ilgili yetmiş yedi evli çiftle yürüttüğü araştırmasında her iki cinsin evlilik doyumuna farklı faktörlerin neden olduğunu bulmuştur. Araştırma ile evlilikte yaşanan çatışmanın yaygınlığı ile erkeklerin doyumu arasında; evlilikte yaşanan çatışmanın yaygınlığı ve eğitim düzeyi ile de kadınların doyumunu arasında ilişki olduğu görülmüştür.

Tezer (1986), evli kişilerin çatışma tepkilerine baktığı araştırmasında, eşlerin çatışmalarının ne kadar fazla, ne kadar sık ve ne kadar gerginlik yaratmış olmasının evliliklerinden edindikleri doyum ile ilişkili olduğu görmüştür. Cinsiyet bakımından değerlendirildiğinde, kadınların çatışmaya neden olarak kendilerini gördüklerinde doyumları azalırken, erkeklerin çatışmaya neden olarak kendilerini gördüklerinde doyumlarının arttığı belirlenmiştir. Ayrıca, çatışmanın değerlendiriliş biçimine bakılarak, kadınların eşleri ile uzlaşmanın içinde olduklarını düşündüklerinde doyumlarının artarken, erkeklerin eşlerinin zorlayıcı tepkilerini gördüklerinde doyumlarının azaldığı görülmüştür.

Şengül Öner (2013)'in evli kişilerin evlilik çatışmaları, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarını incelediği 113 çift ile yaptığı araştırma sonucuna göre, kadınların çatışma yaygınlığı ile olumsuz çatışma çözme stillerinin; erkeklerin çatışma yaygınlığı ile boyun eğmelerinin evlilik uyumlarının yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte cinsiyet ayrımı yapılmaksızın katılımcıların tümünün çatışma yaygınlığı, olumlu

çatışma çözme stili, olumsuz çatışma çözme stili ve boyun eğme puanlarının da evlilik uyumlarının yordayıcıları olduğu bulunmuştur.

Cramer (2002)'in romantik ilişki içerisindeki çiftlerin, çatışma sıklıklarını ve çatışmalarının onayladıkları biçimde hal olduğunu düşünmelerinin ilişki doyumları ve çatışma davranışları açısından ele aldığı araştırmasında, olumsuz çatışma çözme tarzı ile ilişkiden edindikleri doyum arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir. Romantik ilişkide, çatışmayı var eden nedenlerin önemlilik durumu ile edinilen doyum arasındaki ilişkinin de ele alındığı çalışmada, çatışmayı var eden nedenin önemlilik durumunun doyum ile ilişkili olmadığı; çatışmayı ortadan kaldırmak için tercih edilen olumsuz tarzın, ilişkideki doyumunu nedenin önemlilik durumundan daha iyi düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

Kurdek (1995)'in 155 evli çiftle çatışma çözüm stilleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla iki yıl boyunca yürüttüğü araştırma sonucuna göre, hem kadınların hem erkeklerin evlilik doyumlarının çatışma çözüm stillerine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Araştırmada yapılan ilk ölçümden üçüncü ölçüme kadar geçen sürede kadınların çatışmaları başlatması ve erkeklerin geri çekilme davranışlarının artması ile eşlerin evlilik doyumlarının azalması arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Creasey (2002)'in, romantik ilişki içindeki genç yetişkinlerin çatışmayı yönetme tepkileri ile bağlanma biçimleri ilişkisini araştırdığı çalışmasında, bağlanma biçimlerindeki farklılığın, olumlu ve olumsuz olmak üzere çatışmayı yönetme tepkilerini yordadığı bulunmuştur. Güvensiz bağlananlara göre, güvenli bağlanan genç yetişkinlerin ilişkide daha çok olumlu, daha az olumsuz tepkilerde buldukları görülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçek maddelerin incelenmesi sonucunda, güvenli bağlanan genç yetişkinlerin, çatışma yaşadıkları durumlarda olumsuz tepkilerde bulunsalar dahi, olumlu tepkilerde daha çok bulunmalarından dolayı bunu kapatabildikleri görülmüş ve buradan yola çıkılarak, bağlanma tarzlarının çatışmaların duygusal içerikleri öngörebildiği sonucu belirlenmiştir.

Greeff ve De Bruyne (2000) tarafından 57 evli çift ile çatışma çözüm stilleriyle evlilik doyumları arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmada, ortak hareket etme ile evlilik doyumları arasındaki ilişkinin en yüksek seviyede olduğu bulunmuştur. Çiftlerden ikisi ya

da birinin dahi rekabetçi çatışma çözme stilini kullanması ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin en düşük en seviyede olduğu belirlenmiştir.

Shi (2003) yetişkin bağlanma tarzlarının çatışma çözüm davranışları ve romantik ilişkideki memnuniyeti yordayıp yordamadığını araştırmıştır. Bu çalışmada kaçınan ve kaygılı bağlanma stillerinin çatışma çözüm stilleri ve ilişki memnuniyeti için öngörücü olduğu tespit edilmiştir. Çatışma çözüm davranışlarında cinsiyet farklılıkları da bulgulanmıştır; ancak bu farklılık hem çatışma çözüm stilleri hem de ilişki memnuniyeti için bağlanma stilleri kadar güçlü bir yordayıcı değildir.

Burleson ve Denton (1997) tarafından 30 evliliğinde sorun olan ve 30 sorun olmayan çiftle yapılan iletişim becerileri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırma sonucuna göre, evliliğinde sorun olan çiftlerin iletişim becerileri ile evlilik doyumları arasında olumlu; evliliğinde sorun olmayan çiftlerin iletişim becerileri ile evlilik doyumları arasında olumsuz yönde ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Sosyal öğrenme teorisi ergenlerin, ebeveynlerinin çatışma çözme biçimlerini gözlemlediklerini ve kendi ilişkilerindeki çatışmalarında bu davranışları taklit ettiklerini savunmuştur (Bandura, 1989, aktaran Reese-Weber ve Bartle-Haring, 1998). Bu sebeple hem ebeveynleri hem de ergenlerin kendileri ilişkilerinde aynı çatışma çözme stillerini kullanıyor olabilirler. Davies ve Cummings'e (1994) göre çocuklar ve ergenler, eşler arasındaki çatışmayla beraber bu çatışmanın nasıl çözümlendiğine de dikkat ederler. Dolayısıyla çocukların çatışma anındaki duygu ve davranışları, ebeveynleri arasındaki çatışmaların nasıl çözümlendiğiyle ilişkilidir.

Schneewind ve Gerhard (2002) tarafından evliliğinin ilk 5 yılı içinde olan 180 evli çift ile yapılan çatışma çözümü ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiye, ilişki kişiliğinin de eklenerek incelendiği araştırma sonucuna göre, çatışma çözüm stillerinin evliliğin ilk yılında olduğu ve zamanla kalıcılaştığı belirlenmiştir. Bununla birlikte çatışma çözüm stilinin evlilik doyumunun belirleyicisi olduğu saptanmıştır.

Weber ve Haring, 1998 yılında 217 gençle yaptığı çalışmalarında bu gençlerin anne ve babalarının kendi arasında, gençler ve anneleri arasında, gençler ve babaları arasında, gençler ve kardeşleri arasında ve gençlerin romantik ilişkilerinde kullandıklarını çatışma çözüm davranışlarını incelemiştir. Ebeveynlerinin kendi aralarında kullandıkları çatışma çözüm stillerinin, gençlerin anneleriyle ve babalarıyla olan ilişkilerindeki çatışma

özüm stilleriyle doğrudan, romantik ilişkilerinde kullandıkları çözüm stilleriyle dolaylı ilişkisi olduğu bulunmuştur.

Çatışma, öncesinde de ifade edildiği gibi, çift ilişkisi içerisinde olağan bir durum olarak her zaman yer almaktadır. Çatışma esnasında çiftlerin, çatışmaya neden olan durumu, bu çatışma ile eşlerinin istek ve beklentilerinin neler olduğunu değerlendirmeleri, çatışmaya ilişkin düşünceleri, nasıl baktıkları çatışmayı çözerken tercih edecekleri tarzı belirleyecektir. Çiftlerin çeşitli sebepler ile var olan çatışmayı çözerken tercih edecekleri tarzın da çift uyumları üzerinde etkili olacağı düşünölmektedir. Bununla birlikte, kişilerin yaşamlarındaki her türlü kişiler arası ilişki de önemli derecede etkili olan bağlanma tarzlarının ve çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumu üzerinde etkin rol alacağı göz önüne alınarak bu çalışma ortaya koyulmuştur.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, uygulama, verilerin çözümü ve yorumlanması ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

İlişkisel tarama modelindeki araştırmalar iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin, hiçbir biçimde bu değişkenlere müdahale edilmeden; aralarındaki ilişkilerin ortaya koyulduğu ve bu ilişkilerin derecelerinin bulunduğu araştırmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Bu araştırma da, evli bireylerin bağlanma biçimleri çatışma çözme stilleri ve çift uyumları arasındaki bağlantıları ortaya koymak amaçlandığından ilişkisel tarama modeline göre düzenlenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçları ile ulaşılması hedeflenen elemanlar bütünüdür (Karasar, 2005). Araştırmanın evrenini İstanbul ili Avrupa yakasında yaşayan evli bireyler oluşturmaktadır. Örneklem ise, örneklem türlerinden oransız eleman örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Oransız eleman örnekleme, evrendeki kişilerin bir bir eşit seçilme şansını buldukları örnekleme türüdür. Evrendeki eleman türlerinin her birinden örnekleme girenlerin sayısı tümü ile şansa bırakılmıştır (Karasar, 2005). Buna göre araştırmanın örnekleme, İstanbul ili Avrupa yakasında yaşayan evli bireylerin araştırmaya katılması ve basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan evli bireyler gönüllülüğe göre belirlenmiştir.

Tarhan (2012)'a göre evlilik kurumu içerisinde ilk yılın çiftlerin birbirlerine alışma dönemleri şeklinde değerlendirildiğinde bu ilk yılın evlilikteki uyumu tarafsız biçimde ortaya koyamayacağı düşünüldüğünden evliliklerinde bir yılı aşmamış bireyler araştırmaya dahil edilmemiştir. Bununla birlikte evli bireylerin yaş sınırı 21 yaş belirlenmiş, bu yaştan küçük evli bireyler araştırmaya kabul edilmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın temel değişkenleri ile ilişkili olabilecek evli bireylere ait verilerin toplanması için araştırmacı tarafından 'Kişisel Bilgi Formu' hazırlanmıştır. 'Kişisel Bilgi Formu'nda katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, ne kadar süredir evli oldukları, çocuk sayıları değişkenlerine ilişkin sorulara yer verilmiştir.

3.3.2. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Griffin ve Bartholomew (1994)'un geliştirdiği İlişki Ölçekleri Anketi, ayrı maddelerin toplanması aracılığıyla dört bağlanma şeklini ölçen toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Anket, Hazan ve Shaver'ın (1987) bağlanma ölçümünde yer alan ifadelerden, Bartholomew ve Horowitz'ın (1991) İlişki Anketi ve Colins ve Read'in (1990) Yetişkin Bağlanma Ölçeği'nde bulunan maddelerden destek alınarak hazırlanmıştır (akt., Sümer ve Güngör, 1999). Araştırmaya katılanlar her maddenin kendi ve yakın ilişkilerine yönelik tutum ve bunları hangi oranda açıkladıklarını 7'li likert tipi üzerinden değerlendirmişlerdir. Ankette güvenli ve kayıtsız bağlanmayı ölçen 5 madde; saplantılı ve korkulu bağlanmayı ölçen 4 madde bulunmaktadır. Bağlanma stillerini belirleyen puanlar, bu stilleri ölçme amacıyla oluşturulan maddelerin toplamının, her alt ölçeğin kendine ait madde sayısına bölünmesi ile belirlenir. Böylelikle, alt ölçeklerden alınacak puanlar 1 ve 7 arasında farklılaşmaktadır. Bu şekilde elde edilen puanlar katılımcıları hangi bağlanma stiline sahip olduklarına göre gruplara ayırmak için kullanılır. Gruplara ayırma aşamasında her katılımcı, en fazla puan aldığı bağlanma türüne yerleştirilmektedir.

Ölçeğe ait Türkçe geçerlilik-güvenirlilik çalışmaları Sümer ve Güngör (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Test tekrar test güvenirlilikleri .54 ile .78 arasında, iç tutarlılık katsayısı .27 ile .61 alfa değeri arasında farklılaşmaktadır. Çalışmalar aracılığıyla güvenli bağlanma stili ile korkulu bağlanma stili arasında, saplantılı ile kayıtsız stiller arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Gerçekleştirilen faktör analizi sonucunda, varyansın %47'sini açıklayan 1. faktör korkulu ve güvenli bağlanma stillerini kapsarken (sırayla .87 ve .82) varyansın %31'ini açıklayan 2. faktör saplantılı ve kayıtsız stillerini (sırayla .88ve -.67) içermektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

3.3.3. Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ)

Spainer (1976) tarafından, çift olan kişilerin, ilişkilerindeki kaliteyi, uyumu ve uyuma ait kaliteyi belirleyebilmek amacıyla oluşturulan Çift Uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale), hem evli hem evli olmayan çiftler için kullanılabilir 32 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçek, likert tipi olup puanlaması 0-4; 0-5; 0-6 arasında farklılaşmaktadır. Bununla birlikte 2 madde evet/hayır soruları biçiminde yer almaktadır.

Ölçek ilişkiye ait 4 alt boyutu içermektedir. Çift uyumu (Dyadic consensus) alt boyutu, evlilik ilişkisi içerisinde önem taşıyan konularda anlaşılabilirlik durumunu içeren on üç maddeden oluşur ve alınacak en fazla puan 65'tir. Çift Doyumu (Dyadic satisfaction) alt boyutu, hisler ve iletişimle alakalı negatif ve pozitif durumları belirleyen on maddeden oluşur ve alınacak en çok puan 50'dir. Sevgi Gösterme (Affectional expression) boyutu, çiftlerin sevgilerini gösterebilme ve bu konuda anlaşılabilirlikleriyle alakalı dört maddeden oluşur ve alınacak en fazla puan 12'dir.

Çiftlerin Bağlılığı (Dyadic cohesion) alt boyutu, çiftlerin birlikte geçirdikleri vakitle alakalı beş maddeden oluşur ve alınacak en fazla puan 24'tür.

Ölçek puanları 0 ile 151 arasında değişmekte olup yüksek puanlar, çift olarak evlilik ve ilişkideki uyumun iyi olduğunu işaret etmektedir (Fıfıloğlu ve Demir 2000).

Ölçeğin Türk örnekleminde geçerlik- güvenilirlik çalışmaları Fıfıloğlu ve Demir (2000) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,92; güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak açıklanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ait güvenilirlik değerleri yüksek bulunmuş olup; çift uyumu 0,75, çift doyumu 0,83, çiftlerin bağlılığı 0,75, sevgi gösterme 0,80 olarak gösterilmiştir.

3.3.4. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ)

Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ), çiftlerin çatışma çözüm tarzlarını belirleyebilmek niyetiyle Özen (2006) tarafından oluşturulmuştur. ÇÇSÖ, 25 maddeden oluşan 6'lı likert tipindedir.

Ölçek, olumlu çatışma çözme stilini altı madde, olumsuz çatışma çözme stilini yedi madde, geri çekilme çatışma çözme stilini altı madde ve itaat çatışma çözme stilini altı madde aracılığıyla ölçen dört alt boyuta sahiptir. ÇÇSÖ, alt ölçeklerin puanlarına

dayanarak toplam puan vermemektedir. Ölçekte alt boyutlardan gelen puanların çokluğu, alt boyuta ait çatışma çözme stilinin daha sık tercih edildiğini, puanların düşüklüğü ise alt boyuta ait çatışma çözme stilinin daha az kullanıldığını belirtmektedir (Özen, 2006).

Yapılan araştırmalar neticesinde, ölçeğin yüksek madde yüklemeleriyle (minimum .54) yüksek yapı geçerliğine, anlamlı korelasyonlarla yüksek ölçüt geçerliğine, yüksek bölünmüş yarı test güvenilirliğine ve yüksek iç tutarlılığa sahip olduğunu bulunmuştur. Ölçeğinin olumlu, olumsuz, geri çekilme ve itaat alt boyutları için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları sırasıyla .77, .81, .75 ve .80 olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda, madde- madde korelasyon değerleri .20'den yüksek bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırma, Aralık 2016- Mayıs 2017 tarihleri arasında evli bireylere ulaşılması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Evli bireylere kişisel bilgi formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Çift Uyum Ölçeği ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği'nin yer aldığı dokümanlar kapalı bir zarf içerisinde verilmiş ve katılımcılardan eşlerinden bağımsız bir şekilde formları doldurarak kimlik bilgisi yazmadan yine kapalı zarf içerisinde araştırmacıya teslim etmeleri istenmiştir. Tüm soruların cevaplanması yaklaşık 25 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması için araştırmanın amacına uygun olarak yapılan işlemler aşağıda verilmiştir.

Araştırma dahilinde kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler SPSS for Windows 15.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Eksik ya da hatalı olduğu görülen veriler işlemlere dahil edilmemiştir. Araştırmanın verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, frekans, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

İki bağımsız örneklem ortalaması arasında olan farkın anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan (Büyüköztürk ve arkadaşları, 2012) Bağımsız Gruplar T testi, bu araştırmada evli bireylerin bağlanma stillerinin, çift uyumlarının ve çatışma

çözüm stillerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır.

Bağımsız iki ya da daha fazla örneklem ortalaması arasında olan farkın sıfırdan anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere uygulanan (Büyüköztürk ve arkadaşları, 2012) Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), evli bireylerin çift uyumlarının ve çatışma çözüm stillerinin yaşa, evlilik süresine, sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği belirlemek üzere kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi uygulandıktan sonra anlamlı farklılık gösteren değişkenler arasındaki farklılığın kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı tekniklerden varyansları homojen olmayanlara Tamhane's T2 testi; varyansları homojen olanlara Scheffe testi uygulanmıştır.

İki ya da daha fazla değişken arasında bulunan ilişkilerin belirlenmesi durumunda ilişkiyi çözümlenmeler yapılır (Karasar, 2015). Bu amaçla evli bireylerin bağlanma stilleri ve çift uyumları; bağlanma stilleri ve çatışma çözüm stilleri; çift uyumları ve çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Çarpım Moment Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

İki değişken arasında ilişkiyi belirten, değişkenlerden biri yardımıyla değişkenlerden diğerinin yordanmasını sağlayan teknik regresyon tekniğidir (Baykul, 2010). Bağımlı ve bağımsız değişkenin tek olduğu durumda regresyon tekniğine basit regresyon; çoklu olduğu duruma çoklu regresyon analizi denmektedir (Büyüköztürk, 2012). Bu nedenle, bağlanma biçimlerinin çift uyumu toplam puanı; çatışma çözüm stillerinin çift uyumu toplam puanı üzerindeki ve bağlanma stilleri ile çatışma çözüm stillerinin her ikisinin birlikte çift uyum toplam puanı üzerindeki yordayıcılığını ortaya koymak amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Veri çözümlenmelerinde elde edilen bulgular anlamlılık $p < .05$ temel alınarak sınanmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlmelerine yer verilmiştir. Bulgular araştırmanın amaçlarına göre tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Demografik Değişkenlerin Frekans ve Yüzde Tablosu

Tablo 4.1.
Örneklem Grubuna İlişkin Demografik Değişkenlerin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar		<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Cinsiyet	Kadın	152	52,2	52,2	52,2
	Erkek	139	47,8	47,8	100,0
Yaş	21-30	101	34,7	34,7	34,7
	31-40	98	33,7	33,7	68,4
	41 ve üzeri	92	31,6	31,6	100,0
Evlilik Süresi	1-5	127	43,6	43,6	43,6
	6-15	76	26,1	26,1	69,8
	16 ve üzeri	88	30,2	30,2	100,0
Çocuk Sayısı	Yok	95	32,6	32,6	32,6
	1	98	33,7	33,7	66,3
	2	98	33,7	33,7	100,0

Tablo 4.1’de görüldüğü üzere, araştırmaya toplam 291 kişi katılmıştır. Katılımcıların %52,2 (152 kişi)’si kadın, %47,8 (139 kişi)’i erkektir. Katılımcılardan %34,7 (101 kişi)’si 21-30 yaş aralığında, %33,7 (98 kişi)’i 31-40 yaş aralığında, %31,6 (92 kişi)’si 41 ve üzeri yaş aralığındadır. Katılımcıların evlilik sürelerine bakıldığında 1-5 yıl aralığında %43,6 (127 kişi)’si, 6-15 yıl aralığında %26,1 (76 kişi)’i, 16 ve üzeri yıl aralığında %30,2 (88 kişi)’si bulunmaktadır. Katılımcıların sahip oldukları çocuk sayılarına bakıldığında, %32,6 (95 kişi)’si çocuk sahibi olmadığını, %33,7 (98 kişi)’si 1 çocuğu ve yine %33,7 (98 kişi)’si 2 çocuğu olduğunu belirtmiştir.

4.2. Bağlanma Stilleri, Çift Uyumu ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Anlamlı Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Örneklem grubuna ait bağlanma stilleri, çift uyumu ve çatışma çözüm stilleri puanlarının çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular bu bölümde incelenmiştir.

4.2.1. Bağlanma Stilleri, Çift Uyumu ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 4.2.
İlişki Ölçeği Anketi Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
KAYITSIZ	Kadın	152	14,36	4,52	,38	-,55	289	,581
	Erkek	139	14,70	5,82	,49			
KORKULU	Kadın	152	20,27	4,36	,35	,20	289	,837
	Erkek	139	20,13	7,10	,60			
SAPLANTILI	Kadın	152	14,88	3,55	,29	1,63	289	,102
	Erkek	139	14,01	5,38	,46			
GÜVENLİ	Kadın	152	21,46	4,60	,37	4,00	289	,000
	Erkek	139	19,04	5,71	,48			

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin cinsiyetleri ile güvenli bağlanma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < ,001$). Söz konusu farklılığın kadınların lehine olduğu saptanmıştır ($\bar{x} = 21,46$). Ayrıca örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin cinsiyetleri ile kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > ,05$). Buna göre cinsiyet değişkeni kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma biçimine göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 4.3.
Çift Uyumu Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
ÇİF UYUMU TOPLAM	Kadın	152	116,52	20,03	1,62	2,14	289	,033
	Erkek	139	111,00	23,79	2,01			
UYUM	Kadın	152	49,86	8,73	,71	1,58	289	,115
	Erkek	139	48,00	11,31	,96			
SEVGİ GÖSTERME	Kadın	152	10,73	4,59	,37	,59	289	,555
	Erkek	139	10,37	5,67	,48			
BAĞLILIK	Kadın	152	16,91	4,72	,38	2,19	289	,029
	Erkek	139	15,58	5,62	,48			
DOYUM	Kadın	152	39,05	6,98	,57	2,53	289	,012
	Erkek	139	36,98	6,93	,59			

Tablo 4.3'te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin cinsiyetleri ile alt boyutlardan bağlılık, doyum ve çift uyumu toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < ,05$). Söz konusu farklılığın üç değişkende de kadınların lehine olduğu saptanmıştır ($\bar{x}_{\text{doyum}}=39,05$, $\bar{x}_{\text{bağlılık}}=16,91$, $\bar{x}_{\text{toplamlam}}=116,32$). Ayrıca örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin cinsiyetleri ile uyum ve sevgi gösterme puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > ,05$). Buna göre cinsiyet değişkeni çift uyumu alt boyutlarından uyum ve sevgi göstermeye göre farklılaşmamaktadır.

Tablo 4.4.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
OLUMLU	Kadın	152	26,02	5,91	,48	5,03	289	,000
	Erkek	139	21,95	7,82	,66			
OLUMSUZ	Kadın	152	16,91	16,91	,54	-,26	289	,792
	Erkek	139	17,16	16,91	,76			
İTAAT	Kadın	152	16,91	6,59	,53	-,73	289	,467
	Erkek	139	20,76	6,96	,59			
GERİ ÇEKİLME	Kadın	152	21,77	7,10	,58	1,50	289	,134
	Erkek	139	20,52	7,09	,60			

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin cinsiyetleri ile olumlu çatışma çözüm stili puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < ,001$). Söz konusu farklılığın kadınların lehine olduğu saptanmıştır ($\bar{x} = 26,02$). Ayrıca örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin cinsiyetleri ile olumsuz, itaat ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > ,05$). Buna göre cinsiyet değişkeni olumsuz, itaat ve geri çekilme çatışma çözüm stillerine göre farklılaşmamaktadır.

4.2.2. Çift Uyumu ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Yaş Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 4.5.
Çift Uyumu Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uyum	21-30	101	51,28	7,57	G.Arası	1080,19	2	540,09	5,49	,005
	31-40	98	48,88	10,87	G.İçi	28327,59	288	98,36		
	41 ve üzeri	92	46,54	11,06	Toplam	29407,78	290			
	Toplam	291	48,97	10,07						
Sevgi Gösterme	21-30	101	11,40	4,37	G.Arası	185,61	2	92,81	3,59	,029
	31-40	98	10,73	5,04	G.İçi	7436,09	288	25,82		
	41 ve üzeri	92	9,46	5,80	Toplam	7621,70	290			
	Toplam	291	10,56	5,13						
Doyum	21-30	101	40,60	6,47	G.Arası	185,61	2	92,81	15,39	,000
	31-40	98	38,07	6,95	G.İçi	7436,09	288	25,82		
	41 ve üzeri	92	35,25	6,66	Toplam	7621,70	290			
	Toplam	291	38,06	7,02						
Bağlılık	21-30	101	18,41	4,04	G.Arası	1139,25	2	569,62	24,40	,000
	31-40	98	16,60	5,66	G.İçi	6724,30	288	23,35		
	41 ve üzeri	92	13,58	4,67	Toplam	7863,55	290			
	Toplam	291	16,27	5,21						
Çift Uyumu	21-30	101	121,64	16,54	G.Arası	13465,25	2	6732,62	15,22	,000
	31-40	98	114,29	23,36	G.İçi	127396,78	288	442,35		
Toplam	41 ve üzeri	92	104,93	22,75	Toplam	140862,03	290			
	Toplam	291	113,88	22,04						

Tablo 4.5'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeği toplam ve alt boyutlarına ait puanların yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında farklılık anlamlı bulunmuştur ($F_{uyum}=5,49$; $p<,01$; $F_{sevgigösterme}=3,49$; $p<,05$; $F_{doyum}=15,39$; $p<,001$; $F_{bağlılık}=24,40$; $p<,001$; $F_{toplam}=15,22$; $p<,001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizlere geçilmiş bunun için önce varyansların homojenliği denetlenmiştir. Varyanslar uyum ve bağlılık alt boyutları ile çift uyumu toplam puanı için homojen bulunmadığından karşılaştırmalarda ($L_{Fuyum}= 10,78$;

$p < ,001$; $L_{Fbağlılık} = 4,06$; $p < ,05$; $L_{Ftoplam} = 14,92$; $p < ,001$) Tamhane's T2 testi kullanılmıştır. Varyanslar sevgi gösterme ve doyum alt boyutu için homojen bulunduğundan ($L_{Fsevgigösterme} = 2,47$; $p > ,05$; $L_{Fdoyum} = 1,41$; $p > ,05$) karşılaştırmalarda Scheffe testi tercih edilmiş; sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.5a.

Çift Uyum Ölçeğinin Uyum ve Bağlılık Alt Boyutları İle Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Uyum	21-30	31-40	2,40	1,33	,204
		41 ve üzeri	4,73	1,38	,002
	31-40	21-30	-2,40	1,33	,204
		41 ve üzeri	2,33	1,59	,374
41 ve üzeri	21-30	-4,73	1,38	,002	
	31-40	-2,33	1,59	,374	
Bağlılık	21-30	31-40	1,80	,70	,032
		41 ve üzeri	4,83	,63	,000
	31-40	21-30	-1,80	,70	,032
		41 ve üzeri	3,03	,75	,000
41 ve üzeri	21-30	-4,83	,63	,000	
	31-40	-3,03	,75	,000	
Çift Uyumu Toplam	21-30	31-40	7,36	2,88	,034
		41 ve üzeri	16,71	2,89	,000
	31-40	21-30	-7,36	2,88	,034
		41 ve üzeri	9,35	3,35	,017
41 ve üzeri	21-30	-16,71	2,89	,000	
	31-40	-9,35	3,35	,017	

Tablo 4.5a'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeği uyum ve bağlılık alt boyutları ile toplam puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın uyum alt boyutunda 21-30 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,01$ düzeyinde; bağlılık alt boyutunda 21-30 yaş aralığı ile 31-40 yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,05$ düzeyinde; çift uyumu toplam puanında 21-30 yaş aralığı ile 31-40 yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,05$ düzeyinde; 31-40 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 31-40 yaş aralığı lehine $p < ,05$ düzeyinde ve 21-30 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı

arasında 21-30 yaş lehine $p < ,001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık ise anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.5b.

Çift Uyum Ölçeğinin Sevgi Gösterme ve Doyum Alt Boyutları Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Sevgi Gösterme	21-30	31-40	,66	,72	,657
		41 ve üzeri	1,94	,73	,031
	31-40	21-30	-,66	,72	,657
		41 ve üzeri	1,28	,74	,225
	41 ve üzeri	21-30	-1,94	,73	,031
		31-40	-1,28	,734	,225
Doyum	21-30	31-40	2,53	,95	,030
		41 ve üzeri	5,35	,96	,000
	31-40	21-30	-2,53	,95	,030
		41 ve üzeri	2,82	,97	,016
	41 ve üzeri	21-30	-5,35	,96	,000
		31-40	-2,82	,97	,016

Tablo 4.5b’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinin sevgi gösterme ve doyum alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın sevgi gösterme alt boyutunda 21-30 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,05$ düzeyinde; doyum alt boyutunda 21-30 yaş aralığı ile 31-40 yaş aralığı arasında 21-30 yaş lehine $p < ,05$ düzeyinde; 21-30 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,001$ düzeyinde; 31-40 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 31-40 yaş aralığı lehine $p < ,05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık ise anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.6.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Olumlu	21-30	101	27,50	4,84	G.Arası	2681,17	2	1340,58	31,55	,000
	31-40	98	24,32	6,70	G.İçi	12237,17	288	42,49		
	41 ve üzeri	92	20,05	7,80	Toplam	14918,34	290			
	Toplam	291	24,08	7,17						
Olumsuz	21-30	101	17,31	6,34	G.Arası	349,82	2	174,91	2,88	,058
	31-40	98	15,59	6,77	G.İçi	17492,90	288	60,74		
	41 ve üzeri	92	18,26	9,96	Toplam	17842,72	290			
	Toplam	291	17,03	7,84						
İtaat	21-30	101	20,11	6,67	G.Arası	124,03	2	62,02	1,36	,259
	31-40	98	21,37	6,38	G.İçi	13160,26	288	45,69		
	41 ve üzeri	92	19,88	7,23	Toplam	13284,30	290			
	Toplam	291	20,46	6,77						
Geri Çekilme	21-30	101	20,68	6,61	G.Arası	61,72	2	30,86	,61	,545
	31-40	98	21,08	6,94	G.İçi	14597,69	288	50,69		
	41 ve üzeri	92	21,80	7,81	Toplam	14659,41	290			
	Toplam	291	21,17	7,11						

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutlarına ait puanların yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda sadece olumlu çatışma çözüm stiline ait puanların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($F_{\text{Olumlu}}=31,55$; $p<,001$;). Bu sonucun ardından farklılığın kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizlere geçilmiş bunun için önce varyansların homojenliği denetlenmiştir. Varyanslar homojen bulunmadığından karşılaştırmalarda ($L_{\text{Olumlu}}= 16,69$; $p<,001$) Tamhane’s T2 testi kullanılmış; sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.6a.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
21-30	31-40	3,19	,83	,001
	41 ve üzeri	7,45	,94	,000
31-40	21-30	-3,19	,83	,001
	41 ve üzeri	4,26	1,06	,000
41 ve üzeri	21-30	-7,45	,94	,000
	31-40	-4,26	1,06	,000

Tablo 4.6a'da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumlu alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 Testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın 21-30 yaş aralığı ile 31-40 yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,01$ düzeyinde; 21-30 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 21-30 yaş aralığı lehine $p < ,001$ düzeyine; 31-40 yaş aralığı ile 41 ve üzeri yaş aralığı arasında 31-40 yaş aralığı lehine $p < ,001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

4.2.3. Çift Uyumu ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 4.7.
Çift Uyum Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uyum	0-5	127	51,51	7,72	G.Arası	1741,92	2	870,96	9,07	,000
	6-15	76	48,43	12,07	G.İçi	27665,86	288	96,06		
	16 ve üzeri	88	45,77	10,30	Toplam	29407,78	290			
	Toplam	291	48,97	10,07						
Sevgi Gösterme	0-5	127	11,54	4,60	G.Arası	268,13	2	134,06	5,25	,006
	6-15	76	10,39	4,89	G.İçi	7353,57	288	25,53		
	16 ve üzeri	88	9,28	5,76	Toplam	7621,70	290			
	Toplam	291	10,56	5,13						
Doyum	0-5	127	40,77	6,03	G.Arası	1801,47	2	900,74	20,77	,000
	6-15	76	36,96	7,52	G.İçi	12486,53	288	43,36		
	16 ve üzeri	88	35,09	6,49	Toplam	14288,01	290			
	Toplam	291	38,06	7,02						
Bağlılık	0-5	127	18,57	4,20	G.Arası	1260,12	2	630,06	27,48	,000
	6-15	76	15,21	5,46	G.İçi	6603,44	288	22,93		
	16 ve üzeri	88	13,88	4,97	Toplam	7863,55	290			
	Toplam	291	16,27	5,21						
Çift Uyumu Toplam	0-5	127	122,52	16,25	G.Arası	18585,23	2	9292,61	21,89	,000
	6-15	76	110,74	24,41	G.İçi	122276,80	288	424,57		
	16 ve üzeri	88	104,14	22,57	Toplam	140862,03	290			
	Toplam	291	113,88	22,04						

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeği toplam ve alt boyutlarına ait puanların yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında farklılık anlamlı bulunmuştur ($F_{uyum}=9,07$; $p<,001$; $F_{sevgigösterme}=5,25$; $p<,01$; $F_{doyum}=20,77$; $p<,001$; $F_{bağlılık}=27,48$; $p<,001$; $F_{toplam}=21,89$; $p<,001$). Bu sonucun ardından farklılığın kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizlere geçilmiş bunun için önce varyansların homojenliği denetlenmiştir. Varyanslar uyum ve doyum alt boyutları ile çift uyumu toplam puanında homojen bulunmadığından ($L_{F_{uyum}}=11,28$; $p<,001$; ;

LFdoyum=5,33; $p>,01$; LFtoplam=20,88; $p<,001$) karşılaştırmalarda Tamhane's T2 testi kullanılmıştır. Varyanslar sevgi gösterme ve bağlılık alt boyutu için homojen bulunduğundan (LFsevgigösterme=2,28; $p>,05$; LFbağlılık=2,55; $p>,05$) karşılaştırmalarda Scheffe testi tercih edilmiş; sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.7a.
Çift Uyum Ölçeğinin Uyum ve Doyum Alt Boyutları İle Toplam Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Uyum	0-5	6-15	3,08	1,54	,139
		16 ve üzeri	5,74	1,29	,000
	6-15	0-5	-3,08	1,54	,139
		16 ve üzeri	2,66	1,77	,351
16 ve üzeri	0-5	-5,74	1,29	,000	
	6-15	-2,66	1,77	,351	
Doyum	0-5	6-15	-3,81	1,01	,001
		16 ve üzeri	1,87	1,11	,254
	6-15	0-5	-5,68	,87	,000
		16 ve üzeri	-1,87	1,11	,254
16 ve üzeri	0-5	-3,81	1,01	,001	
	6-15	1,87	1,11	,254	
Çift Uyumu Toplam	0-5	6-15	11,78	3,15	,001
		16 ve üzeri	18,38	2,80	,000
	6-15	0-5	-11,78	3,15	,001
		16 ve üzeri	6,60	3,69	,211
16 ve üzeri	0-5	-18,38	2,80	,000	
	6-15	-6,600	3,69	,211	

Tablo 4.7a'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeği uyum ve doyum alt boyutları ile toplam puanlarının evlilik süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın uyum alt boyutunda 0-5 yıl aralığı ile 16 ve üzeri yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p<,001$ düzeyinde; doyum alt boyutunda 0-5 yıl aralığı ile 6-15 yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p<,01$ düzeyinde; 0-5 yıl aralığı ile 6-15 yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p<,001$ düzeyinde; çift uyumu toplam puanında 0-5 yıl aralığı ile 6-15 yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p<,01$ düzeyinde; 0-5 yıl aralığı ile 16 ve üzeri yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine

$p < ,001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık ise anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.7b.

Çift Uyum Ölçeğinin Sevgi Gösterme ve Doyum Alt Boyutları Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh _{$\bar{x}$}	p
Sevgi Gösterme	0-5	6-15	1,15	,73	,294
		16 ve üzeri	2,26	,70	,006
	6-15	0-5	-1,15	,73	,294
		16 ve üzeri	1,11	,79	,375
	16 ve üzeri	0-5	-2,26	,70	,006
		6-15	-1,11	,79	,375
Bağlılık	0-5	6-15	3,36	,69	,000
		16 ve üzeri	4,69	,66	,000
	6-15	0-5	-3,36	,69	,000
		16 ve üzeri	1,34	,75	,206
	16 ve üzeri	0-5	-4,69	,66	,000
		6-15	-1,34	,75	,206

Tablo 4.7b’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinin sevgi gösterme ve bağlılık alt boyutları puanlarının evlilik süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın sevgi gösterme alt boyutunda 0-5 yıl aralığı ile 16 ve üzeri yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p < ,01$ düzeyinde; doyum alt boyutunda 0-5 yıl aralığı ile 6-15 yıl aralığı arasında 0-5 yıl lehine $p < ,001$ düzeyinde; 0-5 yıl aralığı ile 16 ve üzeri yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p < ,001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık ise anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.8.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Olumlu	0-5	127	27,21	5,29	G.Arası	2657,10	2	1328,55	31,20	,000
	6-15	76	23,41	6,81	G.İçi	12261,24	288	42,57		
	16 ve üzeri	88	20,13	7,77	Toplam	14918,34	290			
	Toplam	291	24,08	7,17						
Olumsuz	0-5	127	16,65	6,55	G.Arası	113,34	2	56,67	,92	,399
	6-15	76	16,57	9,72	G.İçi	17729,38	288	61,56		
	16 ve üzeri	88	17,98	7,75	Toplam	17842,72	290			
	Toplam	291	17,03	7,84						
İtaat	0-5	127	21,03	6,41	G.Arası	73,62	2	36,81	,80	,449
	6-15	76	19,99	6,80	G.İçi	13210,68	288	45,87		
	16 ve üzeri	88	20,05	7,24	Toplam	13284,30	290			
	Toplam	291	20,46	6,77						
Geri Çekilme	0-5	127	21,24	6,42	G.Arası	166,898	2	83,45	1,66	,192
	6-15	76	20,04	7,18	G.İçi	14492,51	288	50,32		
	16 ve üzeri	88	22,06	7,90	Toplam	14659,41	290			
	Toplam	291	21,17	7,11						

Tablo 4.8’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutlarına ait puanların evlilik süresi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda sadece olumlu çatışma çözüm stiline ait puanların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($F_{\text{Olumlu}}=31,20$; $p<,001$;). Bu sonucun ardından farklılığın kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizlere geçilmiş bunun için önce varyansların homojenliği denetlenmiştir. Varyanslar homojen bulunmadığından karşılaştırmalarda ($L_{F_{\text{Olumlu}}}= 13,27$; $p<,001$) Tamhane’s T2 testi kullanılmış; sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.8a.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Puanlarının Evlilik Süresi Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
0-5	6-15	3,80	,91	,000
	16 ve üzeri	7,089	,95	,000
6-15	0-5	-3,80	,91	,000
	16 ve üzeri	3,28	1,14	,013
16 ve üzeri	0-5	-7,09	,95	,000
	6-15	-3,28	1,14	,013

Tablo 4.8a'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumlu alt boyutu puanlarının evlilik süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 Testi sonucuna göre söz konusu farklılığın 0-5 yıl aralığı ile 6-15 yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p < ,001$ düzeyinde; 0-5 yıl aralığı ile 16 ve üzeri yıl aralığı arasında 0-5 yıl aralığı lehine $p < ,001$ düzeyinde; 6-15 yıl aralığı ile 16 ve üzeri yıl aralığı arasında 6-15 yıl aralığı lehine $p < ,05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

4.2.4. Çift Uyum ve Çatışma Çözüm Stilleri Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre İncelenmesi

Tablo 4.9.
Çift Uyum Ölçeği Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uyum	Yok	95	51,08	7,98	G.Arası	1312,41	2	656,21	6,73	,001
	1	98	49,82	10,82	G.İçi	28095,37	288	97,55		
	2 ve üzeri	98	46,08	10,53	Toplam	29407,78	290			
	Toplam	291	48,97	10,07						
Sevgi Gösterme	Yok	95	11,32	4,36	G.Arası	104,13	2	52,06	1,99	,138
	1	98	10,54	4,67	G.İçi	7517,57	288	26,10		
	2 ve üzeri	98	9,85	6,10	Toplam	7621,70	290			
	Toplam	291	10,56	5,13						
Doyum	Yok	95	40,92	6,52	G.Arası	1687,17	2	843,58	19,28	,000
	1	98	38,33	6,33	G.İçi	12600,84	288	43,75		
	2 ve üzeri	98	35,02	6,97	Toplam	14288,01	290			
	Toplam	291	38,06	7,02						
Bağlılık	Yok	95	18,37	4,39	G.Arası	828,387	2	414,19	16,96	,000
	1	98	16,29	4,99	G.İçi	7035,166	288	24,43		
	2 ve üzeri	98	14,22	5,38	Toplam	7863,553	290			
	Toplam	291	16,27	5,21						
Çift Uyum Toplam	Yok	95	121,71	16,83	G.Arası	13570,015	2	6785,01	15,35	,000
	1	98	115,11	22,16	G.İçi	127292,013	288	441,99		
	2 ve üzeri	98	105,07	23,38	Toplam	140862,027	290			
	Toplam	291	113,88	22,04						

Tablo 4.9’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeği toplam ve alt boyutlarına ait puanların çocuk sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda çift uyumu toplam puan ve uyum, doyum, bağlılık alt boyutları gruplarının aritmetik ortalamaları arasında farklılık anlamlı bulunmuştur ($F_{uyum}=6,73$; $p<,01$; $F_{doyum}=19,28$; $p<,001$; $F_{bağlılık}=16,96$; $p<,001$; $F_{toplam}=15,35$; $p<,001$). Sevgi gösterme alt boyutunun aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($F_{sevgigösterme}=1,99$; $p>,05$). Bu sonucun ardından grupların aritmetik ortalamaları arasında görülen farklılığın kaynaklarını belirlemek amacıyla

tamamlayıcı analizlere geçilmiş bunun için önce varyansların homojenliği denetlenmiştir. Varyanslar uyum ve çift uyumu toplam puanlarının varyansları homojen bulunmadığından ($LF_{uyum}= 5,18$; $p<,01$; $LF_{toplam}=12,27$; $p<,001$) karşılaştırmalarda Tamhane's T2 testi kullanılmıştır. Varyanslar doyum ve bağlılık alt boyutları için homojen bulunduğundan ($LF_{doyum}=1,90$; $p>,01$; $p>,05$; $LF_{bağlılık}=1,52$; $p>,05$) karşılaştırmalarda Scheffe testi tercih edilmiş; sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.9a.
Çift Uyum Ölçeğinin Toplam ve Uyum Alt Boyutu Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Uyum	Yok	1	1,27	1,36	,731
		2 ve üzeri	5,00	1,34	,001
	1	Yok	-1,27	1,36	,731
		2 ve üzeri	3,73	1,52	,045
	2 ve üzeri	Yok	-5,00	1,34	,001
		1	-3,73	1,52	,045
Çift Uyum Toplam	Yok	1	6,59	2,83	,061
		2 ve üzeri	16,63	2,93	,000
	1	Yok	-6,59	2,83	,061
		2 ve üzeri	10,04	3,25	,007
	2 ve üzeri	Yok	-16,63	2,93	,000
		1	-10,04	3,25	,007

Tablo 4.9a'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeği uyum alt boyutu ve toplam puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın uyum alt boyutunda çocuk sahibi olmayanlar ile 2 ve daha çok çocuğu olanlar arasında arasında çocuğu olmayanlar lehine $p<,01$ düzeyinde; 1 çocuğu olanlar ile 2 ve daha fazla çocuğu olanlar arasında tek çocuğu olanlar lehine $p<,05$ düzeyinde; çift uyumu toplam puanında çocuğu olmayanlar ile 2 ve daha fazla sayıda çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p<,001$ düzeyinde; tek çocuğu olanlar ile 2 ve daha çok sayıda çocuğu olanlar arasında tek çocuğu olanlar lehine $p<,01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık ise anlamlı bulunmamıştır ($p>,05$).

Tablo 4.9b.
Çift Uyum Ölçeğinin Doyum ve Bağlılık Alt Boyutları Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Scheffe Testi Sonuçları

Puan	Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Doyum	Yok	1	2,59	,95	,026
		2 ve üzeri	5,89	,95	,000
	1	Yok	-2,59	,95	,026
		2 ve üzeri	3,31	,94	,002
	2 ve üzeri	Yok	-5,89	,95	,000
		1	-3,31	,94	,002
Bağlılık	Yok	1	2,08	,71	,015
		2 ve üzeri	4,14	,71	,000
	1	Yok	-2,08	,71	,015
		2 ve üzeri	2,06	,71	,015
	2 ve üzeri	Yok	-4,14	,71	,000
		1	-2,06	,71	,015

Tablo 4.9b'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinin doyum ve bağlılık alt boyutları puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçlarına göre söz konusu farklılığın doyum alt boyutunda çocuğu olmayanlar ile tek çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p < ,05$ düzeyinde; çocuğu olmayanlar ile 2 ve daha fazla çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p < ,001$ düzeyinde; tek çocuğu olanlar ile 2 ve daha fazla çocuğu olanlar arasında tek çocuğu olanlar lehine $p < ,01$ düzeyinde; bağlılık alt boyutunda çocuğu olmayanlar ile tek çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p < ,05$ düzeyinde; çocuğu olmayanlar ile 2 ve daha fazla çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p < ,001$ düzeyinde; tek çocuğu olanlar ile 2 ve daha fazla çocuğu olanlar arasında tek çocuğu olanlar lehine $p < ,05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık ise anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.10.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Puanlarının sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Olumlu	Yok	95	27,16	5,40	G.Arası	2438,46	2	1219,23	28,14	,000
	1	98	24,95	6,79	G.İçi	12479,88	288	43,33		
	2 ve üzeri	98	20,21	7,37	Toplam	14918,34	290			
	Toplam	291	24,08	7,17						
Olumsuz	Yok	95	16,78	6,72	G.Arası	70,69	2	35,34	,57	,565
	1	98	16,59	8,73	G.İçi	17772,03	288	61,71		
	2 ve üzeri	98	17,71	7,95	Toplam	17842,72	290			
	Toplam	291	17,03	7,84						
İtaat	Yok	95	20,64	6,81	G.Arası	9,556	2	4,78	,10	,902
	1	98	20,21	5,93	G.İçi	13274,740	288	46,09		
	2 ve üzeri	98	20,53	7,53	Toplam	13284,296	290			
	Toplam	291	20,46	6,77						
Geri Çekilme	Yok	95	21,38	6,14	G.Arası	11,949	2	5,97	,12	,889
	1	98	20,90	7,00	G.İçi	14647,460	288	50,85		
	2 ve üzeri	98	21,24	8,09	Toplam	14659,409	290			
	Toplam	291	21,17	7,11						

Tablo 4.10'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutlarına ait puanların sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda sadece olumlu çatışma çözüm stilinin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($F_{\text{Olumlu}}=28,14$; $p<,001$;). Bu sonucun ardından farklılığın kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizlere geçilmiş bunun için önce varyansların homojenliği denetlenmiştir. Varyanslar homojen bulunmadığından karşılaştırmalarda ($L_{\text{Olumlu}}= 7,71$; $p<,001$) Tamhane's T2 testi kullanılmış; sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.10a.
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Puanlarının Sahip Olunan Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek Üzere Yapılan Tamhane's T2 Testi Sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Yok	1	2,21	,88	,039
	2 ve üzeri	6,94	,93	,000
1	Yok	-2,21	,88	,039
	2 ve üzeri	4,73	1,01	,000
2 ve üzeri	Yok	-6,94	,93	,000
	1	-4,73	1,01	,000

Tablo 4.10a'da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumlu alt boyutu puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 Testi sonucuna göre söz konusu farklılığın çocuk sahibi olmayanlar ile tek çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p < ,05$ düzeyinde; çocuğu olmayanlar ile 2 ve daha fazla sayıda çocuğu olanlar arasında çocuğu olmayanlar lehine $p < ,001$ düzeyinde; tek çocuğu olanlar ile 2 ve daha çok sayıda çocuğu olanlar arasında tek çocuğu olanlar lehine $p < ,001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

4.3. Bağlanma Stilleri, Çift Uyumu ve Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Örneklem grubuna ait bağlanma stilleri, çift uyumu ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bu bölümde incelenmiştir.

4.3.1. Bağlanma Stilleri İle Çift Uyum Ölçeği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Tablo 4.11.
İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanı Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanı		
	N	r	p
Güvenli	291	,51	,000
Kayıtsız	291	-,26	,000
Korkulu	291	,30	,000
Saplantılı	291	-,30	,000

Tablo 4.11’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çift uyum ölçeği toplam puanından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli ($r=,51; p<,001$) ve korkulu ($r=,30; p<,001$) bağlanma ile çift uyumu toplam puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Kayıtsız ($r=-,26; p<,001$) ve saplantılı ($r=-,30; p<,001$) bağlanma ile çift uyumu toplam puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.11a.
İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Uyum Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Uyum Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	,42	,000
Kayıtsız	291	-,23	,000
Korkulu	291	,31	,000
Saplantılı	291	-,31	,000

Tablo 4.11a’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çift uyum ölçeğinin uyum alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli ($r=,42; p<,001$) ve korkulu ($r=,31; p<,001$) bağlanma ile uyum alt boyutu puanı arasındaki ilişkiler pozitif

yönde anlamlı bulunmuştur. Kayıtsız ($r=-,23$; $p<,001$) ve saplantılı ($r=-,31$; $p<,001$) bağlanma ile uyum alt boyutu puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.11.b.
İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Sevgi Gösterme Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Sevgi Gösterme Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	,34	,000
Kayıtsız	291	-,20	,001
Korkulu	291	,24	,000
Saplantılı	291	-,22	,000

Tablo 4.11b’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çift uyum ölçeğinin sevgi gösterme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli ($r=,34$; $p<,001$) ve korkulu ($r=,24$; $p<,001$) bağlanma ile sevgi gösterme alt boyutu puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Kayıtsız ($r=-,20$; $p<,01$) ve saplantılı ($r=-,22$; $p<,001$) bağlanma ile sevgi gösterme alt boyutu puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.11c.
İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Doyum Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Doyum Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	,45	,000
Kayıtsız	291	-,23	,000
Korkulu	291	,21	,000
Saplantılı	291	-,23	,000

Tablo 4.11c’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çift uyum ölçeğinin doyum alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli ($r=,45$; $p<,001$) ve korkulu ($r=,21$; $p<,001$) bağlanma ile doyum alt boyutu puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Kayıtsız ($r=-,23$; $p<,001$) ve saplantılı ($r=-,23$;

$p<,001$) bağlanma ile doyum alt boyutu puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.11d.

İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çift Uyum Ölçeğinin Bağlılık Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Bağlılık Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	,40	,000
Kayıtsız	291	-,13	,026
Korkulu	291	,17	,003
Saplantılı	291	-,14	,013

Tablo 4.11d'de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çift uyum ölçeğinin bağlılık alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli ($r=,40$; $p<,001$) ve korkulu ($r=,17$; $p<,01$) bağlanma ile bağlılık alt boyutu puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Kayıtsız ($r=-,13$; $p<,05$) ve saplantılı ($r=-,14$; $p<,05$) bağlanma ile bağlılık alt boyutu puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

4.3.2. Bağlanma Stilleri ile Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Tablo 4.12a.

İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Olumlu Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	,50	,000
Kayıtsız	291	-,20	,001
Korkulu	291	,30	,003
Saplantılı	291	-,13	,031

Tablo 4.12a.da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumlu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli ($r=,50$; $p<,001$) ve korkulu ($r=,30$; $p<,01$) bağlanma ile olumlu çatışma çözme stili puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur. Kayıtsız ($r=-,20$; $p<,01$) ve

saplantılı ($r=-,13$; $p<,05$) bağlanma ile olumlu çatışma çözme stili puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.12b.

İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumsuz Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Olumsuz Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	-,38	,000
Kayıtsız	291	,03	,646
Korkulu	291	-,03	,580
Saplantılı	291	,15	,008

Tablo 4.12b’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumsuz alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda saplantılı bağlanma ile olumsuz çatışma çözme stili puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur ($r=,50$; $p<,001$). Güvenli bağlanma ile olumsuz çatışma çözme stili puanları arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur ($r=-,20$; $p<,01$). Kayıtsız ve korkulu bağlanma ile olumsuz çatışma çözme stili arasında ise anlamlı ilişkiye rastlanılmamıştır ($p>,05$).

Tablo 4.12c.

İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin İtaat Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	İtaat Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	,18	,002
Kayıtsız	291	-,09	,128
Korkulu	291	,11	,061
Saplantılı	291	-,03	,558

Tablo 4.12c’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin itaat alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda güvenli bağlanma ile itaat çatışma çözme stili puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur ($r=,18$; $p<,01$). Kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma ile itaat çatışma çözme stili arasında ise anlamlı bir ilişkinin varlığına rastlanılmamıştır ($p>,05$).

Tablo 4.12d.
İlişki Ölçeği Anketi Puanları ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Geri Çekilme Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

İlişki Ölçeği Anketi Boyutları	Geri Çekilme Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Güvenli	291	-,01	,938
Kayıtsız	291	,20	,000
Korkulu	291	-,02	,789
Saplantılı	291	-,04	,467

Tablo 4.12d’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarından aldıkları puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin geri çekilme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda kayıtsız bağlanma ile geri çekilme çatışma çözme stili puanı arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur ($r=,20$; $p<,001$). Güvenli, korkulu ve saplantılı bağlanma ile geri çekilme çatışma çözme stili arasında ise anlamlı ilişkiye rastlanılmamıştır ($p>,05$).

4.3.3. Çift Uyum Ölçeği İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Tablo 4.13a.
Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumlu Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

Çift Uyum Ölçeği Boyutları	Olumlu Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Uyum	291	,51	,000
Sevgi Gösterme	291	,38	,000
Doyum	291	,55	,000
Bağlılık	291	,51	,000
Çift Uyumu Toplam	291	,61	,000

Tablo 4.13a’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinden aldıkları alt boyut ve toplam puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumlu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan. Pearson analizi sonucunda uyum ($r=,38$; $p<,001$), sevgi gösterme ($r=,38$; $p<,001$), doyum ($r=,55$; $p<,001$), bağlılık ($r=,51$; $p<,001$) alt boyutları ve çift uyumu toplam puanın ($r=,61$; $p<,001$) olumlu çatışma çözme stili puanı ile arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.13.b.
Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Olumsuz Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

Çift Uyum Ölçeği Boyutları	Olumsuz Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Uyum	291	-,31	,000
Sevgi Gösterme	291	-,23	,000
Doyum	291	-,37	,000
Bağlılık	291	-,24	,000
Çift Uyumu Toplam	291	-,37	,000

Tablo 4.13b’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinden aldıkları alt boyut ve toplam puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin olumsuz alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda uyum ($r=-,31$; $p<,001$), sevgi gösterme ($r=-,23$; $p<,001$), doyum ($r=-,37$; $p<,001$), bağlılık ($r=-,24$; $p<,001$) alt boyutları ve çift uyumu toplam puanın ($r=-,37$; $p<,001$) olumsuz çatışma çözme stili puanı ile arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.13c.

Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin İtaat Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

Çift Uyum Ölçeği Boyutları	İtaat Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Uyum	291	,21	,000
Sevgi Gösterme	291	,21	,000
Doyum	291	,22	,000
Bağlılık	291	,20	,000
Çift Uyumu Toplam	291	,26	,000

Tablo 4.13c’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinden aldıkları alt boyut ve toplam puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin itaat alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda uyum ($r=,21$; $p<,001$), sevgi gösterme ($r=,21$; $p<,001$), doyum ($r=,22$; $p<,001$), bağlılık ($r=,20$; $p<,001$) alt boyutları ve çift uyumu toplam puanın ($r=,26$; $p<,001$) itaat çatışma çözme stili puanı ile arasındaki ilişkiler pozitif yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4.13d.
Çift Uyum Ölçeği ile Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeğinin Geri Çekilme Alt Boyutu Arasındaki İlişkiler

Çift Uyum Ölçeği Boyutları	Geri Çekilme Alt Boyutu Puanları		
	N	r	p
Uyum	291	-,16	,006
Sevgi Gösterme	291	-,13	,023
Doyum	291	-,16	,006
Bağlılık	291	-,08	,154
Çift Uyumu Toplam	291	-,17	,004

Tablo 4.13d'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyum ölçeğinden aldıkları alt boyut ve toplam puanlarla çatışma çözüm stilleri ölçeğinin geri çekilme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson analizi sonucunda uyum ($r=-,16$; $p<,01$), sevgi gösterme ($r=-,13$; $p<,05$), doyum ($r=-,16$; $p<,01$) alt boyutları ve çift uyumu toplam puanın ($r=-,17$; $p<,01$) geri çekilme çatışma çözme stili puanı ile arasındaki ilişkiler negatif yönde anlamlı bulunmuştur. Çift uyum ölçeğinin bağlılık alt boyutu ile çatışma çözüm stilinin geri çekilme alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>,05$).

4.4. Bağlanma Stilleri ve Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücüne İlişkin Bulgular

Örneklem grubuna ait bağlanma stilleri ve çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu yordama gücüne ilişkin bulgular bu bölümde incelenmiştir.

4.4.1. Bağlanma Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücünün İncelenmesi

Tablo 4.14.
İlişki Ölçekleri Anketinin Çift Uyumunu Toplam Puanı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	75,749	9,311	-	8,135	,000	-	-
Güvenli	1,917	,228	,460	8,391	,000	,514	,444
Kayıtsız	,039	,238	,009	,164	,869	-,257	,010
Korkulu	,464	,217	,122	2,140	,033	,303	,126
Saplantılı	-,741	,284	-,152	-2,610	,010	-,301	-,153
R=,563		R ² =,317					
F(4-286)=33,245		p=,000					

Tablo 4.14'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyumları üzerinde etkisi olduğu düşünülen ilişki ölçekleri anketi alt boyutlarının(güvenli, kayıtsız, korkulu, saplantılı) çift uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinin çift uyumunu anlamlı şekilde (R=,563; R²=,317) yordadığı tespit edilmiştir (F(4-286)=33,24; p<,001). Söz konusu dört bağlanma stili, birlikte, çift uyumunda varyansın %32 sini açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin, çift uyumu üzerindeki görece önem sırası, güvenli ($\beta =,460$), saplantılı ($\beta = -,152$), korkulu ($\beta =,122$) ve kayıtsız ($\beta =,009$) bağlanma stili şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden güvenli (p<,001), korkulu (p<,05) ve saplantılı (p<,05) bağlanma değişkenlerinin çift uyumu üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, çift uyumunu yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

$$\text{Çift Uyum Toplam Puanı} = (1,917 \times \text{Güvenli Bağlanma Ölçek Puanı}) + (,039 \times \text{Kayıtsız Bağlanma Ölçek Puanı}) + (,464 \times \text{Korkulu Bağlanma Ölçek Puanı}) + (-,741 \times \text{Saplantılı Bağlanma Ölçek Puanı}) + (75,749)$$

4.4.2. Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücünün İncelenmesi

Tablo 4.15.

Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Alt Boyutlarının Çift Uyumunu Toplam Puanı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	86,110	7,103	-	12,123	,000	-	-
Olumlu	1,550	,154	,505	10,089	,000	,610	,512
Olumsuz	-,463	,143	-,165	-3,244	,001	-,367	-,188
İtaat	,357	,160	,110	2,231	,026	,258	,131
Geri Çekilme	-,424	,146	-,137	-2,895	,004	-,170	-,169
R=,648		R2=,420					
F(4-286)=51,705		p=,000					

Tablo 4.15'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyumları üzerinde etkisi olduğu düşünülen çatışma çözüm stilleri ölçeği alt boyutlarının (olumlu, olumsuz, itaat, geri çekilme) çift uyumunun anlamlı yordayıcısı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda olumlu, olumsuz, itaat, geri çekilme çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu anlamlı şekilde (R=,648; R2=,420) yordadığı tespit edilmiştir (F(4-286)=51,705; p<,001). Söz konusu dört çatışma çözme stili, birlikte, çift uyumunda varyansın %42 sini açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin, çift uyumu üzerindeki görece önem sırası, olumlu ($\beta = ,505$), olumsuz ($\beta = -,165$), geri çekilme ($\beta = -,137$) ve itaat ($\beta = ,110$) çatışma çözme stilleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden her birinin olumlu (p<,001), olumsuz (p<,01), itaat (p<,05) ve geri çekilme (p<,01) değişkenlerinin çift uyumu üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, çift uyumunu yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Çift Uyumunu Toplam Puan=(1,550xOlumlu Çatışma Çözme Stili ÖlçekPuanı) + (-,463xOlumsuz Çatışma Çözme Stili Ölçek Puanı) + (,357xİtaat Çatışma Çözme Stili Ölçek Puanı) + (-,424xGeri Çekilme Çatışma Çözme Stili Ölçek Puanı) + (86,110)

4.4.3. Bağlanma Stilleri İle Çatışma Çözüm Stillerinin Çift Uyumunu Yordama Gücünün İncelenmesi

Tablo 4.16.
İlişki Ölçekleri Anketi ve Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği Alt Boyutlarının Çift Uyumu Toplam Puanı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	82,636	9,658	-	8,556	,000	-	-
Güvenli	,973	,232	,234	4,200	,000	,514	,243
Kayıtsız	,119	,216	,028	,553	,581	-,257	,033
Korkulu	,099	,196	,026	,507	,612	,303	,030
Saplantılı	-,930	,252	-,191	-3,686	,000	-,301	-,214
Olumlu	1,172	,163	,381	7,179	,000	,610	,393
Olumsuz	-,258	,142	-,092	-1,812	,071	-,367	-,107
İtaat	,384	,151	,118	2,538	,012	,258	,149
Geri Çekilme	-,495	,141	-,160	-3,510	,001	-,170	-,205

R=,709   R2=,502
F(8-282)=35,571   p=,000

Tablo 4.16’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan evli bireylerin çift uyumları üzerinde etkisi olduğu düşünülen ilişki ölçekleri anketi alt boyutları (güvenli, kayıtsız, korkulu, saplantılı) ile çatışma çözüm stilleri ölçeği alt boyutlarının (olumlu, olumsuz, itaat, geri çekilme) birlikte çift uyumunun anlamlı yordayıcısı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda bağlanma ve çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu anlamlı şekilde (R=,709; R2=,502) yordadığı tespit edilmiştir (F(8-282)=35,571; p<,001). Söz konusu bağlanma ve çatışma çözme stilleri, birlikte, çift uyumunda varyansın %50 sini açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin, çift uyumu üzerindeki görece önem sırası, olumlu ($\beta = ,381$), güvenli ($\beta = ,234$), saplantılı ($\beta = -,191$), geri çekilme ($\beta = -,160$), itaat ($\beta = -,160$), olumsuz ($\beta = -,092$), kayıtsız ($\beta = ,028$) ve korkulu ($\beta = ,026$) şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, yordayıcı değişkenlerden güvenli (p<,001), saplantılı (p<,001), olumlu (p<,001), itaat (p<,05) ve geri çekilme (p<,01) değişkenlerinin çift uyumu anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, çift uyumunu yordayan regresyon denklemi şu şekildedir:

Çift Uyumu Toplam Puan = ($,973 \times$ Güvenli Bağlanma Ölçek Puanı) + ($,119 \times$ Kayıtsız Bağlanma Ölçek Puanı) + ($,099 \times$ Korkulu Bağlanma Ölçek Puanı) + ($-,930 \times$ Saplantılı Bağlanma Ölçek Puanı) + ($1,172 \times$ Olumlu Çatışma Çözme Stili Ölçek Puanı) + (-

,258xOlumsuz çatışma özme Stili Ölçek Puanı) + (,384xİtaat çatışma özme Stili Ölçek Puanı) + (-,495xGeri çekilme çatışma özme Stili Ölçek Puanı) + (82,636)

BÖLÜM V: SONUÇ

5.1. Yargı

Araştırma sonucunda ulaşılan yargılar aşağıda yer verildiği gibidir:

1. Evli bireylerin güvenli bağlanma stilleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, kadınlar erkeklere göre daha çok güvenli bağlanmaktadır. Evli bireylerin kayıtsız, korkulu, saplantılı bağlanma stilleri ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
2. Evli bireylerin çift uyumunun bağlılık ve doyum alt boyutları ile çift uyumu toplam puanı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, kadınların erkeklere göre çift uyumları, bağlılık ve doyumları daha fazladır. Evli bireylerin çift uyumunun, uyum ve sevgi gösterme alt boyutları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
3. Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinden olumlu çatışma çözme stili alt boyutu cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, kadınlar erkeklere göre olumlu çatışma çözme stilini daha çok kullanmaktadır. Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinden olumsuz, geri çekilme ve itaat alt boyutları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
4. Evli bireylerin çift uyumu toplam ve alt boyut puanları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin yaşları arttıkça çift uyumları azalmaktadır.
5. Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin olumlu alt boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin yaşları ilerledikçe olumlu çatışma çözüm stilini daha az kullanmaktadır.
6. Evli bireylerin çift uyumu toplam ve alt boyut puanları evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evlilik süresi arttıkça çift uyumu azalmaktadır.
7. Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin olumlu alt boyutu evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireyler evlilik süresi arttıkça olumlu çatışma çözme stilini daha az kullanmaktadır.
8. Evli bireylerin çift uyumunun uyum, bağlılık ve doyum alt boyutları ile toplam puanı sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Buna göre, evli bireylerin çocuk sayısı arttıkça çift uyumu toplam puanı ile uyum, bağlılık ve doyumunu azalmaktadır.

9. Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin olumlu alt boyutu sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireyler çocuk sayısı arttıkça olumlu çatışma çözme stili daha az kullanmaktadırlar.
10. Evli bireylerin bağlanma stilleri ile çift uyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, güvenli ve korkulu bağlanan kişilerin çift uyumları daha fazla; saplantılı ve kayıtsız bağlanan kişilerin çift uyumları daha azdır.
11. Evli bireylerin bağlanma stilleri ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Buna göre, güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip olan kişiler olumlu çatışma çözme stilini kullanırken; korkulu ve saplantılı bağlanan kişiler olumlu çatışma çözme stilini tercih etmemektedirler.
Güvenli bağlanma stiline sahip olan kişiler olumsuz çatışma çözme stilini daha az kullanırken; saplantılı bağlanma stiline sahip olan kişiler olumsuz çatışma çözme stilini daha çok kullanmaktadırlar. Korkulu ve kayıtsız bağlanma stili ile olumsuz çatışma çözüm stili arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Güvenli bağlanan kişiler itaat çatışma çözüm stilini daha çok tercih etmektedirler. Korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stili ile itaat çatışma çözüm stili arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Kayıtsız bağlanan kişiler geri çekilme çatışma çözüm stilini kullanmaktadırlar. Güvenli, korkulu, saplantılı bağlanma ile geri çekilme çatışma çözüm stili arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
12. Evli bireylerin çift uyumları ile olumlu ve itaat çatışma çözme stilleri arasında pozitif yönlü; olumsuz ve geri çekilme (bağlılık alt boyutu hariç) çatışma çözme stilleri arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre evli bireylerin olumlu ve itaat çatışma çözme stilini kullanmaları çift uyumlarını arttırmakta; olumsuz ve geri çekilme alt boyutlarını kullanmaları çift uyumlarını azaltmaktadır.
13. Evli bireylerin bağlanma biçimleri çift uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır.
14. Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri çift uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır.

15. Evli bireylerin bağlanma biçimleri ve çatışma çözüm stilleri birlikte çift uyumlarını kuvvetli biçimde yordamaktadır.

5. 2. Tartışma

5.2.1. Cinsiyete Göre Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri, Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırma sonucuna göre, evli bireylerin güvenli bağlanma stilleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, kadınlar erkeklere göre daha çok güvenli bağlanırlar. Evli bireylerin kayıtsız, korkulu, saplantılı bağlanma stilleri ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Yıldız (2008)'ın ilkökul 3.sınıf öğrencileri ile annelerinin bağlanma stillerini karşılaştırdığı araştırmasının sonucunda, kızların güvenli bağlanmalarını erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Bunun tersi olarak Işınsoy (2003)'nun ikili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantıları 400 evli çift ile incelediği araştırmasında erkeklerin kadınlara göre daha çok güvenli bağlanma davranışı gösterdikleri ve kadınlarında erkeklere göre daha çok korkulu bağlandıkları bulunmuştur. Benzer şekilde Büyüksahin (2001), yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırdığı çalışmasında erkeklerin kadınlara göre daha çok güvenli bağlandığı sonucuna ulaşmıştır. Del Giudice (2011), çiftlerin romantik ilişkilerdeki bağlanma örüntüsünü kaygı ve kaçınma boyutu üzerinden incelendiği çalışmasında erkeklerin kadınlara göre daha fazla kaçınma ve daha az kaygı gösterdiklerine ulaşmıştır. Alonso-Arbiol, Shaver ve Yarnoz (2002), 603 katılımcıyla güvensiz bağlanma, toplumsal cinsiyet rolleri ve kişiler arası bağımlılık arasındaki bağlantıları araştırdıkları çalışmalarında kadınların erkeklere göre daha saplantılı ve kaygılı bağlanma stiline sahip olduklarını belirlemişlerdir. Shi (2003) ise, romantik ilişkilerde bağlanma stilleri ve çatışma çözüm stillerini incelediği çalışmasında, bağlanma stillerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuştur. Ijzendoorn ve Bakermans- Kranenburg (2010)'ın, yetişkin bağlanma stillerini cinsiyete, yaşa, kültür ve sosyoekonomik statüye inceledikleri çalışmalarında bağlanma stillerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Kadınların erkeklere göre güvenli bağlanmalarının daha çok olması, kadınların sözel becerilerinin erkeklerinkine göre daha iyi olmasından kaynaklanıyor olabilir. Anne ve çocuk arasındaki bağın erken yaşta çocuğun aldığı bakım ve

aralarındaki karşılıklı iletişime bağlı olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda (Bowlby, 1973) sözel duyarlılığın erken dönemlerde kadınlarda erkeklere göre daha iyi olması bu sonuca sebep olarak gösterilebilir.

Evli bireylerin çift uyumlarının cinsiyete göre değişip değişmediğine bakıldığında, kadınların erkeklere göre çift uyumları toplam puanı ile bağlılık ve doyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, çift uyum ölçeğinin uyum ve sevgi gösterme alt boyutlarının ise cinsiyete göre değişmediği bulunmuştur. Literatürde yapılan araştırmaların sonuçlarının farklılaştığı görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarını destekleyen çalışmalar (Argyle ve Henderson, 1985; Collins ve Read, 1990) olduğu gibi; erkeklerin uyumlarının kadınlara göre daha yüksek olduğunu bildiren çalışmalar (Gökmen, 2001; Hasta, 1996; Yıldırım, 1992) bulunmaktadır. Ayrıca çift uyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalar da (Çavuşoğlu, 2011; Günay, 2007; Çelik, 2006; Hamamcı, 2005; Dökmen ve Tokgöz, 2002; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Fışiloğlu, 1992) mevcuttur. Toplum hayatı içerisinde kadın ve erkeğe cinsiyetlerinin farklı oluşundan kaynaklanan ayrı rol ve sorumluluklar tanımlanmıştır. Kişilerin evliliğe bakış açıları, evlilikten ve eşlerinden bekledikleri, ev işlerinin paylaşılması gibi görevler kendilerine yüklenen rolleri içselleştirmelerine bağlı olarak şekillenmektedir. Geleneksel Türk aile modelinde kadının daha çok evine, eşine bağlı olması; ev işleri ve çocuk bakımında daha çok sorumluluk alması, eşinin üstlenmediklerini de kendi görevi gibi algılaması (Dökmen, 2010) evliliğini uyumlu olarak görmesi üzerinde etkili olacağından erkeklere göre daha uyumlu oldukları sonucu bulunmuş olabilir.

Kadınlar ve erkekler çatışma çözme stilleri bakımından karşılaştırıldıklarında kadınların olumlu çatışma çözme stilini erkeklere göre daha çok kullandıkları; diğer çatışma çözüm stilleri olan olumsuz, itaat, geri çekilmenin cinsiyete göre değişmediği bulunmuştur. Bu bulgu ile benzer olarak Taştan (1996), bir problem çözümünde eşler arasındaki iletişimi incelediği çalışmasında bireylerin problemi fark etmelerine bağlı olarak kadınların daha çok olumlu iletişimi tercih ettiklerini bulmuştur. Basım, Çetin ve Meydan (2009), üniversite öğrencileri ile kişilerarası çatışma çözme becerileri konusunda yaptıkları çalışmalarında cinsiyetin çatışma çözüm stillerinin içselleştirilmesinde önemli olduğunu ve kadınların çatışmaları esnasında daha çok kendilerini, duygularını ifade ettiklerini, kendileri ile daha çok yüzleştiklerini böylece

çözümüne dair daha etkili davrandıklarını belirlemişlerdir. Pancaroğlu (2007), kız ve erkek üniversite öğrencileri arasında bağlanma türleri ve çatışma davranışları ile ilgili 312 katılımcı ile yaptığı çalışmada, çatışma çözüm stillerinde itaat olarak kabul edilebilecek uyma tarzının cinsiyete göre farklılaştığını bulgulamıştır. Gürcan (2015)'in ilişki belirsizlik, ilişki doyumu, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ve çatışma çözme tepkileri arasındaki ilişkileri 290 üniversite öğrencisi aracılığıyla incelediği çalışmada çatışma çözme tepkileri alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaştığını bulmuştur. Sevim (2005)'in üniversite öğrencilerinin çatışmalara yaklaşım biçimlerini incelediği çalışmada, kızların erkeklere göre olumlu ve yapıcı çatışma çözüm becerilerine daha çok sahip olduklarını bulması da araştırma sonucu ile tutarlıdır. Bunun yanı sıra Black (2000) ergenlerin en iyi arkadaşları ile çatışma çözümleri hakkında yaptığı araştırmasında, kızların erkeklere göre daha çok destek arayıp iletişimde bulduklarını ve erkeklerin de daha çok çatışmadan kaçmayı tercih ettiklerini bulmuştur. Bu bulgular göz önüne alınarak değerlendirildiğinde kadınların sorunların çözümü için daha çok iletişim kurup sorunu çözmeye yatkın ve süreçte daha aktif olmaları; erkeklerin ise sorun durumundan kaçmak istemeleri kadınların olumlu çatışma çözme stilini daha çok tercih ediyor olmaları bulgusunu desteklemektedir.

5.2.2. Yaşa Göre Evli Bireylerin Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin çift uyumu toplam ve alt boyut puanları yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin yaşları arttıkça çift uyumları azalmaktadır. Literatüre bakıldığında araştırmanın sonucuyla tutarlı olarak, Özaydınlık (2014)'in evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilgiyi incelediği çalışmada yaşa göre evlilik uyumunun negatif yönde değiştiğini belirlemiştir. Benzer biçimde Uşaklı (2010) ve Demiray (2006) da katılımcılardan düşük yaş grubunda olanların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu bulgulamışlardır. Yine Vaillant ve Vaillant (1993) evli çiftler ile yaptıkları çalışmalarında araştırma kapsamında gruplandırılan kadınlardan en genç grupta yer alanların diğerlerine göre evlilik uyum puanlarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde bu sonucu desteklemeyen çalışmaların olduğu görülmüştür. Taş (2016)'ın evli bireylerde yaşanan çatışmalar, bağlanma stilleri ve problem çözme becerilerinin evlilik doyumu açısından 170 evli

katılımcı aracılığıyla incelendiği araştırmasında evlilik uyumu içinde yer alan evlilik doyumu ile yaş arasında anlamlı sonuçlar elde edememiştir. Turanlı (2010)'nın 35-55 yaş arası evli kişilerin orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında çift uyumu ile yaşın birbirinden bağımsız olduğunu bulgulamıştır. Farklı araştırmacılar (Zeytinoğlu, 2013; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Fışıloğlu 1992) bu araştırmanın sonucu ile tutarsız olarak çift uyumunun yaşa göre farklılaştığı bulgusuna ulaşmamışlardır.

Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin olumlu alt boyutu yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin yaşları ilerledikçe olumlu çatışma çözüm stilini daha az kullanırlar. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde Toprak-Derici (2018)'nin evli çiftlerde facebook ve akıllı telefon bağımlılığı ile çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında evli çiftlerin çatışma çözüm stillerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Eriki (2017) alkol kullanımının evlilikte çatışma, çatışma çözüm stilleri ve uyum üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Tulum (2014)'un yeni evli bireylerde bağlanma boyutları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkide çatışma çözme stillerinin aracı rolünü incelediği çalışmasında bu araştırma sonucuyla paralel anlam ifade eden eşlerin yaşlarının arttıkça olumsuz çatışma çözme stilini kullanımlarının da arttığını belirlemiştir.

5.2.3. Evlilik Süresine Göre Evli Bireylerin Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stillere İlişkin Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin çift uyumu toplam ve alt boyut puanları evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evlilik süresi arttıkça çift uyumu azalmaktadır. Literatür incelendiğinde araştırmanın bulgusunu destekleyen çalışmalar (Şendil ve Korkut, 2008; Fidanoğlu, 2007; Demiray, 2006; Işınsoy, 2003; Kudiaki, 2002) olduğu gibi, evlilik süresine göre uyumun farklılaşmadığını (Zeytinoğlu, 2013; Çelik C., 2006; Çelik M., 2006; Gürsoy, 2004; Kastro, 1998) veya arttığını ortaya koyan çalışmalar görülmüştür (Akpınar, 2016; Özaydınlık, 2014; Uşaklı, 2010; Bielby ve Bielby, 1989; Gottman ve Krokoff, 1989). Gottman ve Krokoff (1989), evliliğin başlangıcında çiftlerin birlikte yaşama ayak uydurmaya çalışmaktan kaynaklanan olumsuz

iletişimlerinin ilişkilerine zarar verdiğini fakat zamanla aralarındaki çatışmaların uyumlarını arttıran bir kaynak olduğunu belirterek evlilik süresi arttıkça çift uyumunun artacağını bildirmiştir. Fakat bu görüşten farklı olarak, araştırmanın sonucu olan evli bireylerin evlilik süreleri arttıkça uyumlarının azalmasının nedeni, zamanla ve doğan çocuklarla birlikte değişime ayak uyduramama ve giderek artan sorunlar düşünülmektedir.

Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin olumlu alt boyutu evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireyler evlilik süresi arttıkça olumlu çatışma çözme stilini daha az kullanırlar. Bahadır (2006)'nın araştırmasına bakıldığında çatışma sıklığı ile ilişki süresi arasında anlamlı ve olumlu ilişkiler görülmüştür. Bu araştırmadan farklı olarak Demirci (2004), evlilikte bağlanma ve çatışmayı yönetmede bağlanma stillerinin etkisini 300 evli katılımcı aracılığıyla incelediği çalışmasında çatışma çözme tutumları ile evlilik süresi arasında anlamlı bir ilişki belirlememiştir. Gürcan (2015)'in ilişki belirsizlik, ilişki doyumu, romantik ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ve çatışma çözme tepkileri arasındaki ilişkileri 290 üniversite öğrencisi aracılığıyla incelediği çalışmasında olumlu çatışma çözme becerisinden olan konuşma çatışma çözme tepkisi ile ilişki süresinin azalması arasında aracı ilişkiler bulunmuştur. Şendil ve Korkut (2008)'un yaptıkları araştırma sonucuna göre, çiftlerin evlilik süresi ile duygu ifadeleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu yani evlilik süresi arttıkça çiftlerin duygularını daha az ifade ettikleri bulunmuştur. Araştırma sonucu ile birlikte değerlendirildiğinde, çiftler birlikte yaşama süreleri arttıkça bağlanma biçimleri, ilişkilerine dair yanlış inançları, öğrenilmiş çaresizlikleri gibi nedenlerle duygularını daha az dile getiriyor olabilirler. Eşler, çatışmayı olumlu biçimde çözmenin bir gereği olan duygularını ifade etme gibi yolları tercih etmediklerinden olumlu çatışma çözme stilini daha az kullanıyor olabilirler. Schneewind ve Gerhard (2005) çalışmalarında, evliliğin ilk bir yılı içerisinde çiftlerin kullandıkları çatışma çözüm stilinin ortaya çıktığı ve sonraki yıllarda da çoğunlukla bunu kullandıklarını belirlemişlerdir. Fincham, Beach, Davila (2004) evli çiftlerle iki aşamalı olarak yaptıkları çalışmalarında kadınların evliliğin ilk ve sonraki yıllarında çatışmaları çözmede daha affediciyen erkeklerin evliliğin sonraki yıllarda çatışma durumunda daha çok kaçınmayı tercih ettiklerini belirlemişlerdir.

5.2.4. Sahip Oldukları Çocuk Sayılarına Göre Evli Bireylerin Çift Uyumları Ve Çatışma Çözüm Stilllerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin çift uyumunun uyum, bağlılık ve doyum alt boyutları ile toplam puanı sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin çocuk sayısı arttıkça çift uyumu toplam puanı ile uyum, bağlılık ve doyumunu azalmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırma bulgusuyla hem benzer (Özaydınlık, 2014; Kublay, 2013; Cummings ve Davies, 1994; Belsky, 1990; Grych ve Fincham, 1990) hem de farklı (Fidanoğlu, 2007; Demiray, 2006; Tuncay, 2006; Bradbury ve Karney, 2004; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Hoffman ve Levant, 1985) sonuçlar olduğu görülmüştür. Evli kişilerin çocuk sayıları arttıkça uyumlarının, bağlılıklarının ve doyumlarının azalmasının nedenleri olarak çocuk yokken birbirlerine gösterdikleri ilginin doğan çocuklarla birlikte onlara kayması, çocukla birlikte ortaya çıkan iş yükünün paylaşılmaması ve çocuklarla ilgili problemler karşısında anlaşmazlıkların yaşanması, çocuğun varlığıyla özgürlük alanlarının kısıtlanması değerlendirilebilir. Bununla birlikte çalışma yaşamı içinde olan anne ve babanın diğer rollerine bir de ebeveynliğin eklenmesiyle daha çok sorunla uğraşmak zorunda kalması da evlilik ilişkilerindeki uyumun düşük olmasına neden olabilir.

Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin olumlu alt boyutu sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, evli bireyler çocuk sayısı arttıkça olumlu çatışma çözme stili daha az kullanırlar. Toprak- Derici (2018)'nin evli çiftlerde facebook ve akıllı telefon bağımlılığı ile çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında olumlu çatışma çözme stiline çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmada, evli çiftlerden hiç çocuğu olmayanlar ile 3 çocuğu olanların 1 ya da 2 çocuğu olanlara göre olumlu çatışma çözme stilini daha çok tercih ettikleri belirlenmiştir. Şengül- Öner (2013)' in evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi amacıyla 113 evli çift ile yaptığı araştırması sonucunda sadece olumsuz çatışma çözme stili ile sahip olunan çocuk sayısı arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın sonucu olan evli kişilerin çocuk sayıları arttıkça daha az olumlu çatışma stilini kullanmaları çocuk sayısındaki artışın, ekonomik olarak sorunlara neden olması, ev ve aile hayatı ile ilgili sorumlulukları arttırması, çocuklarla ilgili konularda anlaşmazlıklara yol açması gibi nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Eşler aralarında

çıkan çatışmaları çözme yolunda sorunların fazlalığı ve çocuklardan dolayı birbirlerine vakit ayıramadıklarından olumlu çatışma çözme stilini kullanmayı tercih etmeyebilirler.

5.2.5. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri İle Çift Uyumları Arasındaki Anlamli İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin bağlanma stilleri ile çift uyumları arasında anlamli bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, güvenli ve korkulu bağlanan kişilerin çift uyumları daha fazla; saplantılı ve kayıtsız bağlanan kişilerin çift uyumları daha azdır. Turanlı (2010)'nın orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla 116 evli birey ile yürüttüğü araştırması sonucunda bağlanma stilleri ile çift uyumu arasında ilişki olduğunu belirlemiştir. Bu araştırma ile benzer biçimde, kayıtsız ve saplantılı bağlanan kişilerin çift uyumları arasında negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Tutarel- Kışlak ve Çavuşoğlu (2006), evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri 100 evli çift aracılığıyla inceledikleri araştırmalarında evlilik uyumu ile bağlanma tarzları arasında anlamli ilişkinin varlığını ortaya koymuşlardır. Heene, Buysse ve Van Oost (2007) depresyonla evlilik uyumunun rolü, çatışma iletişimi, atıflar ve bağlanma arasındaki ilişkileri belirlemek üzere 69 klinik ve 69 kontrol grubu olmak üzere 138 evli kişi ile yaptıkları araştırmalarında evlilik uyumu ile bağlanma stilleri arasındaki anlamli ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Benzer biçimde Hazan ve Shaver (1987)'in bağlanmayı yakın ilişkilerle ilgili bir çerçeve çizmek amacıyla açıkladıkları çalışmalarında güvenli bağlananların güvensiz bağlanana göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Feeney (2002)'in bağlanma, evlilik etkileşimi ve ilişki doyumunu 193 evli kişi ile incelediği bir günlük çalışmasında evlilik doyumunun bağlanma stillerine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Çelik (2009)'in evli öğretmenlerin bağlanma stili, denetim odağı ve bazı nitelikleri açısından evlilik uyum düzeylerini incelediği çalışmasında bu araştırmanın bulgusundan farklı olarak güvenli ve korkulu bağlanan kişilere göre saplantılı ve kayıtsız bağlanan kişilerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Büyüksahin (2001)'in yakın ilişkileri bağlanma stilleri ve bazı ilişkiyel değişkenler açısından incelediği ve 271 kişi ile yürüttüğü araştırmasında saplantılı ve güvenli bağlanan kişilerin evlilik doyumunun daha yüksek olduğunu belirlenmiştir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, güvenli bağlananlar, diğer insanların ulaşılabilir ve destekleyici olduklarına inandıklarından yakın ilişkiler kurma konusunda cesaretlidirler ve bunu tercih ederler. Kendilerinin sevmeye, ilgi görmeye ve desteklenmeye değer olduklarını düşündüklerinden dolayı başkalarından olan istekleri de buna göre şekillenir. Güvenli bağlanan kişilerin başkalarına güvenmelerinin ve duygusal ilişkiler kurmalarının daha rahat olmasından dolayı çift uyumlarını yüksek olarak değerlendirdikleri düşünülmektedir. Korkulu bağlanma tarzına sahip olan kişiler, kendilerine yönelik ve diğerlerine yönelik olumsuz bir algıya sahiptirler. Bu nedenle diğer insanlar ile ilişki kurma konusunda uzak durmayı tercih ederler. Başkaları ile kurdukları ilişki sonrasında olumsuz deneyimler yaşayarak umutsuzluk hissetmemek için yakın ilişki kurmaktan çekinirler. Bu nedenle korkulu bağlanan evli kişilerin hali hazırda içinde buldukları ilişkiyi uyumsuz olarak nitelendirip bitirme gibi bir yola girerlerse tekrar böyle bir ilişki kuramayacaklarını düşünüyor olabilirler. Bu nedenle ilişkilerinde eşlerinin isteklerine, beklentilerine karşı uyumlu bir tavır alarak evliliklerini uyumlu olarak algılamaktadırlar. Saplantılı bağlanma tarzına sahip olan kişiler, olumsuz kendilik ve olumlu diğerleri algısına sahiptir. Kendilerinin değerli olmadığını, sevmeye layık olmadığını düşündüklerinden olumsuz bir kendilik algısı vardır. Bu bağlanma tarzına sahip kişilerin değersizlik hislerinden dolayı, bundan sıyrılabilme amacıyla yaşadıkları ilişkilerinde kendilerini ispat etmeye çalışırlar; böylece ilişkide kabul görerek değersizlik hislerinden kurtulmaya çabalarlar. Fakat kendilerini ispat etmeye çalışırken yaşanan çatışmalardan dolayı ilişkilerinde evlilik uyumunu düşük olarak belirtmekte olabilirler. Kayıtsız bağlanan bireyler, kendilerine yönelik olumlu fakat diğerlerine yönelik olumsuz bir algı içerisindedirler. Kendilerini sevmeye, desteklenmeye değer bulurken, diğer insanların güvenilmez ve destek göstermeyen kişiler olduğunu düşünürler. Bu sebeple, yakın ilişkiler içinde olmaktan uzak durmayı tercih ettiklerinden dolayı evlilik uyumlarını düşük olarak değerlendirmiş olabilirler.

5.2.6. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki Anlamlı İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin bağlanma stilleri ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Buna göre, güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip olan kişiler olumlu çatışma çözme stilini kullanırken; kayıtsız ve saplantılı bağlanan kişiler olumlu çatışma

çözme stilini tercih etmezler. Güvenli bağlanma stiline sahip olan kişiler olumsuz çatışma çözme stilini daha az kullanırken; saplantılı bağlanma stiline sahip olan kişiler olumsuz çatışma çözme stilini daha çok kullanırlar. Güvenli bağlanan kişiler itaat çatışma çözüm stilini daha çok tercih ederler. Kayıtsız bağlanan kişiler geri çekilme çatışma çözüm stilini kullanırlar. Bayraktar (2015)'in bağlanma stilleri, çatışma eğilimi, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler bu araştırma ile benzer biçimde 74 katılımcı aracılığıyla incelediği çalışmasında terapiye başvuran çiftlerin daha çok kaygılı ve güvensiz bağlananlar ile olumsuz çatışma çözme stilini kullanan çiftler olduğunu belirlemiştir. Bahadır (2006)'ın romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygudurumunu düzenleme arasındaki ilişkileri incelediği araştırmasında bağlanmanın kaygı düzeyinin çatışma çözme stillerinden olumsuz olarak sayılabilecek zorlamayı, geri çekilme olarak kabul edilebilecek kaçınmayı ve itaat olarak kabul edilebilecek uymayı anlamlı biçimde yordadığı görülmüştür. Aynı zamanda kaygı düzeyinin artmasının, olumlu olarak kabul edilebilecek işbirliği çatışma çözme stilini arttırdığı gözlenmiştir. Kaçınma boyutunun yüksek olduğu katılımcıların olumsuz olarak kabul edilebilecek zorlama ve geri çekilme olarak kabul edilebilecek kaçınma çatışma çözme stilini daha çok tercih ettikleri bulunmuştur. Bu araştırmadan farklı olarak Demirci (2004)'nin evlilikte bağlanma ve çatışmayı yönetmede bağlanma stillerinin etkisi ile ilgili yaptığı çalışmasında kadınların olumlu çatışma çözme stillerinden problem çözme tutumu ile saplantılı ve kayıtsız bağlanma arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiye ulaşılmıştır. Bununla birlikte kadınlarda olumsuz çatışma çözme stillerinden olan pazarlıkçı tutum ile kayıtsız bağlanma; erkeklerde olumsuz çatışma çözme stillerinden kavgacı tutum ile korkulu bağlanma arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Pancaroğlu (2007), kız ve erkek üniversite öğrencileri arasında bağlanma türleri ve çatışma davranışları ile ilgili 312 katılımcı aracılığıyla yürüttüğü çalışmasında olumlu çatışma çözüm stilli olarak kabul edilen uzlaşma tarzının bağlanma türlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığını bulmuştur.

Güvenli bağlanan evli bireylerin olumlu çatışma çözme stilini daha çok; olumsuz çatışma çözme stilini daha az kullanmayı tercih etmeleri güvenli bağlanma özellikleri düşünüldüğünde ön görülebilecek bir sonuçtur. Bağlanma teorisinde güvenli bağlanan bebeklerin anneyle, ortamı terk edip tekrar gelmesi gibi çatışabilecekleri alanlarda

ağlayıp huzursuzlansalar da anne tekrar geldiğinde sakinleşme, yakınlık gösterme davranışları güvenli bağlananların çatışmaya bakış açılarını ortaya koymaktadır. Şöyle ki, güvenli bağlanan kişiler kendisine ve başkalarına karşı olumlu, yakın ilişki kurma konusunda istekli ve cesaretli, desteklemeye layık ve destekleyicilerdir. Bu nedenle çatışmalarında sıkıntılarını daha olumlu bir şekilde çözmeye yatkın olurlar. Olumsuz çatışma çözüm stilinde, çatışmada hem sözel hem fiziksel saldırganlık devrede olduğundan güvenli bağlanan kişiler tercih etmezler. Araştırmadan elde edilen güvenli bağlanma ile ilgili bir diğer bulgu, güvenli bağlananların itaat çatışma çözme stilini ilişkilerinde tercih etmeleridir. Güvenli bağlananlar her iki tarafı olumlu algıladıklarından dolayı bazı durumlarda çatışmanın çok büyümemesi amacıyla kendinin ne düşündüğünü önemsemeden karşısındakinin isteğini yerine getirme ve karşısındakinin kararına uyma yoluna gidiyor olabilirler. Saplantılı bağlanmaya sahip olan kişilerin, olumlu çatışma çözme stilini daha az; olumsuz çatışma çözme stilini ise daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Saplantılı bağlanma tarzına sahip olan kişiler, olumsuz kendilik ve olumlu diğerleri algısına sahiptir. Kendilerinin değerli olmadığını, sevlilmeye layık olmadığını düşündüklerinden olumsuz bir kendilik algısı vardır. Bu bağlanma tarzına sahip kişilerin değersizim hislerinden dolayı, bundan sıyrılabilme amacıyla yaşadıkları ilişkilerde kendilerini ispat etmeye çalışırlar; böylece ilişkilerinde kabul görerek değersizlik hislerinden kurtulmaya çabalarlar. Bu davranışları kısır bir döngü içinde sürerken takıntılı davranışlarından dolayı olumlu yerine olumsuz çatışma stilini daha çok kullanıyor olabilirler. Kayıtsız bağlananlar olumlu çatışma çözme stilini daha az tercih ederlerken, geri çekilme stilini kullandıkları belirlenmiştir. Kayıtsız bağlanan bireylerin, kendilerine yönelik olumlu fakat diğerlerine yönelik olumsuz bir algı içerisinde olmalarından kaynaklanan; kendilerini sevlilmeye, desteklenmeye değer bulurken, diğer insanların güvenilmez ve destek göstermeyen kişiler olduğunu düşünmelerinden dolayı ilişkilerinde geri çekilme çatışma çözme stilini daha çok kullanıyor olabilirler. Olumlu çatışma çözme stilinde eşlerin birbirleriyle olumlu bir hava içinde, suçlayıcı olmadan sorunu konuşabilmeleri gerekir; fakat kayıtsız bağlanan yetişkinlerin yakın ilişkiler içinde olmaktan uzak durmayı, konuşmamayı tercih etmeleri olumlu stili daha az kullanmalarına neden olabileceği düşünülmektedir.

5.2.7. Evli Bireylerin Çift Uyumları İle Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki Anlamlı İlişkiye Ait Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin çift uyumları ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Bu ilişki evli bireylerin çift uyumları ile olumlu ve itaat çatışma çözme stilleri arasında pozitif yönlü; olumsuz ve geri çekilme (bağlılık alt boyutu hariç) çatışma çözme stilleri arasında negatif yönlü olarak bulunmaktadır. Buna göre evli bireylerin olumlu ve itaat çatışma çözme stilini kullanmaları çift uyumlarını arttırmakta; olumsuz ve geri çekilme alt boyutlarını kullanmaları çift uyumlarını azaltmaktadır. Benzer olarak, Cramer (2000) tarafından romantik ilişkilerde ilişki doyumu ve çatışma çözme stilinin incelendiği araştırmada, olumsuz çatışma çözme stili ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Zeytinoğlu (2013)'nun evli bireylerin benlik saygısı, kıskançlık düzeyi, evlilikteki çatışmalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri 200 evli katılımcı ile incelediği çalışmasında evlilik çatışmasının artmasının evlilik doyumunu azalttığı görülmüştür. Bu araştırma ile tutarlı olarak Kurdek (1995) de, evlilik doyumu ve eşlerin çatışma çözüm stilleri arasında ilişkileri 155 evli çift ile incelediği çalışmasında, çiftlerden yıkıcı çatışma çözme stilini kullananların yapıcı çatışma çözme stillerini kullananlara göre evlilik doyumlarının daha az olduğuna ulaşmıştır. Araştırmanın değişken ilişkilerini destekler nitelikte olan evlilikte problem çözme davranışının evlilik uyumu, doyumu ile ilişkili olduğunu belirten araştırmalar (Erok, 2013; Tülek, 2011; Ülker, 2011; Sullivan, Pasch, Johnson ve Bradbury, 2010; Jackman, Dobson ve Martin, 2006; Londahi, Tverskoy ve D'Zurilla, 2005; Güven, 2005) bulunmaktadır. Bu araştırmadan farklı olarak, Kara (2013)'nın çiftlerde yükleme biçimleri, çatışma çözme stilleri ve eşin duygu dışavurum tarzları ile çift uyumu arasındaki ilişkilerin incelenmek amacıyla 100 çift ile yaptığı çalışmasında katılımcıların çatışma çözüm stilleri ile çift uyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde, çift uyumu ile olumlu çatışma çözme stillerinin arasında pozitif anlamlı bir ilişkinin olması, her ilişkide olduğu gibi evlilik ilişkisinde de sorunları yapıcı biçimde çözenin ilişkideki uyumu arttıracak bir unsur olması ile açıklanabilir. İtaat çatışma çözme stilinde kişinin ne düşündüğünü önemsemeyen karşısındakinin isteğini yerine getirme ve eşlerden birinin diğerinin kararına uyması ile görünürde ortak sonuca varıldığından, bu stili kullanan çiftler

evliliklerini daha uyumlu olarak değerlendiriyor olabilirler. Bunun tersi olarak olumsuz çatışma çözme stilini kullanmak saldırgan bir tavır yarattığından çatışmanın sürmesine, şiddetinin artmasına sebep olacaktır. Geri çekilme stilinin kullanılması çatışma yaşandığında onu kabul etmeme, bunun üzerine konuşmama ya da konuşmayı erteleme olarak var olduğundan eşler sorunlarını halledemeyeceklerdir. Haliyle çiftler sorunların sürdüğü, çözülemediği bir ilişkiyi uyumlu olarak nitelendirmemiş olabilirler.

5.2.8. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimlerinin Çift Uyumlarını Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmanın önemli bulgularından biri, evli bireylerin bağlanma biçimlerinin çift uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamasıdır. Bu konuda literatür incelemesi yapıldığında, genel olarak bağlanma biçimleri ile çift uyumu arasında anlamlı ilişkilerin varlığı tespit edilmiştir Gallo ve Smith (2001)'in, evlilikteki bağlanma stillerini uyum ve karşılıklı etkileşim bakımından inceledikleri çalışmalarında sonuç olarak yetişkin bağlanma stillerinin yakın ilişkilerdeki işleyişi öngördüğünü belirlemişlerdir. Çoğunlukla yapılan araştırmalarda, güvenli bağlanan kişilerin güvensiz bağlananlara göre evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Lussier, Sabourin ve Turgeon, 1997; Senchak ve Leonard, 1992). Bununla birlikte, Hollist ve Miller (2005)'in, 40-50 yaş arasındaki evli kişilerle yürüttükleri çalışmalarında ise, orta yaş döneminde güvensiz bağlanma ile evlilik kalitesinin ilişkili olmasına rağmen güvenli bağlanma ile ilişkili olmadığını tespit etmişlerdir. Kaya- Balkan (2009), evli çiftlerde bağlanma stillerinin evlilik ilişkisi üzerindeki etkilerini incelediği çalışmasında, güvenli bağlanmış olan kadınların, güvensiz bağlanan kadınlara göre daha yüksek evlilik uyumuna sahip olduklarını; güvenli ve güvensiz bağlanan erkeklerin evlilik uyumlarında bir farklılık olmadığını bulmuştur. Carnelley, Pietromonaco ve Jaffe (1996)'nin yaptıkları araştırma sonucuna göre, güvensiz bağlanma türlerinden kaçınan veya kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip kişilerin hem evlilik doyumunun hem de evlilik uyumunun düşük olduğu belirlemişlerdir. Ayrıca Lussier, Sbourin ve Turgeon (1997)'in araştırmaları sonucunda kaygılı/ kararsız bağlanma stiline sahip eşleri olan kişilerin de evlilik doyumlarının azaldığı gözlenmiştir. Feeney, Noller, ve Callan (1994) çalışmalarında, diğer kişilerle yakınlık ilişki kurma becerilerinin daha yüksek olduğu eşlerle evli olan kadınların, evlilik doyumlarını daha yüksek algıladıklarını belirlemişlerdir. Sonuç olarak kendini

güvende hissedip hissetmeme ya da yakın ilişkiden rahatsız olup olmama halinin evlilik uyumunu öngördüğü gözlenmiştir. Bağlanma tarzları ve çift uyumu arasındaki ilişkinin varlığı birçok araştırmada tutarlı sonuç vermesinden ve bağlanma stillerinin ilişkideki bağlılığı, doyumu ve ilişkiye verilen emeği etkilenmesinden dolayı (Solmuş, 2003) bağlanmanın çift uyumunu yordadığı belirlenmiştir.

5.2.9. Evli Bireylerin Çatışma Çözüm Stilleri Çift Uyumlarını Yordamasına Ait Bulguların Tartışılması

Evli bireylerin çatışma çözüm stilleri çift uyumlarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Özen (2006)'in evlilik uyumunun yordayıcıları olarak karı ve kocaların değer uyumları ve eşlerin çatışma çözüm stillerini 140 evli çift aracılığıyla incelediği çalışmasında eşlerin çatışma çözüm stillerinin evlilik uyumlarını anlamlı biçimde yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda eşlerin olumsuz çatışma çözme tarzlarının evlilik uyumlarını olumsuz biçimde yordadığı görülmüştür. Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde, çatışma çözüm stillerinin alt boyutlarının çift uyumunu yordama durumlarının farklılaştığı görülmüştür. Örneğin, Hacı (2011)'nin evlilik uyumunun empatik eğilim, algılanan aile içi iletişim ve çatışma çözüm stillerine göre yordanmasını incelediği 360 evli birey ile yaptığı çalışmasında, olumsuz ve itaat çatışma çözüm stillerinin evli bireylerin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu bulunmuştur. Olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin ise evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olmadığı görülmüştür. Ünal (2016)'ın çatışma çözme stilleri ve mizah tarzlarının evlilik uyumu ve evlilik doyumu ile ilişkisinin aktör- partner modeli ile 155 çift aracılığıyla incelediği araştırmasında evli çiftlerin olumlu çatışma çözme stili kullanmalarının evlilik uyumları aracılığıyla evlilik doyumlarını yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Erkek katılımcılar da ise olumlu ve olumsuz çatışma çözme stiline her ikisinin evlilik uyumu aracılığıyla evlilik doyumlarını yordadığını bulmuştur. Güven ve Sevim (2007)'in ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücünü belirlemek amacıyla 305 katılımcı ile yaptıkları çalışmalarında problem çözme becerilerinin evlilik uyumu içinde yer alan evlilik doyumunu ilk sırada yordadığı sonucunu bulmuşlardır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, bir ilişkideki çatışma çözme stiline tanımı, eşlerin aralarında çıkan anlaşmazlıkları ele alış biçimleri olarak ifade edilir (Cann, Norman, Welbourne ve Calhoun, 2007). Çiftlerin çatışma çözme becerilerini bilmemesi

ilişkilerinde önemli bir sorun kaynağı olmaktadır. Eşler yapıcı davranmayı, sorunları konuşmayı içeren olumlu çatışma çözme stilinden bihaberlerse, evliliklerinde uyumsuzlukta doğal olarak var olacaktır (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Çift olarak uyumu düşük olan eşlerin, yüksek olanlara göre olumlu ve destekleyici olmak yerine yıkıcı iletişim tarzlarını tercih ettikleri bilinmektedir (Malkoç, 2001). Dolayısıyla, bir evlilikte eşlerin yaşadıkları çatışmalarla baş etme becerileri, hangi çatışma çözme yolunu kullandıkları onların evlilik uyumu hakkında bilgi edinmeyi sağlamaktadır.

5.2.10. Evli Bireylerin Bağlanma Biçimleri Ve Çatışma Çözüm Stilleri Birlikte Çift Uyumlarını Yordamasına Ait Bulguların Tartışılması

Araştırmanın önemli bir sonucu, evli bireylerin bağlanma biçimlerinin ve çatışma çözüm stillerinin birlikte çift uyumlarını kuvvetli biçimde yordamasıdır. Yani evli bir bireyin bağlanma biçimleri ve çatışma çözüm stilleri hakkında bilgi sahibi isek, buradan hareketle evlilik uyumu hakkında da bilgi sahibi olabiliriz. Literatür taramasına bakıldığında bağlanma ve evlilik uyumunun farklı değişkenlerle birlikte yordama gücü (Lopez, Riggs, Pollard ve Hook, 2011; Gallo ve Smith, 2001; Lussier, Sabourin ve Turgeon, 1997; Senchak ve Leonard 1992) incelenmiştir. Fakat bağlanma biçimi, çatışma çözüm stili ve çift uyumunun üçünün birlikte değişken olarak incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bağlanmanın ve çatışma çözüm stillerinin hem çift uyumu ile aralarındaki ilişkiye, ilişkinin varlığı belirlendikten sonra yordama güçlerine bakılmış ve yordadığı bulunmuştur. Bağlanma stilleri bakım veren ile kurulan ilk ilişkiye dayandığı için bireyin bundan sonraki her ilişkisinin çerçevesini belirlemiştir. Dolayısıyla, yaşamın içinde önemli bir yer kaplayan, insanın gelişim basamakları içinde yer alan (Erickson, 1982) yakın, romantik ilişki ve evlilik için tercih edilen eşin seçimi üzerinde etkili olacaktır. Seçilen eş ile aradaki sevgi gösterme, bağlılık, doyum gibi kavramları içeren uyum da çiftlerin aralarındaki çatışmaların çözme biçimlerine göre değişecektir. Bu nedenle, bu araştırmanın nihai sonucu olarak evli bireylerin bağlanma biçimleri ve çatışma çözüm stilleri üzerinden evlilik uyumları hakkında bilgi sahibi olunabilir.

5. 3. Öneriler

5. 3. 1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Araştırma ile ulaşılan sonuçlar adliye, okul ya da üniversitelerde önleyici hizmet olarak yapılacak çalışmalarda farkındalık yaratmak amacıyla sunulabilir.

Evli bireylerin bağlanma stilleri ve çatışma çözüm stilleri üzerinden incelenen çift uyumları, uygulayıcılara eş seçerken göz önünde tutulacak konular ile yapılacak yeni çalışmalar bakımından evlilik ve aile danışmanlığına katkı sağlayacaktır. Evlilik hazırlığı içinde olan çiftler için geliştirilecek evlilik öncesi hazırlık programlarında birbirlerini bağlanma teorisi alt yapısıyla anlama, çatışma durumlarını, çatışmaya nasıl tepki verdiklerini fark etmelerini sağlama ve bunların çift uyumları üzerindeki etkileri konusunda bilinçlenmelerini sağlayacak etkinliklere yer verilebilir.

Evli bireylerin ilişkilerini olumlu biçimde sürdürmelerine ve karşılaştıkları sorunları etkili biçimde çözmelerine engel olacak durumları dikkate alarak iletişim, olumlu çatışma çözme becerileri gibi destekleme programlarıyla çalışılabilir.

Üniversitelerde lisans ve yüksek lisans seviyesinde okutulan “Çift ve Evlilik Danışmanlığı” programlarında bağlanmanın ve çatışma çözüm stillerinin çift uyumunu yordadığı bilgisiyle bu konuda çalışma farkındalıkları arttırabilir.

5.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmada, evli kişilerin çift uyumları, bağlanma stilleri ve çatışma çözüm stilleri bağlamında incelenmiş olup aynı zamanda çift uyumu ve çatışma çözüm stilleri çeşitli demografik özellikler açısından değerlendirilmiştir. Ancak bireylerin evlilik uyumları, çatışma çözüm stilleri kesitsel olarak incelendiğinden bu kişilerin zamanla ya da destekleme programları aracılığıyla hayatlarındaki değişim ile birlikte uyumlarının ve çatışma çözüm stillerinin nasıl değiştiği gözlenememiştir. Bu bakımdan benzer değişkenlerle boylamsal, deneysel ya da nitel çalışmaların yapılması aile ve çift ilişkisinin sağlıklı sürmesinde kaynak oluşturacak unsurlar hakkında detaylı bilgi vermesi bakımından faydalı olabilir.

Bu araştırmada, çalışma grubu olarak İstanbul ili Avrupa yakasından basit tesadüfi ve gönüllülüğe dayalı şekilde belirlenmiştir. İstanbul gibi büyük bir ilde yaşayan katılımcıların çift uyumu ile daha küçük bir ilde yaşayan katılımcıların çift uyum düzeyleri farklı olabileceğinden örneklem grubunun arttırılması yoluyla bölgesel farklılıklarında belirtildiği bir Türkiye çift profili belirlenebilir.

Bu araştırmada katılımcıların sosyo-ekonomik durumu incelenmemiştir. Sosyo-ekonomik duruma göre araştırmada ele alınan değişkenlerden çift uyumu ve çatışma çözüm stilleri farklılık gösterebilir. Bu açıdan yapılacak bundan sonraki çalışmalara sosyo-ekonomik durum dahil edilerek değerlendirilebilir.

Bu alışma, evli bireylerden oluşan katılımcılarla yapılmasına rağmen araştırmacılar tarafından aynı değişkenler evli çiftler ile yapılarak karşılıklı sonuçların değerlendirilmesi tercih edilebilir. Aynı zamanda boşanma aşamasında olan hem çiftler hem bireylerle yapılarak yine karşılaştırılmalı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKLAR

- Acitelli, L. K., Douvan, E. ve Veroff, J. (1993). Perceptions of Conflict in the First Year of Marriage: How Important are Similarity and Understanding. *Journal of Social and Personal Relationship*, 10, 5-9.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. Oxford: Lawrence Erlbaum Patterns.
- Ainsworth, M. D. S. (1982). Attachment: Retrospect and Prospect. In C. M. Parkes, & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *The Place of Attachment in Human Behavior* (pp. 3-30). New York: Basic Books.
- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar İle Yardım Talebi Olmayan Ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde Çift Uyumu Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması*. (Tıpta uzmanlık tezi). T. C. Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 12. Psikiyatri Birimi, İstanbul. http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/tez/pdf/ruh_sag_hast/dr_hulya_akar.pdf adresinden 5 Mart 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Akpınar, B. (2016). *Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Alonso-Arbiol, I., Shaver, P. R. ve Yarnoz, S. (2002). Insecure Attachment, Gender Roles, and Interpersonal Dependency in the Basque Country. *Personal Relationships*, 9 (4), 479-490.
- Argyle, M. ve Henderson, M. (1985). The Rules of Relationships. S. W. Duck ve D. Perlman (Eds.). *Understanding Personal Relationships: An Interdisciplinary Approach* (pp. 63-84). London: Sage.
- Bahadır, Ş. (2006). *Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stratejileri ve Olumsuz Duygudurumunu Düzenleme Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bal, H. (2007). *Bağlanma Stilleri, Cinsiyet Rollerini ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of A Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Basım, H. N., Çetin, F. ve Meydan, C. H. (2009, Mayıs). *Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kontrol Odağının Rolü*. 17. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi'nde sunulan yazılı bildiri. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması*. Ankara: Pegem Akademi.

- Bayraktar, A. (2015). *Bağlanma Stilleri, Çatışma Eğilimi, Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Belsky, J. (1990). Parental and Nonparental Child Care and Children's Socio-Emotional Development: A Decade in Review. *Journal of Marriage and the Family*, 52, 885-903.
- Bielby, W. T. ve Bielby, D. D. (1989). Family Ties: Balancing Commitments to Work and Family in Dual Earner Households. *American Sociological Review*, 54 (5), 776-789.
- Black, K. A. (2000). Gender Differences in Adolescents' Behavior During Conflict Resolution Tasks with Best Friends. *Adolescence*, 35 (139), 499-499.
- Blake, R. R. ve Mouton, J. S. (1964). *The Managerial Grid*. Houston: Gulf.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss, Vol 1: Attachment*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss, Vol 2: Separation: Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds*. London: Tavistock Publications.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss: Vol 3: Loss*. New York: Basic Books.
- Bozoğlan, B. (2010). *Balkan Ülkeleri Üniversite Öğrencilerinin Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeyleri ile Çatışma Çözme Stilleri*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bradbury, T. N. ve Karney, B. R. (2004). Understanding and Altering The Longitudinal Course of Marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66 (4), 862-879.
- Bretherton, I. (1992). The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28 (5), 759.
- Burleson, B. R. ve Denton, W. H. (1997). The Relationship Between Communication Skill and Marital Satisfaction: Some Moderating Effects. *Journal of Marriage and The Family*, 59 (4), 884-902.
- Burman, B., Margolin, G. ve John, R. S. (1993). America's Angriest Home Videos: Behavioral Contingencies Observed in Home Reenactments of Marital Conflict. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61 (1), 28-39.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükaşahin, A. (2001). *Yakın İlişki Kuran ve Kurmayan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Sosyal Psikolojik Etkenler Yönünden Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Canel, A. N. (2007). *Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Cann, A., Norman, M. A., Welbourne, J. L. ve Calhoun, L. G. (2007). Attachment styles, Conflict Styles and Humour Styles: Interrelationships and Associations with Relationship Satisfaction. *European Journal of Personality*, 22, 131-146.
- Carnelley, K. B., Pietromonaco, P. R. ve Jaffe, K. (1996). Attachment, Caregiving and Relationship Functioning in Couples: Effects of Self and Partner. *Personal Relationships*, 3, 257-278.
- Collins, N. L. (1996). Working Models of Attachment: Implications for Explanation, Emotion and Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71 (4), 810-832.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult Attachment, Working Models and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58 (4), 644-663.
- Cramer, D. (2000). Relationship Satisfaction and Conflict Style in Romantic Relationships. *J Psychol*, 134 (3), 337-341.
- Creasey, G. (2002). Associations Between Working Models of Attachment and Conflict Management Behavior in Romantic Couples. *Journal of Counseling Psychology*, 49 (3), 365-375.
- Crittenden, P. M. (1990). Internal Representational Models of Attachment Relationships. *Infant Mental Health Journal*, 11 (3), 259-277.
- Cummings, E. M. ve Davies, P. (1994). *Children and Marital Conflict: The Impact of Family Dispute and Resolution*. New York: The Guilford Pres.
- Çavuşoğlu, Z. Ş. (2011). *Bağlanma Stilleri Evlilik Uyumu ve Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, C. K. (2006). *Eğitim Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikleri ile Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Çelik, M. ve Tümkaya, S. (2012). Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 223-238. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/15941> adresinden 10 Mart 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Çelik, E. (2009). *Evli Öğretmenlerin Bağlanma Stili, Denetim Odağı ve Bazı Nitelikleri Açısından Evlilik Uyum Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Davies, P. T. ve Cummings, E. M. (1994). Marital Conflict and Child Adjustment: An Emotional Security Hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116 (3), 387-411.
- Davila, J., Karney, B. R. ve Bradbury, T. N. (1999). Attachment Change Process in Early Years in Marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 783-802.

- Del Giudice, M. (2011). Sex Differences in Romantic Attachment: A Meta-Analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37 (2), 193-214.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Demirci, E. (2004). *Evlilikte Bağlanma Ve Çatışmayı Yönetmede Bağlanma Stillerinin Etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Deutsch, M. (1994). Constructive Conflict Resolution: Principles Training and Research. *Journal of Social Issues*, 50, 13-32.
- Dökmen, Ü. (2010). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Dökmen, Z. Y. ve Tokgöz, Ö. (2002, Nisan). *Cinsiyet, Eğitim, Cinsiyet Rolü ile Evlilik Doyumu, Eşle Algılanan Benzerlik Arasındaki İlişkiler*. XII. Ulusal Psikoloji Kongresi'nde sunulan sözel bildiri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Eğeci, İ. S. (2005). *Conflict Distress, Conflict Attributions and Perceived Conflict Behaviors as Predictors of Relationship Satisfaction*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik Uyumunu. *Düşünen Adam*, 18 (1), 39-47.
- Eriki, Z. B. (2017). *Alkol Kullanımının Evlilikte Çatışma, Çatışma Çözüm Stilleri ve Uyum Üzerindeki Etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erikson, E. H. (1982). *İnsanın 8 Evresi*. Gonca Akkaya (Çev.). İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Erok, M. (2013). *İlişkilere İlişkin Bilişsel Çarpıtmalar, İlişkiye Dair İnançlar, Kişilerarası Öfke, Kişilerarası İlişkiler, Problem Çözme ve Evlilik Çatışması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme (Kuram ve Uygulama)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Feeney, J. A. (2002). Attachment, Marital Interaction And Relationship Satisfaction: A Diary Study. *Personal Relationships*, 9 (1), 39-55.
- Feeney, J. A., Noller, P. ve Callan, V. J. (1994). Attachment Style, Communication And Satisfaction in the Early Years of Marriage. K. Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Advances in Personal Relationships (Vol. 5, pp.269-308)*. London, England: Jessica Kingsley Publishers.
- Fışıloğlu, H. ve Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for Measurement of Marital Quality with Turkish Couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 3 (16), 214-218.
- Fışıloğlu, H. (1992). Lisansüstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumunu. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-23.

- Fidanoğlu, O. (2007). *Evlilik Uyumu ile Eşlerin Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Diğer Sosyodemografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik Uyumu, Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fincham, F. D. (2003). Marital Conflict: Correlates, Structure and Context. *Current Directions in Psychological Science*, 12 (1), 23-27.
- Fincham, F. D., Beach, S. R. H. ve Davila, J. (2007). Longitudinal Relations Between Forgiveness and Conflict Resolution. *Journal of Family Psychology*, 21 (3), 542-545.
- Fincham, F. D., Beach, S. R. H. ve Davila, J. (2004). Forgiveness and Conflict Resolution in Marriage. *Journal of Family Psychology*, 18 (1), 72-81.
- Fincham, F. D. ve Beach S. R. H. (1999). Conflict in Marriage: Implications for Working with Couples. *Annual Review Psychology*, 50, 47-77.
- Fowers, B. J. (1993). Psychology As Public Philosophy: An Illustration of the Moral Dimension of Psychology with Marital Research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13, 124-136.
- Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2000). Adult Romantic Attachment: Theoretical Developments, Emerging Controversies and Unanswered Questions. *Review of General Psychology*, 4, 132-154.
- Gallo, L. C. ve Smith, W. T. (2001). Attachment Style in Marriage: Adjustment and Responses to Interaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18 (2), 263-289.
- Gottman, J. M. (1993). The Roles of Conflict Engagement, Escalation and Avoidance in Marital Interaction A Longitudinal View of Five Types of Couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61 (1), 6-15.
- Gottman, J. M. ve Krokoff, L. J. (1989). Marital Interaction and Satisfaction: A Longitudinal View. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57 (1), 47-52.
- Gottman, J. M. ve Levenson, R. W. (1992). Marital Processes Predictive of Later Dissolution: Behavior, Physiology and Health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63 (2), 221-233.
- Gottman, J., Markman, H. ve Notarius, C. (1977). The Topography of Marital Conflict: A Sequential Analysis of Verbal and Nonverbal Behavior. *Journal of Marriage and the Family*, 39 (3), 461-477.
- Gökmen, A. (2001). *Evli Eşlerin Birbirine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Greeff, A. P. ve De Bruyne, T. (2000). Conflict Management Style and Marital Satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 26, 321-334.

- Griffin, D. ve Bartholomew, K. (1994). Models of the Self and Other: Fundamental Dimensions Underlying Measures of Adult Attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 430-445.
- Grych, J. H. ve Fincham, F. D. (1990). Marital Conflict and Children's Adjustment: A Cognitive-Contextual Framework. *Psychological Bulletin*, 108 (2), 267-290.
- Gülerce A. (1996). *Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Günay, S. (2007). *Evlilik Çatışması, Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri, Eşlerin Evlilik İlişkisinden Sağladıkları Genel Doyuma İlişkin Görüşleri ve Evliliğe İlişkin Değerlendirmeler Arasındaki İlişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Günay, O. (2000). *Evlilik Uyumu ile Kişisel Düşünme Modelleri Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürsoy, Ç. (2004). *Kayı ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Güven, N. ve Sevim, S. A. (2007). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 28 (3), 49-61. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/200151> adresinden 20 Şubat 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Gürcan, T. (2015). *İlişkisel Belirsizlik: İlişki Doyumu, Romantik İlişkilerde Gelecek Zaman Yönelimi ve Çatışma Çözme Tepkileri Arasındaki İlişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hacı, Y. (2011). *Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional Relationship Beliefs in Marital Satisfaction and Adjustment. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 33 (4), 313-328.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerindeki Bazı Değişkenlerin (Benlik Saygısı, Depresyon ve Saplantılı Düşünme) Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Hasta, D. (1996). *Ev İşi Paylaşımı ve Ev İşi Paylaşımında Hakkaniyet Algısı ile Evlilik Doyumu İlişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Hatfield, E. ve Sprecher, S. (1986). Measuring Passionate Love in Intimate Relationship. *Journal of Adolescence*, 9, 383-410.
- Hatipoğlu, Z. (1993). *The Role of Certain Demographic Variables and Marital Conflict in Marital Satisfaction of Husbands and Wives*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic Love Conceptualized As An Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.
- Heene, E., Buysse, A. ve Van Oost, P. (2007). An Interpersonal Perspective on Depression: The Role of Marital Adjustment, Conflict Communication, Attributions and Attachment within A Clinical Sample. *Family Process*, 46 (4), 499-514.
- Hollist, C. S. ve Miller, R. B. (2005). Perceptions of Attachment Style and Marital Quality in Midlife Marriage. *Family Relations: Interdisciplinary Journal of Applied Family Science*, 54 (1), 46-57.
- Hünler, O. ve Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 99-108.
- Ijzendoorn, M. H. Van ve Bakermans- Kranenburg, M. J. (2010). Invariance of Adult Attachment Across Gender, Age, Culture and Socioeconomic Status. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27 (2), 200-208.
- Işınsu, M. (2003). *İkili İlişki Biçimi ve Süresi ile Bağlanma Stilleri Arasındaki Bağlantılar*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Jackman, C. S., Dobson, K. S. ve Martin, R. (2006). Marital Problem Solving Behavior in Depression and Marital Distress. *Journal of Abnormal Psychology*, 115 (2), 380-384.
- Janicki, D. L., Kamarck, T. W., Gwaltney, C. J. ve Shiffman, S. (2006). Application of Ecological Momentary Assessment to the Study of Marital Adjustment and Social Interactions During Daily Life. *Journal of Family Psychology*, 20 (1), 168-172.
- Johnson, D. R., Amazola, T. O. ve Booth, A. (1992). Stability and Developmental Change in Marital Quality: A Three Wave Panel Analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 54, 582-594.
- Kalaycı, N. (2008). Yükseköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmeye İlişkin Bir Uygulama Projesi Yöneten Öğrenciler Açısından Analiz. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33 (147), 85-105.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik İlişisini Geliştirme Programının, Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kastro, R. M. (1998). *Evlilik İçi Uyum ve Depresyon: Evlilik İlişisinin Niteliği ve Eşlerde Semptom Oluşumu Hakkındaki Bir Çalışma*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kara, N. (2013). *Çiftlerde Yükleme Biçimleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Eşin Duygu Dışavurum Tarzları ile Çift Uyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya- Balkan, İ. (2009). *Bağlanma Stilllerinin Evlilik İlişkisi Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kayahan, A. (2002). *Annelerin Bağlanma Stilleri ve Çocukların Algıladıkları Kabul ve Reddin Çocuk Ruh Sağlığı ile İlişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. ve Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry* 3 (2), 321-342. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/115119> adresinden 12 Ocak 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Kirkpatrick, L. A. ve Davis, K. E. (1994). Attachment Style, Gender and Relationship Stability: A Longitudinal Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66 (3), 502-512.
- Kobak, R. R. ve Hazan, C. (1991). Attachment in Marriage: Effects of Security and Accuracy of Working Models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 502-512.
- Kublay, D. (2013). *Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kudiaki, Ç. (2002). *Cinsel Doyum ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurdek, L. A. (1995). Predicting Change in Marital Satisfaction from Husbands and Wives Conflict Resolution Styles. *Journal of Marriage and The Family*, 57 (1), 153-164.
- Larson, J. H. (2002). *The Great Marriage, Tune-up Book: A Proven Program for Evaluating and Renewing Your Relationship*. New York: John Wiley & Sons.
- Locke, H. J. ve Wallace, K. M. (1959). Short Marital Adjustment and Prediction Tests: Their Reliability and Validity. *Marriage and Family Living*, 21, 251-255.
- Londahi, E. A., Tverskoy, A. ve D'Zurilla, J. D. (2005). The Relations of Internalizing Symptoms to Conflict and Interpersonal Problem Solving in Close Relationship. *Cognitive Therapy and Research*, 29 (4), 445-462.
- Lopez, F. G., Melendez, M. C. ve Rice, K. G. (2000). Parental Divorce, Parent-Child Bonds and Adult Attachment Orientations Among College Students: A Comparison of Three Racial/ Ethnic Groups. *Journal of Counseling Psychology*, 47 (2), 177-186.

- Lopez, J. L., Riggs, S. A., Pollard, S. E. ve Hook, J. N. (2011). Religious Commitment, Adult Attachment and Marital Adjustment in Newly Married Couples. *Journal of Family Psychology*, 25 (2), 301-309.
- Lussier, Y., Sabourin, S. ve Turgeon, C. (1997). Coping Strategies as Moderators of the Relationship Between Attachment and Marital Adjustment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 14, 777-791.
- Mackey, R. A., Diemer, M. A. ve O'Brien, B. A. (2000). Conflict- Management Styles of Spouses in Lasting Marriages. *Psychotherapy*, 37 (2), 134-148.
- Main, M., Kaplan, N. ve Cassidy, J. (1985). Security in Infancy, Childhood and Adulthood: A Move to the Level of Representation. I. Bretherton & E. Waters (Eds.), Growing points of attachment theory and research. *Monographs of the Society for Research in Child Development* 50, (Vol. 1-2, pp. 66-104). Chicago: University of Chicago Press.
- Main, M. ve Solomon, J. (1990). Procedures for Identifying Infants as Disorganized/ Disoriented During The Ainsworth Strange Situation. *Attachment in the Preschool Years: Theory, Research, and Intervention*, 1, 121-160.
- Malkoç, B. (2001). *The Relationship Between Communication Patterns and Marital Adjustment*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- McClure, R. F. ve Loden, M. (1982). Religious Activity, Denomination Membership and Life Satisfaction. *Psychology: A Quarterly Journal of Human Behavior*, 19, 12-17.
- Moberg, P. J. (2001). Linking Conflict Strategy to the Five-Factor Model: Theoretical and Empirical Foundations. *International Journal of Conflict Management*, 12 (1), 47-68.
- Nelson-Jones, R. (1986) *Human Relationship Skills*. Norwich: Typeset by Paston Press.
- Nichols, W. (2005). The First Years of Marital Commitment. M. Harway, (Ed.), *Handbook of Couples Therapy* (pp. 35-36). USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Kişilik Özellikleri ve Romantik İlişkilerindeki Sosyal İlginin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, M. S. (2013). *Önceden Edinilmiş ve Sonradan Kazanılmış Gelişim Özelliklerinin Evlilikte Çift Uyumu ile İlişkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, A. (2006). *Value Similarities of Wives and Husbands and Conflict Resolution Styles of Spouses as Predictors of Marital Adjustment*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pancaroglu, S. (2007). *The Relationships of Attachment Styles and Conflict Behaviors Among Male and Female University Students*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Perry, B. D. (2001). *Bonding and Attachment in Maltreated Children: Consequence of Emotional Neglect in Childhood*. New York: W.W. Norton & Company.

- Pistole, M. C. ve Clark, E. M. (1995). Love Relationships: Attachment Style and Investment Model. *Journal of Mental Health Counseling*, 17 (2), 199-209.
- Polat, D. (2006). *Ebeveynlerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Rahim, M. A. (2011). *Managing Conflict in Organizations*. New York: Taylor & Francis.
- Rahim, M. A. ve Bonoma, T. V. (1979). Managing Organizational Conflict: A Model for Diagnosis and Intervention. *Psychological Reports*, 44 (3), 1323-1344.
- Reese- Weber, M. ve Bartle- Haring, S. (1998). Conflict Resolution Styles in Family Subsystems and Adolescent Romantic Relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 27 (6), 735-752.
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement Issues in Marital Research: A Review and Critique of Contemporary Survey Instruments. *Journal of Marriage and Family*, 50 (4), 891-915.
- Schneewind, K. A. ve Gerhard, A. K. (2002). Relationship Personality, Conflict Resolution and Marital Satisfaction in the First 5 Years of Marriage. *Family Relations: Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 51 (1), 63-71.
- Senchak, M. ve Leonard, K. E. (1992). Attachment Styles and Marital Adjustment among Newlywed Couples. *Journal of Social And Personal Relationships*, 9 (1), 51-64.
- Sevim, S. A. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 21, 223-233.
- Shi, L. (2003). The Association Between Adult Attachment Styles and Conflict Resolution in Romantic Relationships. *The American Journal of Family Therapy* 31 (3), 143-157.
- Shorey, H. S. ve Snyder, C. R. (2006). The Role of Adult Attachment Styles in Psychotherapy Outcomes. *Review of General Psychology*, 10 (1), 1-20.
- Simpson, J. A. (1990). The Influence Of Attachment Styles On Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59 (5), 971- 980.
- Solmuş, T. (2003). Romantik Bağlanma (II): İlişkisel Değişkenler ve İlişki Süreci. *Türk Psikoloji Bülteni*, 9 (28- 29), 99-108.
- Soylu, Y. ve Kağnıcı, D. Y. (2015). Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (43), 44-52. <http://pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/5/6> adresinden 14 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Spainer, G. B. (1979). The Measurement of Marital Quality. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 5 (3), 288-300.

- Spainer, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing The Quality Of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and Family*, 38 (1), 15-28.
- Stack, S. ve Eshleman J. R. (1998). Marital Status and Happiness: A 17- Nation Study. *Journal of Marriage and Family*, 60 (2), 527-536.
- Sullivan, K. T., Pasch, L. A., Johnson, M. D. ve Bradbury, T. N. (2010). Social Support, Problem Solving and the Longitudinal Course of Newlywed Marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98 (4), 631-644.
- Sullivan, H. S. (1953). *The Interpersonal Theory of Psychiatry*. New York: Norton.
- Sümer, N. (2012). Ana Babalık ve Bağlanma. M. Sayıl ve B. Yağmurlu (Der.) *Ana Babalık: Kuram ve Araştırma* (s.169-190). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Sümer, N. ve Cozzarelli, C. (2004). The Impact of Adult Attachment on Partner and Selfattributions and Relationship Quality. *Personal Relationships*, 11, 355-371.
- Sümer, N. ve Güngör D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, (43)14, 71-106.
- Şener, A. ve Terzioğlu, R. G. (2008). Arkadaşlık İlişkilerinin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar Elektronik Dergisi*, 1-15. <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/arkadaslikiliskilerievlilikuyumu.pdf> adresinden 20 Ocak 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Şener, A. ve Terzioğlu, R. G. (2002). *Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması*. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları. https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/ekitap/aile/38_ailede_esler_arasi_uyuma_etki_eden_faktorlerin_arastirilmesi.pdf adresinden 2 Şubat 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Şengül- Öner, D. (2013). *Evli Bireylerin Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri Ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şendil, G. ve Korkut, Y. (2008). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 28, 15-34.
- Tarhan, N. (2012). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taş, Y. (2016). Evli Bireylerde Yaşanan Çatışmalar, Bağlanma Stilleri ve Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu Açısından İncelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taştan, N. (1996). *Interspousal Communication in A Problem Solving Situation*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Terry, J. ve Kottman, M. (1995). Working with Families. *Guidance and Counseling in the Elementary and Middle Schools*, 254-281.
- Tezer, E. (1996). Conflict-Handling Behavior Toward Spouses and Supervisors. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 130 (3), 281-292.
- Tezer, E. (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Thomas, K. W. (1976). Conflict and Conflict Management. M. Dunnette (Ed). *Handbook of Industrial and Organizational Psychology* (pp. 889-933). Chicago: Rand McNally.
- Toprak-Derici, H. (2018). *Evli Çiftlerde Facebook ve Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Çatışma Çözüm Stilleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Trinke, S. J. ve Bartholomew, K. (1997). Hierarchies of Attachment Relationships in Young Adulthood. *Journal of Social And Personal Relationships*, 14 (5), 603-625.
- Tulum, S. (2014). *The Effects of Attachment on Marital Adjustment in Newly Married Individuals: Testing the Mediator Role of Conflict Resolution Styles*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuncay, E. (2006). *Predictive Role of Perfectionism on Marital Adjustment*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Turanlı, P. (2010). *Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu ile Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3 (9), 61-68. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/198020> adresinden 10 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2 (5), 32-38. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/198046> adresinden 15 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik Uyumu ile Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12, 55-64.
- Tülek, N. (2011). *Evli Bireylerin Öznel İyi Olma Düzeylerinin Yordanması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Tümer, A. B. (1998). Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Türk Dil Kurumu. (1945). *Türkçe Sözlük*. (Kolektif). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uğurlu, O. (2003). *Evli Çiftlerde Cinsiyet Ayrımına İlişkin Tutumlar, Çatışma Yönetimi Biçimleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uşaklı, N. (2010). *Evli Bireylerin Evliliğe Uyumunda Karşılaştığı Sorunlar ve Eğitim İhtiyaçları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ülker, G. (2011). *Evlilik Çatışmasının Sıklık ve Yaygınlığının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ünal, Ö. (2016). *Çatışma Çözme Stilleri ve Mizah Tarzlarının Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumu ile İlişkinin Aktör- Partner Modeli ile İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Wall, J. A. ve Callister, Jr. R. R. (1995). Conflict and Its Management. *Journal of Management*, 21 (3), 515-558.
- Weiten, W. (1986). *Psychology Applied to Modern Life: Adjustment in the 80s*. Belmont, CA: Brooks/ Cole.
- Vaillant, C. O. ve Vaillant, G. E. (1993). Is the U-Curve of Marital Satisfaction an Illusion? A 40-Year Study of Marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 55 (1) , 230-239.
- Vuchinich, S. (1987). Starting and Stopping Spontaneous Family Conflicts. *Journal of Marriage and the Family*, 49 (3), 591-601.
- Yıldırım, İ. (1992). *Evli Bireylerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, H. (2008). *İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Annelerinin Bağlanma Stilleriyle Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, S. (2005). *Depresyon ve Anksiyete Tanısı Almış Çocuklar ile Kontrol Grubunun Anne-Babalarının Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Uyumlarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Zeytinoğlu, E. (2013). *Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

EKLER

Ek 1- Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı,

Elinizdeki form, evlilik uyumu konusunda gerçekleştirilmekte olan bir araştırma için kişisel bilgilerinizi elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Formu doldururken isim yazmanız gerekmemektedir. Araştırmanın gerçekçi sonuçlar verebilmesi için aşağıdaki sorulara dürüst ve içten cevaplar vermeniz beklenmektedir.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Nebahat GÜLSU
Psi. Dan. Ve Reh.

Öğr.

1. Cinsiyet: K ( )   E ( )
2. Yaşınız: 21-30 ( )   31-40 ( )   41 ve üstü ( )
3. Kaç yıllık evlisiniz?   1-5 ( )   6-15 ( )   16-25 ( )   26 ve üstü ( )
4. Kaç çocuğunuz var?   Yok ( )   1 ( )   2 ( )   3 ve üstü ( )

Ek 2- İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıda verilen ifadeleri <i>arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkilerinizi düşünerek okuyup</i> ; her bir ifadenin <i>sizi ne ölçüde tanımladığını</i> aşağıdaki <i>7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.</i>													
		1-----2-----3-----4-----5-----6-----7											
Beni hiç tanımlıyor		Beni kısmen beni tanımlıyor				Tamamıyla tanımlıyor							
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
1	Başkalarına kolaylıkla güvenemem.	1	2	3	4	5	6	7					
2	Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.	1	2	3	4	5	6	7					
3	Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	1	2	3	4	5	6	7					
4	Bir başka kişiyle tam anlamıyla kaynaşıp bütünleşmek isterim.	1	2	3	4	5	6	7					
5	Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.	1	2	3	4	5	6	7					
6	Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.	1	2	3	4	5	6	7					
7	İhtiyacım olduğunda yardıma koşacakları konusunda başkalarına her zaman güvenebileceğimden emin değilim.	1	2	3	4	5	6	7					
8	Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.	1	2	3	4	5	6	7					
9	Yalnız kalmaktan korkarım.	1	2	3	4	5	6	7					
10	Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.	1	2	3	4	5	6	7					
11	Çoğu zaman, romantik ilişkide olduğum insanların beni gerçekten sevmediği konusunda endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7					
12	Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7					
13	Başkalarının bana çok yakınlaşması beni endişelendirir.	1	2	3	4	5	6	7					
14	Duygusal yönden yakın ilişkilerim olsun isterim.	1	2	3	4	5	6	7					
15	Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7					
16	Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.	1	2	3	4	5	6	7					
17	İhtiyacınız olduğunda hiç kimseyi yanınızda bulamazsınız.	1	2	3	4	5	6	7					
18	Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.	1	2	3	4	5	6	7					
19	Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.	1	2	3	4	5	6	7					
20	Birisi bana çok fazla yakınlaştığında rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	7					
21	Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.	1	2	3	4	5	6	7					
22	Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7					
23	Terk edilmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7					
24	Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7					
25	Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7					
26	Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7					
27	İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.	1	2	3	4	5	6	7					
28	Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.	1	2	3	4	5	6	7					
29	Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.	1	2	3	4	5	6	7					
30	Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.	1	2	3	4	5	6	7					

Ek 3- Çift Uyum Ölçeği**Örnek maddeler:**

- Ne sıklıkta eşinizle olan ilişkinizin iyi gittiğini düşünürsünüz?

Her zaman

Hemen hemen her zaman

Zaman zaman

Ara sıra

Nadiren

- Evlendiğiniz için hiç pişmanlık duyar mısınız?

Her zaman

Hemen hemen her zaman

Zaman zaman

Ara sıra

Nadiren

- Eşinizi öper misiniz?

Her gün

Hemen hemen her gün

Ara sıra

Nadiren

Hiçbir zaman

Ek 4- Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği**Örnek maddeler:**

Aşağıda, evlilik ilişkilerinde yaşanan sorunların genel olarak nasıl çözümlendiği ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen eşinizle ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz. Her bir ifadenin önündeki boşluğa aşağıdaki sayılardan uygun olanı yazınız.

1	2	3	4	5	6
Hiç	Oldukça	Birazcık	Birazcık	Oldukça	Çok
Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum

___ 1) Tartışma esnasında konuyla ilgisiz de olsa zayıflıklarını yüzüne vururum.

___ 2) Kavganın büyümemesi için onun istediği şeyleri yaparım.

___ 3) Çok sinirlenmişsem konuşmayı ertelerim.

___ 4) Sorun durumunda pek çok şeyi içime atabilirim.

___ 5) Sorunun uzamadan çözülebilmesi için kaynağını bulmaya çalışırım.